

Inhoudsopgave

Voorwoord

Lijst van afkortingen en begrippen

Samenvatting

Hoofdstuk 1	Inleiding	2
1.1	Onderwerp	2
1.2	Leeswijzer	2
Hoofdstuk 2	Aanleiding van het onderzoek.....	4
Hoofdstuk 3	Wmo	10
Hoofdstuk 4	Gemeentebestuur	15
4.2.1	Aanvraag	15
4.2.2	Huishoudelijke voorzieningen	16
4.2.3	Woonvoorzieningen.....	16
4.2.4	Rolstoelvoorzieningen.....	16
4.2.5	Vervoersvoorzieningen.....	16
4.3.1	Voorziening in natura	17
4.3.2	Financiële tegemoetkoming	17
4.3.3	Pgb	18
Hoofdstuk 5	Compensatiebeginsel	19
Hoofdstuk 6	Pgb	24
6.2.1	Aanvraag van een pgb.....	25
6.2.2	Toekennen en afwijzen van het pgb	26
6.2.3	Vaststelling	27
6.2.4	Combinatiemogelijkheden	28
6.2.5	Ondersteuning aan pgb-houders	29
6.2.6	Eisen aan pgb-houders	35
Hoofdstuk 7	Pgb-houders in de gemeente Hulst.....	36
7.1	Pgb-houders	36
7.2	Interviews met pgb-houders.....	39
7.2.1	Vooraf.....	39
7.2.2	Resultaten.....	40
7.3	Adequate compensatie van pgb-houders	45
7.4	Conclusie.....	46
Hoofdstuk 8	Conclusies.....	47
Hoofdstuk 9	Aanbevelingen	48
Hoofdstuk 10	Evaluatie	50
Bronnen- en literatuurlijst		51
Bijlage 1	Onderzoeksplan d.d. 20 februari 2008	53
Bijlage 2	Organogram	67
Bijlage 3	Leefijdopbouw pgb-houders per klasse.....	68

Hoofdstuk 1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een inleiding gegeven op deze scriptie. In paragraaf 1.1 wordt het onderwerp van deze scriptie geïntroduceerd. Paragraaf 1.2 geeft een leeswijzer voor deze scriptie weer.

1.1 Onderwerp

Deze scriptie geeft inzicht in het uitvoeren van het pgb beleid in de gemeente Hulst en of de burger die kiest voor een pgb verzekerd is van een adequate compensatie van zijn beperkingen.

In opdracht van de gemeente Hulst heeft het onderzoek plaats gevonden. In eerste instantie is deze scriptie dus geschreven voor de medewerkers van de gemeente Hulst die te maken hebben met uitvoering van de Wmo. Daarbij wordt gedacht aan de beleidsmedewerkers Wmo, maar ook de medewerkers van het Zorgloket, die de aanvragen voor individuele Wmo voorzieningen in de vorm van een pgb behandelen.

1.2 Leeswijzer

Deze scriptie bestaat uit 11 hoofdstukken. Hieronder volgt in het kort de inhoud van de hoofdstukken.

Hoofdstuk 1

In hoofdstuk 1 wordt een inleiding op deze scriptie geschreven. Tevens is er een leeswijzer opgenomen in dit hoofdstuk opdat duidelijk wordt in welk hoofdstuk welke informatie wordt gegeven.

Hoofdstuk 2

Nadat in hoofdstuk 1 het onderwerp van deze scriptie kort is genoemd, wordt in hoofdstuk 2 het onderwerp en de daarbij behorende achtergrond toegelicht. Tevens wordt ingegaan op de afstudeerorganisatie, de gemeente Hulst. Verder wordt de centrale vraag besproken. Tevens wordt het plan van aanpak beschreven, waardoor uit hoofdstuk 2 de aanleiding van het onderzoek blijkt. Vanaf hoofdstuk 3 wordt er antwoord gegeven op de deelvragen van het onderzoek.

Hoofdstuk 3

In hoofdstuk 3 wordt een inleiding op de Wmo gegeven zodat kennis kan worden gemaakt met de wet waarin het pgb is opgenomen.

Hoofdstuk 4

De gemeente Hulst heeft de Wmo verder uitgewerkt in haar gemeentelijke beleid. In dit hoofdstuk wordt een inleiding op het gemeentelijke beleid gegeven.

Hoofdstuk 5

In dit hoofdstuk 5 wordt een belangrijk element uit de centrale vraag van het onderzoek besproken: het compensatiebeginsel. Het wettelijk kader wordt beschreven net als de uitvoering van het compensatiebeginsel.

Hoofdstuk 6

Hoofdstuk 6 gaat tevens in op een belangrijk element uit de centrale vraag van het onderzoek: het pgb. Er wordt ingegaan op verschillende zaken omtrent het pgb, zoals de aanvraag, toekenning of afwijzing ervan, de vaststelling en de ondersteuning van pgb-houders.

Hoofdstuk 7

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de interviews met een aantal pgb houders uit de gemeente Hulst beschreven.

Hoofdstuk 8

De conclusies van het onderzoek, naar aanleiding van de gegeven antwoorden op de deelvragen, worden in hoofdstuk 9 besproken. Er wordt dus een antwoord op de centrale vraag gegeven in dit hoofdstuk.

Hoofdstuk 9

Naar aanleiding van het onderzoek en de daaruit getrokken conclusies zijn er een aantal aanbevelingen gedaan aan de gemeente Hulst, die in hoofdstuk 10 zijn opgenomen.

Hoofdstuk 10

Tot slot wordt in hoofdstuk 11 een evaluatie op het onderzoek gegeven. Daarin wordt beschreven hoe het onderzoek is verlopen en of er eventueel een vervolgonderzoek dient plaats te vinden.

Hoofdstuk 2 Aanleiding van het onderzoek

In dit hoofdstuk wordt de aanleiding van het onderzoek besproken. Eerst zal er in paragraaf 2.1 een beschrijving van de organisatie, waar de afstudeerstage heeft plaats gevonden van 6 februari tot en met 16 mei 2008, worden weergegeven. Vervolgens wordt in paragraaf 2.2 de probleembeschrijving uitgewerkt, gevolgd door de doelstelling in paragraaf 2.3. In paragraaf 2.4 wordt vervolgens de vraagstelling van dit onderzoek behandeld. Paragraaf 2.5 beschrijft ten slotte op welke manier het onderzoek is uitgevoerd.

2.1 Gemeente Hulst

De gemeente Hulst ligt in het zuidoosten van Zeeuws-Vlaanderen in de provincie Zeeland. De gemeente Hulst ligt dicht bij de grens met België. Om die reden wordt Hulst ook wel de meest Vlaamse stad van Nederland genoemd.

In de gemeente Hulst ligt de vestingstad Hulst. In het poldergebied om de vestingstad heen liggen dertien dorpskernen die deel uitmaken van de gemeente Hulst. De dorpskernen zijn Clinge, Graauw, Heikant, Hengstdijk, Kapellebrug, Kloosterzande, Lamswaarde, Nieuw Namen, Ossenis, St. Jansteen, Terhole, Vogelwaarde en Walsoorden. Op 1 januari 2008 telde de gemeente Hulst 27.946 inwoners, waarvan 10.809 inwoners in de stad Hulst wonen.¹

Een gemeentelijke herindeling in 2003 in Zeeuws-Vlaanderen leidde tot de gemeente Hulst met dertien dorpskernen. Voorheen behoorden sommige dorpskernen tot een andere gemeente. De gemeentelijke herindeling in Zeeuws-Vlaanderen heeft er tevens tot geleid dat er vanaf 2003 drie gemeenten zijn in Zeeuws-Vlaanderen, te weten de gemeente Terneuzen, de gemeente Sluis en de gemeente Hulst.

De afstudeerstage heeft plaats gevonden op het stadskantoor van de gemeente Hulst te Hulst. De werkzaamheden van de gemeente Hulst bestaan onder meer uit het besturen van de gemeente en het maken en uitvoeren van beleid. De werkzaamheden van de gemeente Hulst zijn verdeeld over verschillende afdelingen.

De gemeente Hulst bevindt zich midden in een reorganisatie. Een organogram van de gehele huidige organisatie is nog niet ontwikkeld en kan om die reden niet worden weergegeven. Wel is er een organogram die de samenstelling van de afdelingen Publiekszaken en Samenleving weer geeft.² De afdeling waar het afstudeeronderzoek is uitgevoerd, is de afdeling Samenleving - taakveld Wmo.³ Het taakveld Wmo binnen de afdeling Samenleving houdt zich onder meer bezig met Welzijn, Onderwijs, Jeugd en Zorg. Onder Zorg vallen de Wmo-voorzieningen en de maatschappelijke zorg.

2.2 Achtergrond

Op 1 januari 2007 is de Wmo van kracht geworden. De Wmo zorgde voor een omslag bij de gemeenten. In de wet werden (nieuwe) regels betreffende de maatschappelijke ondersteuning beschreven, waarbij de rol van de gemeenten werd versterkt. Van de ene op de andere dag kregen gemeenten dus extra taken toegewezen, waaronder het verlenen van (individuele) voorzieningen zoals bijvoorbeeld de hulp bij het huishouden voor burgers die daar zelf niet meer toe in staat zijn.

In artikel 4 Wmo is de compensatieplicht voor de gemeente weergegeven. In artikel 4 Wmo staat het volgende:

'1. Ter compensatie van de beperkingen die een persoon als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 4, 5 en 6, ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie, treft het college van burgemeester en wethouders voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die hem in staat stellen:
a. een huishouden te voeren;

¹ <http://www.gemeentehulst.nl/>, geraadpleegd op dinsdag 19 februari 2008.

² In bijlage 2 is het organogram opgenomen.

³ Voorheen de afdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

- b. zich te verplaatsen in en om de woning;
 - c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
 - d. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.
2. Bij het bepalen van de voorzieningen houdt het college van burgemeester en wethouders rekening met de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager van de voorzieningen, alsmede met de capaciteit van de aanvrager om uit een oogpunt van kosten zelf in maatregelen te voorzien.'

De compensatieplicht is opgenomen in de wet zodat door de gemeente rekening wordt gehouden met de beperkingen van de aanvrager en dat wordt bekeken hoe iemand ondersteund kan worden om te participeren. Vandaar de benaming participatiewet voor de Wmo.

In artikel 6 Wmo is vervolgens opgenomen dat burgers bij de aanvraag van een (individuele) voorziening kunnen kiezen tussen een voorziening in natura⁴ of een daarmee vergelijkbaar pgb, tenzij daartegen overwegende bezwaren bestaan. De precieze tekst van artikel 6 Wmo is:

'Het college van burgemeester en wethouders biedt personen die aanspraak hebben op een individuele voorziening de keuze tussen het ontvangen van een voorziening in natura of het ontvangen van een hiermee vergelijkbaar persoonsgebonden budget, tenzij hiertegen overwegende bezwaren bestaan.'

Uit artikel 6 kan worden afgeleid dat de gemeente een pgb kan verlenen, maar daartoe niet verplicht is.⁵ Voorts wordt het pgb gezien als een bepaalde hoeveelheid geld om naar eigen voorkeur te besteden ten behoeve van een vooraf bepaald doel of activiteit, maar waarover de ontvanger wel verantwoording dient af te leggen. De gemeenten zijn niet verplicht om in alle gevallen een pgb aan te bieden, maar de regering heeft gemeenten wel actief gestimuleerd om een pgb aan te bieden.⁶

De gemeente Hulst heeft overeenkomsten gesloten met negen zorgaanbieders voor hulp bij het huishouden. Bij voorziening in natura kiest de burger uit één van de negen gecontracteerde zorgaanbieders die de hulp bij het huishouden gaat leveren. Bij het pgb kan de burger uit één van de negen gecontracteerde zorgaanbieders of een niet-gecontracteerde zorgaanbieder kiezen. De burger maakt daarbij dus zelf de afspraken over de te leveren zorg. De burger kan er ook voor kiezen om het pgb te gebruiken om familieleden, burens of een bekende in te huren als huishoudelijke hulp.

De Wmo biedt weliswaar de mogelijkheid om als burger zelf te bepalen bij welke aanbieder hulp bij het huishouden ingekocht wordt, maar het is de vraag of de burger daar voordeel van heeft. De gemeente maakt immers voortdurend afspraken met zorgaanbieders over de te leveren zorg. Het zou kunnen dat de gemeente daardoor betere voorwaarden weet overeen te komen. Het kan zijn dat de burger die voor het eerst een persoonsgebonden budget ontvangt niet precies weet hoe daarmee moet worden omgegaan. Aan de andere kant kan het ook zo zijn dat de burger heel goed in staat is om goede voorwaarden overeen te komen en daardoor beter uit te zijn dan bij de geleverde zorg in natura.

2.3 Probleembeschrijving

De gemeente Hulst heeft in haar gemeentebestuur een verordening 'Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007', een besluit 'Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008' en een Wmo - Beleidsplan opgenomen. In de genoemde stukken wordt de (kaderwet van de) Wmo uitgewerkt. Op grond van de Wmo kunnen burgers uit de gemeente Hulst een aanvraag indienen voor maatschappelijke ondersteuning. Indien burgers een individuele Wmo voorziening aanvragen, kunnen zij de vorm waarin zij de voorziening verstrekt wensen te krijgen zelf kiezen. Burgers kunnen kiezen tussen een voorziening in natura of een pgb. Een voorziening in natura houdt in dat de voorziening voor de burgers geregeld

⁴ 'Voorziening in natura' wordt ook wel 'zorg in natura' genoemd. Beide begrippen, synoniemen van elkaar, kunnen door elkaar gebruikt worden in deze scriptie.

⁵ Kamerstukken II 2004/05, 30 131, nr. 3, p. 32.

⁶ Kamerstukken II 2004/05, 30 131, nr. 3, p. 14.

en betaald wordt. Een pgb houdt in dat burgers geld krijgen om eigenhandig de voorziening te regelen en te betalen.

Veel gemeenten schijnen niet goed te weten hoe de verstrekking van het pgb uitgevoerd moet worden.⁷ Het probleem is dus dat een gemeente een keuze dient aan te bieden tussen een pgb of een voorziening in natura, maar vaak niet goed weet op welke manier er vorm gegeven moet worden aan het pgb, zo ook de gemeente Hulst.

Het is niet duidelijk welke eisen er gesteld mogen worden aan het verstrekken van een pgb en welke kwaliteitscriteria aan de individuele voorziening waartoe het pgb dient.

Het is ook niet duidelijk of de gemeente verplicht is om de burgers te ondersteunen na het verstrekken van een pgb en in welke vorm dat dient plaats te vinden.

Tevens moet er informatie voorhanden zijn over de combinatiemogelijkheden van het pgb. Binnen de Wmo kunnen immers voor meerdere (individuele) voorzieningen een pgb worden aangevraagd.

Het is belangrijk om na te gaan of een burger die een pgb verstrekt heeft gekregen voor hulp bij het huishouden en een pgb voor een rolstoelvoorziening, een overschot van het pgb van de rolstoelvoorziening kan benutten om (meer) hulp bij het huishouden te regelen.

Ook kan er een pgb op grond van de AWBZ naast een pgb op grond van de Wmo worden verleend.

Het is dus belangrijk om na te gaan op welke manier meerdere budgetten samen kunnen gaan.

Daarnaast moet duidelijk worden op welke manier de uitbetaling van het pgb dient plaats te vinden, te weten bruto of netto en periodiek of in één keer.

Daarnaast is het ook belangrijk om precies te weten wat de wetgever beoogd heeft met het pgb in de Wmo. De betrokkenen bij het probleem zijn onder meer de burgers en de gemeente. Het is van groot belang dat de gemeente een eenduidig beleid voert aangaande het pgb zodat de burger weet waar voor gekozen wordt en welke consequenties dat met zich meebrengt.

Waar het uiteindelijk om gaat, is of de burger die kiest voor een pgb adequaat gecompenseerd wordt.

Het doel van de Wmo is om iedereen deel te laten nemen aan de maatschappij en zelfstandig te laten functioneren.⁸ Het is dus van groot belang om precies na te gaan hoe het pgb beleid uitgevoerd dient te worden.

Op 17 februari 2008 heeft staatssecretaris Bussemaker van Volksgezondheid, Welzijn en Sportgelegenheid een wetsvoorstel tot wijziging van de Wmo aangekondigd.⁹

Het wetsvoorstel houdt een wijziging van artikel 6 Wmo in. De burger zal voortaan de keuze hebben tussen een voorziening in natura, een pgb en een financiële vergoeding voor het inhuren van een huishoudelijke hulp.

De reden voor de wijziging was gelegen in het feit dat er veel onduidelijkheid bestond over de alfahulp. De wijziging zal de burger en de werkenden in de thuiszorg een betere bescherming moeten bieden. Tevens zal de wijziging ervoor zorgen dat de burger bij het ontvangen van zorg in natura niet verplicht kan worden om die zorg in de vorm van een alfahulp zal ontvangen.

2.4 Doelstelling

Het doel van het onderzoek is om gedurende de afstudeerstage het beleid van de gemeente Hulst over het pgb uit de Wmo in kaart te brengen, waarbij nagegaan dient te worden of de burger die kiest voor een pgb verzekerd is van een adequate compensatie van zijn beperkingen teneinde de bevindingen op 1 juni 2008 in een eindrapport verwerkt te hebben om de gemeente Hulst duidelijkheid te verschaffen over de wijze van uitvoeren van het pgb. Uit de doelstelling kan de centrale onderzoeksvraag worden afgeleid. In het volgende hoofdstuk wordt de centrale onderzoeksvraag uitgewerkt, gevolgd door de te behandelen deelvragen.

2.5 Vraagstelling

De centrale onderzoeksvraag in dit onderzoek is als volgt geformuleerd¹⁰:

⁷ Krijnen 2007, p. 12-13.

⁸ In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op de Wmo en het doel van de wet.

⁹ http://www.handboekwmo.nl/show_nieuwsitem.php?id=370, geraadpleegd op dinsdag 19 februari 2008.

¹⁰ Voor de deelvragen van het onderzoek zij verwezen naar het onderzoeksplan d.d. 20 februari 2008, zoals opgenomen in bijlage 1.

‘In hoeverre is er sprake van een adequate compensatie van beperkingen als een burger uit de gemeente Hulst zijn individuele voorziening, waarvan het recht daarop voortvloeit uit de Wmo, in de vorm van een pgb wenst te verkrijgen?’

2.6 Plan van aanpak

Bij het uitvoeren van een onderzoek kan gebruik worden gemaakt van zowel deskresearch als fieldresearch. Deskresearch houdt in dat door middel van een documentenonderzoek geprobeerd wordt om een antwoord te geven op de deelvragen en de onderzoeksvraag.

Bij een documentenonderzoek worden bestaande gegevens benut en geïnterpreteerd.

Fieldresearch houdt een veldonderzoek in. Bij het doen van een veldonderzoek kan er voor verschillende vormen worden gekozen, zoals het houden van enquêtes of het afnemen van interviews. Bij een enquête worden er op afstand schriftelijke vragen gesteld aan partijen die te maken hebben met het onderwerp dat onderzocht wordt. Bij een interview worden persoonlijk vragen gesteld aan partijen die te maken hebben met het te onderzoeken onderwerp.

De uitvoerbaarheid van het onderzoek is afhankelijk van de beschikbare tijd, middelen en de bereidbaarheid en bereikbaarheid van de respondenten om deel te nemen aan het onderzoek. Hierna zal één voor één op deze punten worden ingegaan.

Ethische aanvaardbaarheid:

Nadat de doelstelling en de vraagstelling zijn vastgesteld, dient te worden nagegaan of het een ethisch verantwoord onderzoek betreft. Een onderzoek is ethisch verantwoord wanneer de respondenten vrijwillig meewerken en er geen valse voorstelling van zaken aan hen wordt gegeven. Daarnaast moeten de gegevens anoniem worden verwerkt en moeten de uitkomsten geen nadelige effecten hebben voor de respondenten. Tegenover de opdrachtgever, in casu de gemeente Hulst, is er sprake van een ethisch verantwoord onderzoek wanneer het onderzoek op een eerlijke en een objectieve manier wordt uitgevoerd en er geen gegevens aan derden worden verstrekt wanneer de gemeente daar niet mee instemt.

De respondenten in dit onderzoek zijn burgers uit de gemeente Hulst. De respondenten zullen niet worden gedwongen om mee te doen. Deelname kan dus op vrijwillige basis geschieden. Daarnaast zullen de gegevens anoniem worden verwerkt. De respondenten zullen geen schade ondervinden van hun deelname, omdat hun gegevens niet zonder hun toestemming aan derden zullen worden verstrekt.

Onderzoekseenheden:

In dit onderzoek wordt inzicht verkregen in de wijze waarop de gemeente Hulst uitvoering geeft aan het pgb uit de Wmo. Tevens wordt nagegaan of de burger die kiest voor het pgb daarmee verzekerd is van een adequate compensatie van zijn beperkingen. Er wordt in het onderzoek specifiek gekeken naar het gedachtegoed van de Wmo en de manier waarop dat terugkomt in het Hulsterse gemeentebestuur. Onderzoekseenheden zijn locaties, groepen of individuen waar in het onderzoek uitspraken over zullen worden gedaan.

In dit onderzoek wordt getoetst of het pgb beleid van de gemeente Hulst ervoor zorgt dat beperkingen van burgers, die aanspraak kunnen maken op voorzieningen uit de Wmo, adequaat worden gecompenseerd.

De onderzoekseenheid is het pgb beleid van de gemeente Hulst. De burgers en de zorgaanbieders zullen daarbij optreden als informanten.

Eigenschaftsbegrippen zijn kenmerken van objecten, situaties of processen.¹¹ In dit onderzoek gaat het om het pgb beleid en of de keuze van de burger daarvoor wel een adequate compensatie van de beperkingen oplevert.

Onderwerp:

¹¹ Baarda 2006, p. 40.

Het onderzoek geeft inzicht in het uitvoeren van het pgb beleid in de gemeente Hulst en of de burger die kiest voor een pgb verzekerd is van een adequate compensatie van zijn beperkingen.

Plaats:

Het onderzoek wordt uitgevoerd in de gemeente Hulst, waarbij gebruik zal worden gemaakt van bestaande gegevens en de door de gemeente Hulst beschikbaar gestelde gegevens. Daarnaast wordt er onderzoek verricht om nieuwe gegevens te verkrijgen, waarmee een antwoord op de onderzoeksvraag zal kunnen worden gegeven.

De respondenten die uitgenodigd zullen worden om deel te nemen aan een interview zijn de in de gemeente Hulst woonachtige burgers.

Tijd:

De periode waarin de afstudeerstage wordt gelopen, zal voldoende zijn om inzicht te geven in het pgb beleid van de gemeente Hulst en om na te gaan of de keuze van de burger voor het pgb een adequate compensatie van zijn beperkingen oplevert.

Technieken:

De aangewende methoden van onderzoek zullen deskresearch en fieldresearch zijn.

De keuze voor deskresearch is daarin gelegen dat er al veel bestaande gegevens zijn die over het onderwerp gaan. Aangezien er al veel informatie te vinden is over de Wmo en het pgb is gekozen voor een documentenonderzoek.

De Wmo is ruim een jaar geleden in werking getreden, wat er toe leidt dat veel mensen er over hebben gepraat of geschreven. De Wmo omvat weliswaar negen prestatiegebieden, maar het zesde prestatiegebied met daarin de hulp bij het huishouden is het meest besproken.

Het pgb kwam voorheen al voor in andere wetten. Een voorbeeld daarvan is de AWBZ. Het pgb bestaat intussen al twaalf en een half jaar, dus ook daar is veel informatie over te vinden. Er kan dus wel gezegd worden dat er sprake is van een grote mate van toegankelijkheid tot de bestaande gegevens.

Op grond van artikel 9 Wmo is de gemeente verplicht om jaarlijks een tevredenheidsonderzoek uit te laten voeren onder de burgers die gebruik maken van maatschappelijke ondersteuning. De uitkomsten daarvan moeten vóór 1 juli gerapporteerd worden. De gemeente Hulst heeft daarom samen met 12 andere Zeeuwse gemeenten en de Provincie de opdracht gegeven aan Scoop om een Wmo-monitor uit te voeren.

Scoop is een Zeeuws instituut voor sociale & culturele ontwikkeling. De Wmo-monitor gaat over de volgende onderdelen: de klanttevredenheid van de vragers van individuele diensten en van de voorzieningen uit de Wmo, de tevredenheid van de Wmo-adviesraden en de prestatiegegevens van de gemeenten over alle prestatievelden.

Scoop maakt gebruik van een vragenlijst om de Wmo-monitor uit te voeren. De vragenlijst van Scoop gaat echter summier in op de tevredenheid van het persoonsgebonden budget. De uiterlijke datum van verzending van de uitkomsten van de Wmo-monitor aan de gemeenten is 30 mei 2008. De afstudeerstage is dus afgerond voordat de resultaten van Scoop bekend zijn gemaakt. Een gedeelte van de uitkomsten van de Wmo-monitor zouden eventueel kunnen worden gebruikt bij dit onderzoek, maar omdat de afstudeerstage eerder is afgerond dan de bekendmaking van de resultaten van Scoop, is in dit onderzoek gekozen voor het houden van interviews met burgers die een pgb hebben.¹² De uitkomsten van de interviews zullen leiden tot nieuwe gegevens, die een bijdrage leveren aan het beantwoorden van de deelvragen en de onderzoeksvraag.

De keuze voor fieldresearch is dus voortgekomen uit het feit dat er naast de bestaande gegevens nieuwe gegevens noodzakelijk zijn om tot beantwoording van sommige deelvragen te komen. De interviews met pgb-houders moeten inzicht geven in de ervaringen van de pgb-houders met het pgb.

¹² In het onderzoeksplan d.d. 20 februari 2008 werd uitgegaan van het houden van enquêtes in plaats van het houden van interviews. In bijlage 1 is het onderzoeksplan d.d. 20 februari opgenomen.

De gemeente Hulst neemt deel aan een Zeeuwse werkgroep die zich bezighoudt met de herijking van het pgb beleid¹³. De Zeeuwse werkgroep, die bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeenten Borsele, Hulst, Reimerswaal, Sluis, Veere en Vlissingen zal eind juni een rapport aanbieden aan het College van Zorg en Welzijn met daarin haar bevindingen. Het aangaan van een brede samenwerking houdt in dat er samen gezocht wordt naar eventuele knelpunten in het beleid en oplossingen daarvoor. De deelname aan de Zeeuwse werkgroep en dit onderzoek zullen inzicht geven in het pgb beleid van de gemeente Hulst. Hetgeen besproken wordt tijdens de bijeenkomsten kan ook worden opgenomen in deze scriptie.

De verwerking van de gegevens zal plaatsvinden door uit de bestaande bronnen /gegevens af te leiden wat het pgb beleid van de gemeente Hulst inhoudt en of dat overeenkomt met de uitgangspunten die de wetgever gesteld heeft in de kaderwet.

Bij de verwerking van de gegevens zal de betrouwbaarheid ervan moeten worden nagegaan. Het pgb is een uitgangspunt van de Wmo die ruim een jaar bestaat. Het is niet meer dan normaal dat bepaalde onderdelen van de kaderwet onduidelijkheid oproepen. Naarmate er langer met de wet gewerkt wordt, zal blijken welke onderdelen nog verduidelijkt moeten worden.

Een herhaalonderzoek zou, indien dat gewenst is, kunnen worden uitgevoerd. Het is echter de vraag of daar behoefte aan is in de toekomst. Naarmate de wet langer bestaat en de gemeente langer omgaat met de uitvoering van de wet in het gemeentebestuur zal duidelijker worden op welke wijze dat dient te gebeuren.

Het is belangrijk om de kwaliteit en de validiteit van de bestaande gegevens te beoordelen. Dit dient te gebeuren om de bestaande gegevens bij de doelstelling van het onderzoek aan te laten sluiten. Daarnaast dient ook per gegeven na te worden gegaan of de informatie niet verouderd is en of het gegeven voldoende informatie bevat om gebruikt te kunnen worden in dit onderzoek.

Middelen:

De aangewende middelen bij dit onderzoek zijn bestaande gegevens en de door de gemeente Hulst beschikbaar gestelde gegevens over het gebruik van een pgb. De resultaten uit de interviews zullen daarnaast worden gebruikt om een antwoord te kunnen geven op de deelvragen en de onderzoeksvraag.

Bij de keuze voor interviews dient te worden nagegaan wat de bereikbaarheid en bereikbaarheid van de respondenten zal zijn.

Wat de bereikbaarheid betreft, zal dat geen probleem moeten opleveren bij de burgers. De gemeente Hulst beschikt immers over de contactgegevens van de burgers, waardoor op een eenvoudige manier contact kan worden gelegd met pgb-houders.

De bereikbaarheid van de burgers is lastiger in te schatten, omdat iedere burger anders denkt over deelname aan onderzoeken.

Verder zal gebruik worden gemaakt van de faciliteiten van de gemeente Hulst. Het onderzoek zelf kost geen geld, omdat geen enkel onderdeel van het onderzoek zal worden uitbesteed. Er is dus geen sprake van een budget waarmee rekening moet worden gehouden.

¹³ De Zeeuwse werkgroep zal in de verder tekst de 'Zeeuwse pgb werkgroep' of 'pgb werkgroep' worden genoemd.

Hoofdstuk 3 Wmo

In dit hoofdstuk wordt een korte inleiding op de Wmo gegeven. In de eerste paragraaf zal het ontstaan van de Wmo worden besproken, gevolgd door het doel en de visie van de Wmo in de tweede paragraaf. In de derde paragraaf komen de prestatievelden aan bod. De vierde paragraaf geeft tot slot de inhoud van artikelen in de Wmo weer.

3.1 *Ontstaansgeschiedenis*

De Wmo richt zich op ondersteuning en niet op zorg. Een van de voorgangers van de Wmo, de AWBZ was gericht op zorg. Zorg kan daarbij worden omschreven als ingrepen of handelingen die tot doel hebben het verhelpen dan wel het verzorgen van aandoeningen van fysieke, mentale of verstandelijke aard.¹⁴

De AWBZ omvat de volgende functies ná inwerkingtreding van de Wmo:

- persoonlijke verzorging
hulp bij douchen, wassen, aankleden en eten en drinken
- verpleging
specialistische hulp bij gezondheidsproblemen
- ondersteunende begeleiding
bevorderen van de zelfredzaamheid door het leren zorgen voor de eigen huishouding
- activerende begeleiding
begeleiding gericht op herstel van een aandoening of het voorkomen van verergering van de aandoening
- behandeling
medisch-specialistische en paramedische behandelingen in instellingsverband
- verblijf in een AWBZ instelling
verpleeghuizen, instellingen voor verstandelijk gehandicapten, gezinsvervangende tehuizen, algemene psychiatrische ziekenhuizen en regionale instellingen voor beschermd wonen, inclusief de benodigde zorg

Personen die aanspraak maken op de AWBZ kunnen daarbij kiezen voor zorg in natura of een pgb. Een pgb kan worden aangevraagd voor de bovengenoemde functies met uitzondering van behandeling en verblijf in een AWBZ instelling. Voor een tijdelijk verblijf in de vorm van logeeropvang of vakantieopvang kan wel een pgb worden aangevraagd.

Binnen de AWBZ worden mensen geïndiceerd door het CIZ. Het CIZ bood en biedt nog steeds toegang tot de AWBZ.

Voordat maatschappelijke ondersteuning kan worden verleend dient te worden gekeken naar de specifieke vraag van de aanvrager. Er dient dus niet direct van het beschikbare aanbod van producten en diensten te worden uitgegaan. Door de vraag van de burger eerst centraal te stellen kan er een aanbod worden georganiseerd. Op deze manier wordt voorkomen dat de aanvrager iets krijgt waar hij eigenlijk niet om vraagt.

Het idee voor de Wmo is gekomen doordat er veel veranderingen te verwachten zijn in de maatschappij in de toekomst. Een aantal voorbeelden daarvan zijn:

- vergrijzing
(steeds meer ouderen met fysieke beperkingen)
- extramuralisering en vermaatschappelijking
(woonzorgprojecten in plaats van grootschalige instituten; die mensen gaan ook weer deel uitmaken van de samenleving)
- meer mensen met chronische aandoeningen
(steeds meer mensen met astma, kanker en obesitas die zelfstandig thuis willen blijven wonen)

¹⁴ Sijtema 2006, p. 17.

Daartegenover staat een dalende arbeidsproductiviteit. Er zijn te weinig jongeren die de vacatures, die ontstaan door ouderen die uit het arbeidsproces vertrekken, in te vullen. Tengevolge daarvan is er een kleinere groep mensen die de maatschappelijke ondersteuning voor de veel grotere groep beperkten en afhankelijke dient op te brengen. Doordat er minder mensen aan het arbeidsproces gaan deelnemen, zijn er dus minder mensen die premies betalen voor collectieve verzekeringen. Tengevolge daarvan gaan de premies snel omhoog.

De AWBZ is een collectieve ziektekostenverzekering voor niet individueel verzekerbare ziektekostenrisico's. Een voorbeeld daarvan zijn de gevolgen van chronische ziekten, lichamelijke en verstandelijke handicaps en de opname in verpleeghuizen. De huishoudelijke verzorging werd in 1968 toegevoegd aan de AWBZ.

In de loonheffing van de volksverzekeringen zit de premie voor de AWBZ. In 2006 bedroeg de premie 12%. De verwachting voor 2020 was 20 tot 25% indien er geen wijzigingen in het beleid zouden worden doorgevoerd.

Daarnaast kon de arbeidsmarkt de groei van de AWBZ niet aan. Er was steeds meer personeel nodig in de zorg. In 2003 werkten er ruim 560.000 in de AWBZ-zorg. Per jaar zouden er ruim 20.000 volledige arbeidsplaatsen bij moeten komen om in 2020 genoeg mensen te hebben. Deze toename is veel te hoog en daardoor onhaalbaar. Tevens omdat er relatief weinig schoolverlaters zijn die kiezen voor een beroep in de zorg.

Bij geen wijzigingen zou de AWBZ onbetaalbaar worden. De redenen daarvan:

- steeds grotere vraag naar zorg en maatschappelijke ondersteuning
- huidige omvang van het AWBZ-pakket
- manier waarop de uitvoering van de AWBZ is geregeld

De Wmo werd en wordt nog steeds gezien als een middel om de kosten van de AWBZ binnen de perken te houden. Dat is dan ook de financiële doelstelling van de Wmo: de uitgaven en kosten van AWBZ zo veel mogelijk beperken.

Na invoering van de Wmo in 2007 ziet het Nederlandse zorgstelsel er als volgt uit:

- Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) - uitvoering door het Rijk
- Zorgverzekeringswet (ZVW) - uitvoering door zorgverzekeraars
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) - uitvoering door gemeenten

Het zorgstelsel omvatte tevens de Welzijnswet, de Wvg en WCPV (OGGZ), die door de komst van de Wmo daarin opgegaan zijn.

Bij de AWBZ gaat het om kostbare, onverzekerbare, zware en langdurige medische zorg. Bij de ZVW gaat het om kortdurende, curatieve medische zorg. De Wmo omvat de niet-medische ondersteuning.

Samenvattend komt het bovenstaande neer op het volgende:

Soort wet	Uitvoering	Inhoud
AWBZ	Rijk	Kostbare, onverzekerbare, zware en langdurige medische zorg
ZVW	Zorgverzekeraars	Kortdurende, curatieve medische zorg
Wmo	Gemeenten	Niet-medische ondersteuning

Bij de komst van de Wmo gaan er vier subsidieregelingen over van de AWBZ naar de Wmo, te weten:

- Coördinatie vrijwillige thuiszorg en mantelzorg
- Diensten bij wonen met zorg
- Initiatieven openbare geestelijke gezondheidszorg
- Zorgvernieuwingsprojecten geestelijke gezondheidszorg

Er zullen steeds meer functies uit de AWBZ worden gedecentraliseerd naar de zorgverzekeraars (ZVW) en de gemeenten (Wmo). De functies die in de dichtst nabije toekomst zullen worden overgeheveld zijn de ondersteunende en activerende begeleiding en wel naar de Wmo. De uitgavengroei van de AWBZ dient daarmee verder te worden beperkt.

3.2 Doel en visie

Het doel van de Wmo is dat alle mensen maatschappelijk mee kunnen doen, van oud tot jong, gehandicapt en niet-gehandicapt, mét en zonder problemen.¹⁵

Door intreding van de Wmo en een wijziging van de AWBZ heeft het kabinet beoogd om een maatschappelijk aanvaardbaar stelsel voor langdurige zorg en ondersteuning tot stand te brengen. In het maatschappelijk aanvaardbaar stelsel waarin sprake is van zorg vanuit de overheid voor zwakkeren, maar tevens bewustwording van burgers en instellingen om zelf meer verantwoordelijkheid te nemen.¹⁶

Het kabinet heeft vijf uitgangspunten of maatschappelijke doelen genoemd van het nieuwe stelsel¹⁷:

- mensen zijn zoveel mogelijk zelf verantwoordelijk
- solidariteit in de samenleving
- ondersteunen en (zo volwaardig mogelijk) deelnemen in de samenleving
- goede zorg voor mensen die het echt nodig hebben
- minder bureaucratie

De visie van de Wmo is ‘niet leunen maar steunen’. De visie vloeit voort uit het doel van de Wmo; dat iedereen volwaardig in de samenleving dient te kunnen deelnemen. Niet alle mensen kunnen zelfstandig deelnemen in de samenleving, maar door hulp en ondersteuning van bijvoorbeeld familie, vrienden en verenigingen wel. De overheid moet daar ook bij betrokken worden. Er is dus sprake van een zekere verantwoordelijkheid van de overheid om iedereen echt te laten deelnemen in de samenleving. Dit houdt niet in dat de overheid alles op kan lossen en overal voor verantwoordelijk is. De burgers zelf spelen de grootste rol in de civil society. Bij de civil society wordt uitgegaan van een zorgzame samenleving waarin mensen elkaar helpen en ondersteunen. Er moet niet meteen vanuit gegaan worden dat de overheid er is om te helpen. Eerst dienen mensen elkaar proberen te helpen voordat er om hulp van de overheid wordt gevraagd.

De Wmo is dus geen voorzieningenwet. Daar waar mensen zelf niet de ondersteuning voor anderen kunnen verzorgen, wordt hulp geboden door de overheid. Kort gezegd regelt de Wmo dus de verantwoordelijkheid van de lokale overheid om voor de maatschappelijke ondersteuning stimulerend beleid te voeren waarop burgers de gemeente kunnen aanspreken.¹⁸

De Wmo wordt ook wel als kaderwet of decentrale wet gekenmerkt. Dit houdt in dat de rijksoverheid als wetgever de omvang van het speelveld en de regels vaststelt, maar dat gemeenten naar eigen inzicht het beleid uitvoeren.¹⁹

De Wmo is een brede participatiewet waardoor vorm wordt gegeven aan lokaal beleid waarbij uitgegaan wordt van de gedachte dat iedereen in de samenleving, met of zonder beperking moet kunnen meedoen en meetelt.²⁰

3.3 Prestatievelden

Zoals bij veel wetten het geval is, geeft de benaming van de Wmo al aan waar het in feite om gaat: maatschappelijke ondersteuning.

In artikel 1 lid 1 sub g van de Wmo wordt beschreven wat er wordt verstaan onder maatschappelijke ondersteuning:

¹⁵ Kamerstukken II 2003/04, 29 538, nr. 1, p. 6.

¹⁶ Kamerstukken II 2003/04, 29 538, nr. 1, p. 7.

¹⁷ Kamerstukken II 2003/04, 29 538, nr. 1, p. 7-8.

¹⁸ Kamerstukken II 2003/04, 29 538, nr. 1, p. 9.

¹⁹ Kamerstukken II 2003/04, 29 538, nr. 1, p. 10.

²⁰ Kamerstukken II 2004/05, 29 538, nr. 20, p. 10.

‘g. maatschappelijke ondersteuning:

1°. het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten;

2°. op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden;

3°. het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;

4°. het ondersteunen van mantelzorgers daar onder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers;

5°. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;

6°. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer;

7°. het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd;

8°. het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen;

9°. het bevorderen van verslavingsbeleid;’

De negen onderdelen, zoals genoemd in artikel 1 lid 1 sub g van de Wmo worden prestatievelden genoemd. Aan de hand van de negen prestatievelden wordt het begrip ‘maatschappelijke ondersteuning’ beschreven. Het gaat daarbij om beleidsterreinen waarop gemeenten prestaties dienen te leveren. Dat houdt in dat gemeenten zelf producten en of diensten dienen aan te bieden op die beleidsterreinen.

De prestatievelden zijn afgeleid van onderwerpen die voorheen door andere wetten, waaruit de Wmo is ontstaan, werden uitgevoerd. In het volgende overzicht staan de prestatievelden van de Wmo in relatie tot de voorgaande wetten vermeld.²¹

Onderwerp	Voorbeeld	Momenteel	Voorheen
Versterken sociale samenhang en leefbaarheid in wijken en buurten	Activiteiten om burger meer bij de wijk te betrekken	Wmo	Welzijnswet
Op preventie gerichte ondersteuning van jeugd met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden	Vroegsignalering, pedagogische hulp, coördinatie van zorg	Wmo	Welzijnswet
Voorzieningen op het terrein van informatie en advies voor maatschappelijke ondersteuning	Voorlichtingsloketten, adviesfuncties	Wmo	Welzijnswet
Voorzieningen voor het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers	Steunpunt mantelzorg, vrijwilligerscentrale	Wmo	AWBZ Welzijnswet
Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig	Huishoudelijke verzorging, rolstoelen, scootmobiel, woningaanpassingen, dagbesteding, maaltijdendienst,	Wmo	AWBZ Welzijnswet WVG

²¹ Schalk 2006, p. 7-8.

functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer	sociale alarmering, vervoer		
Het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en van zelfstandig functioneren van mensen met een beperking	Sport, club- en buurthuizen, zwembaden, dagactiviteiten	Wmo	Welzijnswet
Het voeren van een beleid op het terrein van Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)	Voorlichting, signalering, contact houden, begeleiding naar hulp	Wmo	AWBZ Wet CPV
Het bieden van maatschappelijke opvang waaronder sociale pensions en vrouwenopvang	Meldpunt huiselijk geweld, (kortdurende) dag/nachtopvang bij crisis	Wmo	Welzijnswet
Het voeren van verslavingsbeleid	Voorlichting, signalering	Wmo	AWBZ Welzijnswet

3.4 Inhoud van de wet

De Wmo bestaat uit 43 wetsartikelen. Hieronder volgt een schematisch overzicht van de inhoud van de artikelen.

Artikelen Wmo	Inhoud
1 - 2	Begripsbepalingen en voorliggende voorzieningen
3 - 12	Taken en verantwoordelijkheden van de gemeente
13 - 14	Taken en verantwoordelijkheden van de provincie
15 - 19	Eigen bijdragen en tegemoetkomingen
20 - 43	Overige bepalingen

Intreding van de Wmo zorgde er voor dat gemeenten verplichtingen kregen opgelegd²²:

- plicht tot het opstellen van een Wmo-beleidsplan (artikel 3 Wmo)
- compensatiebeginsel (artikel 4 Wmo)
- verordeningsplicht (artikel 5 Wmo)
- plicht tot het geven van keuzevrijheid (artikel 6 Wmo)
- verantwoordingsplicht (artikel 9 Wmo)
- uitbestedings-principe (artikel 10 Wmo)
- participatieplicht (artikel 11 Wmo)
- informatieplicht (artikel 22 Wmo)
- motiveringsplicht (artikel 26 Wmo)

²² Kadernota Wmo gemeente Hulst, p. 9-10.

Hoofdstuk 4 Gemeentebeleid

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het gemeentebeleid van de gemeente Hulst. In paragraaf 4.1 zal worden toegelicht op welke manier de Wmo wordt uitgewerkt in de Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007, in het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008 en in het Wmo - Beleidsplan. Vervolgens zal in paragraaf 4.2 het beleid betreffende de individuele voorzieningen worden toegelicht gevolgd door een toelichting op de keuzemogelijkheden in paragraaf 4.3.

4.1 Uitvoering kaderwet

De gemeente Hulst heeft in haar gemeentebeleid de verordening 'Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007', het besluit 'Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008' en het Wmo - Beleidsplan opgenomen. Het kader van de Wmo is verder uitgewerkt in de bovengenoemde verordening en bovengenoemd besluit.

4.2 Individuele voorzieningen

In deze paragraaf wordt toegelicht welke individuele voorzieningen op grond van de Wmo kunnen worden aangevraagd. Het gaat daarbij om hulp bij het huishouden of een hulpmiddel: woonvoorzieningen, rolstoelvoorzieningen en vervoersvoorzieningen. Eerst zal echter in deze paragraaf worden ingegaan op de aanvraag van de individuele voorzieningen.

4.2.1 Aanvraag

Burgers die een individuele voorziening nodig hebben kunnen daartoe een aanvraag indienen bij het Zorgloket van de gemeente. Het aanvraagformulier kan worden aangevraagd bij de gemeente of worden afgehaald. Daarnaast staat het aanvraagformulier tevens op de website van de gemeente. Nadat het formulier uitgeprint is en ingeleverd is bij het Zorgloket kan de aanvraag in behandeling worden genomen.²³ De aanvraagprocedure staat vermeld in artikel 1.2.0.1 van de Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007.

Bij de aanvraag kan worden aangegeven op welke wijze men de voorziening wenst te verkrijgen. Er zijn daarbij twee mogelijkheden: een voorziening in natura of een pgb. Deze keuzevrijheid staat verwoord in artikel 3.2.0.1 van de Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007. In het artikel wordt verder ook de financiële tegemoetkoming genoemd. Dat is echter geen keuze, maar een compensatiemogelijkheid voor de burger die de gemeente beleidsmatig aan bepaalde individuele voorzieningen heeft verbonden. De keuzevrijheid houdt verder in dat burgers bij de voorziening in natura uit meerdere zorgleveranciers kunnen kiezen.²⁴

In artikel 1.2.0.3 van de Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007 staat vermeld dat de verkrijging van individuele voorzieningen samenhangend wordt afgestemd op de situatie van de aanvrager. Daartoe zal een onderzoek worden gedaan. Op grond van artikel 5 van het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008 wordt bij de beoordeling van de aanvraag de gehele situatie van de aanvrager en zijn woonomgeving in beeld gebracht. Er wordt onder meer aandacht besteed aan²⁵:

- de algemene gezondheidstoestand van de aanvrager
- de beperkingen die de aanvrager in zijn functioneren ondervindt als gevolg van ziekte of gebrek
- de woning en de woonomgeving van de aanvrager

²³ Het Zorgloket maakt onderdeel uit van de in artikel 1.2.0.2 van de Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007 genoemde afdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid, die inmiddels is overgaan in de afdeling Samenleving.

²⁴ Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst, p. 25.

²⁵ Verwezen wordt naar artikel 5 lid 2 van het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008.

- het psychisch en sociaal functioneren van de aanvrager
- de sociale omstandigheden van de aanvrager

4.2.2 Huishoudelijke voorzieningen

In artikel 3.3.0.2 van de Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007 staat vermeld dat de huishoudelijke voorziening in natura of in de vorm van een pgb kan worden verstrekt. Tevens staat in het artikel vermeld het bepaalde in artikel 6 Wmo daarbij in acht wordt genomen. Dit houdt dus in dat er bij overwegende bezwaren niet zal worden overgaan tot verstrekking van de huishoudelijke voorziening in de vorm van een pgb.

4.2.3 Woonvoorzieningen

In artikel 3.4.1.3 van de Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007 staat vermeld dat de volgende voorzieningen worden verleend in de vorm van een financiële tegemoetkoming:

- voorziening voor verhuizing en inrichting
- voorziening van bouwkundige of woontechnische aard in of aan een woning
- voorziening voor tijdelijke huisvesting
- voorziening voor huurderiving

Tevens staat in bovengenoemd artikel vermeld dat de volgende voorzieningen in natura of in de vorm van een pgb worden verstrekt:

- voorziening van niet-bouwkundige of woontechnische aard in of aan een woning
- voorziening voor onderhoud, keuring en reparatie van een liftinstallatie in een woning

Net als bij de huishoudelijke voorziening wordt het bepaalde in artikel 6 Wmo in acht genomen bij het verstrekken van de woonvoorziening. Bij overwegende bezwaren wordt er dus geen pgb verleend.

4.2.4 Rolstoelvoorzieningen

In artikel 3.5.0.3 van de Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007 staat vermeld dat de rolstoelvoorziening in natura of in de vorm van een pgb wordt verleend. Het gaat daarbij op grond van artikel 3.5.0.1 van de genoemde verordening om de volgende soort voorzieningen:

- rolstoel voor verplaatsing binnen en buiten de woonruimte en een aanpassing aan de rolstoel
- onderhoud en reparatie
- accessoires
- training voor het gebruik van een elektrische rolstoel
- sportrolstoel voor recreatieve sportbeoefening

4.2.5 Vervoersvoorzieningen

In artikel 3.6.1.3 lid 1 van de Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007 staat vermeld dat de volgende voorzieningen in natura worden verleend:

- collectief systeem van aanvullend vervoer
- onderhoud en reparatie van de volgende voorzieningen:
 - een al dan niet aangepaste gesloten buitenwagen
 - een scootmobiel
 - een training voor het gebruik van een scootmobiel of een gesloten buitenwagen
 - medische- en of sociale begeleiding tijdens het vervoer

In lid 2 van bovengenoemd artikel staat vermeld dat de volgende voorziening in de vorm van een financiële tegemoetkoming wordt verleend:

- aanpassing van een eigen auto
- tegemoetkoming voor gebruik van eigen auto

Een aantal vervoersvoorzieningen kunnen in natura of in de vorm van een financiële tegemoetkoming worden verleend blijkt uit lid 3 van bovengenoemd artikel. Het gaat hierbij om de volgende voorzieningen:

- een al dan niet aangepaste (bruikleen)auto
- een al dan niet aangepaste gesloten buitenwagen

In lid 4 worden tenslotte de voorzieningen genoemd die in natura of in de vorm van een pgb worden verleend:

- vervoer per taxi
- vervoer per rolstoeltaxi
- scootmobiel
- training voor het gebruik van een scootmobiel of een gesloten buitenwagen
- ander vervoermiddel dan een al dan niet aangepaste gesloten buitenwagen of een scootmobiel
- onderhoud en reparatie van een al dan niet aangepaste gesloten buitenwagen, een scootmobiel, een training voor het gebruik van een scootmobiel of een gesloten buitenwagen en medische- en of sociale begeleiding tijdens het vervoer

4.3 Keuzemogelijkheden

Personen die een individuele voorziening aanvragen, kunnen bij de aanvraag ervan aangeven in welke vorm zij de individuele voorziening wensen te ontvangen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de keuzemogelijkheden voorziening in natura en het pgb. De financiële tegemoetkoming, zoals genoemd in paragraaf 4.2.1 wordt ook besproken.

4.3.1 Voorziening in natura

In artikel 1 lid 4 van het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008 wordt de voorziening in natura omschreven als een voorziening die in eigendom of in bruikleen verstrekt wordt.

Bij zorg in natura wordt de voorziening geleverd door een organisatie die zich bezig met houdt met het verlenen van diensten die te maken hebben met de voorziening. Indien men een indicatie heeft voor hulp bij het huishouden wordt die hulp geleverd door een organisatie die hulp bij het huishouden in haar takenpakket heeft.

De gemeente Hulst heeft negen leveranciers voor hulp bij het huishouden gecontracteerd. Dit houdt in dat personen die een individuele voorziening in de vorm van hulp bij het huishouden nodig hebben terecht kunnen bij een van de negen leveranciers.

Zorg in natura houdt verder in dat de personen die gebruik maken van de individuele voorziening verder geen eisen kunnen stellen aan de te ontvangen hulp. De leverancier bepaalt op welke dagen en tijden de hulp geleverd wordt door welke werknemer.

Samenvattend zijn de kenmerken van zorg in natura:

- niet zelf kunnen bepalen op welke manier de individuele voorziening wordt uitgevoerd
- personeel is niet altijd hetzelfde
- uitvoering individuele voorziening op wisselende tijden
- geen administratie
- geen verantwoording

4.3.2 Financiële tegemoetkoming

Een financiële tegemoetkoming is een geldelijke bijdrage die wordt verstrekt ten behoeve van de benodigde voorzieningen. Bij het verstrekken ervan kunnen voorwaarden worden gesteld, opdat het geld zeker aan de benodigde voorziening besteed zal worden.

Samenvattend zijn de kenmerken van een financiële tegemoetkoming:

- geldelijke bijdrage
- voorwaarden bij verstrekking
- geld dient besteed te worden aan de benodigde voorziening

4.3.3 Pgb

In artikel 1.1.0.1 lid 1 sub o van de Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007 wordt beschreven wat er wordt verstaan onder een pgb:

‘PGB: persoonsgebonden budget; een geldbedrag, waarmee de aanvrager een of meer aan hem te verlenen voorzieningen kan verwerven en waarop de in deze verordening en het Besluit maatschappelijke ondersteuning te stellen regels van toepassing zijn.’

In het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008 wordt in artikel 1 lid 5 het pgb als volgt beschreven:

‘Persoonsgebonden budget (Pgb)

Budget waaruit men een compenserende voorziening naar keuze kan verwerven die in plaats komt van een voorziening in natura.’

Met een pgb kunnen personen zelf hun individuele voorziening inkopen. Zij kunnen dus zelf afspraken maken met de leverancier van de individuele voorziening. Bij hulp in het huishouden houdt dit in dat personen zelf de persoon (of leverancier) uitkiezen die hen hulp bij het huishouden biedt. Ook de dag en het tijdstip waarop hen de hulp wordt geboden, wordt afgesproken. De betalingen dienen vervolgens zelf geregeld te worden. De administratie van het pgb dient zelf bijgehouden te worden en uiteindelijk dient het pgb verantwoord te worden.

Samenvattend zijn de kenmerken van een pgb:

- bepalen op welke manier de individuele voorziening wordt uitgevoerd
- werven van personeel (particulier of professionele organisatie)
- maken van afspraken met het personeel
- uitbetalen van personeel
- bijhouden van administratie
- afleggen van verantwoording

Hoofdstuk 5 Compensatiebeginsel

In dit hoofdstuk wordt het compensatiebeginsel besproken. In de eerste paragraaf wordt ingegaan op het wettelijk kader. De tweede paragraaf gaat in op de uitvoering ervan. Vervolgens wordt in de derde paragraaf toegelicht wanneer sprake is van adequate compensatie.

Voorts dient opgemerkt te worden dat in de meeste literatuur gesproken wordt van het compensatiebeginsel. Soms wordt er echter ook gesproken over de compensatieplicht. In principe maakt het niet veel uit welke term wordt aangehouden. Het compensatiebeginsel legt een verplichting op aan gemeenten; vandaar de benaming compensatieplicht. Hier zal de term compensatiebeginsel worden aangehouden.

5.1 Wettelijk kader

In artikel 4 van de Wmo staat het compensatiebeginsel als volgt verwoord:

‘1. Ter compensatie van de beperkingen die een persoon als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 4°, 5° en 6°, ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie, treft het college van burgemeester en wethouders voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die hem in staat stellen:

- a. een huishouden te voeren;*
 - b. zich te verplaatsen in en om de woning*
 - c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel*
 - d. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.*
- 2. Bij het bepalen van de voorzieningen houdt het college van burgemeester en wethouders rekening met de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager van de voorzieningen, alsmede met de capaciteit van de aanvrager om uit een oogpunt van kosten zelf in maatregelen te voorzien.’*

In lid 1 van artikel 4 Wmo worden twee belangrijke termen genoemd: *zelfredzaamheid* en *maatschappelijke participatie*. In de Memorie van toelichting bij de Wmo wordt het doel van de wet kort omschreven als ‘meedoen’.²⁶ Personen moeten zo lang mogelijk zelfstandig kunnen functioneren (=zelfredzaamheid). Daarnaast moeten zij zo actief mogelijk deel kunnen nemen aan de maatschappij (= maatschappelijke participatie).²⁷

In lid 1 sub a tot en met d van artikel 4 Wmo wordt aangegeven wanneer personen geacht worden zelfredzaam en maatschappelijk participierend zijn. Daar is sprake van indien personen zelfstandig hun huishouden kunnen voeren. Dit houdt in dat personen de mogelijkheid geboden moet worden om in hun eigen huis te blijven wonen en dat zij hulp krijgen bij de huishoudelijke werkzaamheden die zij zelf niet of nauwelijks meer kunnen uitvoeren.

Vervolgens dienen personen zich binnen en buiten hun woning te kunnen verplaatsen. Indien men niet meer goed kan lopen, kan er een aanvraag ingediend worden voor bijvoorbeeld een scooter of een rolstoel.

Daarnaast dienen personen zich lokaal te kunnen verplaatsen per vervoermiddel. Een persoon met beperkingen kan een aanvraag indienen voor aanpassingen aan zijn auto, zodat er lokaal activiteiten ondernomen kunnen worden. Iemand die geen eigen vervoer heeft, kan een aanvraag indienen voor deelname aan het collectief vervoer. Als er geen gebruik gemaakt kan worden van de collectieve voorziening (collectief vervoer) dan pas vindt er een aanpassing aan de auto plaats. Collectief vervoer wordt als voorliggende voorziening beschouwd.

Daarnaast dienen personen in de mogelijkheid gebracht te worden om andere mensen te ontmoeten en daarmee sociale verbanden aan te gaan. Doordat burgers voorzieningen krijgen om zicht te verplaatsen, kunnen zij uiteindelijk ook andere mensen ontmoeten. De verstrekking van deze voorziening houdt in dat iemand deel kan nemen aan een wekelijkse kaartavond.

²⁶ Kamerstukken II 2004/05, 30 131, nr. 3, p. 6.

²⁷ Kamerstukken II 2004/05, 30 131, nr. 3, p. 6.

Voordat het compensatiebeginsel in de huidige vorm opgenomen werd in de Wmo is er heel wat aan vooraf gegaan.

Het compensatiebeginsel, zoals genoemd in artikel 4 van de Wmo, vloeit onder meer voort uit artikel 22 van de Grondwet.²⁸

In artikel 22 van de Grondwet staat het volgende:

*'1. De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid.
2. Bevordering van voldoende woongelegenheid is voorwerp van zorg der overheid.
3. Zij schept voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding.'*

In de Memorie van toelichting bij de Wmo werd aanvankelijk gesproken over een tijdelijke zorgplicht. Die zorgplicht was vergelijkbaar met de zorgplicht uit de Wvg.²⁹ Bij de zorgplicht ging het enkel om het aanbieden van voorzieningen.

In het wetsvoorstel stond de zorgplicht als volgt omschreven in artikel 4³⁰:

*'Tot een bij algemene maatregel van bestuur te bepalen tijdstip draagt het college van burgemeester en wethouders in ieder geval zorg voor het verlenen van bij die maatregel aangewezen voorzieningen als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 6.'*³¹

Het compensatiebeginsel is overgenomen uit een advies van de Raad voor de Volksgezondheid & Zorg (hierna: RVZ) over de Wmo aan staatssecretaris Ross - van Dorp in januari 2005. De RVZ sprak voor het eerst over een compensatiebeginsel.³² In het advies geeft de RVZ de aanbeveling om de wettelijke aanspraak op maatschappelijke ondersteuning te relateren aan de aard en de ernst van de beperkingen van personen door gemeenten de verplichting op te leggen om zorg te dragen voor compensatie van de beperkingen.³³

De gemeenten dienen de personen met beperkingen op een zodanige manier te compenseren waardoor zij in een gelijkwaardige uitgangspositie worden gebracht ten opzichte van personen die geen beperkingen ondervinden.

Het bovenstaande omvat een resultaatsverplichting voor gemeenten, waarbij de Wmo de gemeenten wel vrij laat in de manier waarop zij voorzieningen aanbiedt om personen met beperkingen te compenseren.³⁴

Het amendement van Tweede Kamerlid Van Miltenburg zorgde voor de wijziging van zorgplicht in het compensatiebeginsel.³⁵ Uit de toelichting op het amendement blijkt dat de driejarige zorgplicht wordt gewijzigd in een opgelegde verplichting aan gemeenten om beperkingen in de zelfredzaamheid van personen weg te nemen. Met zelfredzaamheid wordt bedoeld het lichamelijke, verstandige, geestelijke en financiële vermogen van personen om zelf voorzieningen te treffen die participatie aan het normale maatschappelijke verkeer bevorderen.³⁶

Voorts wordt in het amendement vermeld dat de International Classification of Functions, Disabilities and Impairment (hierna: ICF classificatie) een goed hulpmiddel is voor gemeenten bij het compenseren van beperkingen van personen.³⁷

De ICF classificatie is opgesteld door de World Health Organisation en vormt een begrippenkader voor de beschrijving van het menselijk functioneren en daarmee mogelijk gepaard gaande problemen.³⁸

²⁸ Kamerstukken II 2005/06, 30 131, nr. 41, p. 2.

²⁹ Kamerstukken II 2004/05, 30 131, nr. 3, p. 11.

³⁰ Kamerstukken II 2004/05, 30 131, nr. 2, p. 3.

³¹ Artikel 1 lid 1 sub g, 6° Wmo: het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer.

³² Vermaat 2006, p. 301.

³³ RVZ 2005, p. 3.

³⁴ RVZ 2005, p. 3.

³⁵ Kamerstukken II 2005/06, 30 131, nr. 65.

³⁶ Kamerstukken II 2005/06, 30 131, nr. 65, p. 1.

³⁷ Kamerstukken II 2005/06, 30 131, nr. 65, p. 2.

³⁸ Nederlandse vertaling van de 'International Classification of Functioning, Disability and Health', p. 3.

Door middel van de ICF classificatie kunnen de beperkingen van personen worden bepaald; er wordt gekeken naar de oorzaak van de beperking.

De beperkingen van personen kunnen het gevolg zijn van een ziekte of een handicap. Daarnaast kunnen de beperkingen echter het gevolg zijn van een gebrek aan kennis of vaardigheden. Het kan ook zijn dat beperkingen in de zelfredzaamheid en de maatschappelijke participatie ontstaan zijn doordat er in de maatschappij geen rekening mee wordt gehouden.³⁹

Een voorbeeld daarvan is een persoon die in een rolstoel zit en geen sociale verbanden aan kan gaan met medemensen doordat de buurt waar de persoon woont niet rolstoelvriendelijk is. Vanwege verhoogde stoepen en weinig straatverlichting is het voor deze persoon onmogelijk om zelfstandig naar buiten te gaan om bijvoorbeeld een kaartavond bij te wonen. In het genoemde voorbeeld kan, na gebruikmaking van de ICF classificatie door de gemeente een adequate voorziening ter compensatie worden gezocht.

Een ander voorbeeld, waarbij gebruikmaking van de ICF classificatie helpt, is wanneer een persoon die rolstoelgebonden is geen eigen maaltijden kan bereiden in zijn keuken vanwege te hoge keukenkasten. De compensatie van de beperkingen van zo iemand bestaat uit een aanpassing aan de woning. De kasten in de keuken dienen verlaagd en aangepast te worden. Indien de gemeente een warme maaltijd voorziening (in de vorm van Tafeltje Dekje) zou voorstellen, zou dat geen goede compensatie zijn. De desbetreffende persoon is namelijk wel bereid om zijn eigen maaltijden te bereiden, maar er niet toe in staat vanwege zijn handicap. Door middel van een aanpassing aan de te hoge keukenkasten kan deze persoon zijn eigen maaltijden bereiden en daardoor zelfredzaam zijn.

In het amendement wordt niet beschreven wanneer sprake is van compensatie. Er staat enkel vermeld dat de gemeenten verplicht zijn om beperkingen in de zelfredzaamheid van personen te compenseren. Dit heeft er toe geleid dat alle gemeenten weten dat ze moeten compenseren. Het is alleen onbekend op welke manier er adequaat gecompenseerd wordt.

Op grond van artikel 4 van de Wmo dient de gemeente de beperkingen van personen te compenseren, maar daar blijft het niet bij. De gemeente dient haar keuze vervolgens op een deugdelijke manier te motiveren. In artikel 26 van de Wmo staat de motiveringsplicht voor gemeenten vermeld. Er kan niet worden volstaan met het noemen van de aangeboden voorziening. De gemeente dient aan te geven op welke manier de aangeboden voorziening ervoor zorgt dat de zelfredzaamheid en de normale maatschappelijke participatie van personen wordt behouden en bevorderd.

Het bovenstaande staat in artikel 26 als volgt geformuleerd:

‘1. De motivering van een beschikking op een aanvraag om een individuele voorziening vermeldt op welke wijze de genomen beschikking bijdraagt aan het behouden en het bevorderen van de zelfredzaamheid en de normale maatschappelijke participatie van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

2. Bij een beslissing op het bezwaar als bedoeld in artikel 7:14 van de Algemene wet bestuursrecht en een beslissing op het beroep als bedoeld in artikel 7:26 van de Algemene wet bestuursrecht is het eerste lid van overeenkomstige toepassing.’

Het opnemen van artikel 26 Wmo geeft aan dat de wetgever extra waarde hecht aan het deugdelijk motiveren van besluiten. In artikel 3:46 Awb e.v. staat immers ook al opgenomen dat besluiten deugdelijk gemotiveerd dienen te worden. In feite is er sprake van een dubbele motiveringsplicht. De motivering van het besluit kan dus niet ontbreken. Dat is iets waar de rechter veel waarde aan hecht en bij de toetsing van besluiten streng naar kijkt.⁴⁰

De gemeente Hulst heeft in de Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning het compensatiebeginsel opgenomen. In artikel 1.1.0.1 lid 1 sub d van de genoemde verordening is het volgende opgenomen:

³⁹ Reader Compensatieplicht Wmo, p. 10.

⁴⁰ Voorzieningenrechter Rechtbank Breda, 11 december 2007, AWB 07/4161.

‘Compensatiebeginsel: de algemene verplichting aan het gemeentebestuur om personen met aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek, inclusief chronische psychische en psychosociale problemen, door het treffen van voorzieningen een gelijkwaardige uitgangspositie te verschaffen zodat zij zelfredzaam zijn en in staat tot maatschappelijke participatie; Een uitzondering vormen de situaties, waarin de compensatie van beperking- en⁴¹ disproportioneel hoge kosten met zich meebrengt en relatief weinig winst in termen van vaardigheden.’

In de toelichting op de verordening geeft de gemeente Hulst aan dat er geen begripsomschrijving van het compensatiebeginsel is opgenomen, omdat er in de Wmo ook geen omschrijving van het begrip is opgenomen. Bij het formuleren van de begripsomschrijving is gebruik gemaakt van de adviesbrief van de RVZ en de toelichting op het amendement Van Miltenburg voor de termen *de gelijkwaardige uitgangspositie*, *zelfredzaamheid* en *maatschappelijke participatie*. Verder is de term ‘aantoonbare beperkingen op grond van ziekte of gebrek’ overgenomen uit artikel 1 lid 1 sub a van de Wet voorzieningen gehandicapten.⁴²

5.2 Uitvoering compensatiebeginsel

Gemeenten geven uitvoering aan het compensatiebeginsel door burgers met beperkingen die een voorziening aanvragen te helpen. Als blijkt dat de burger zelf maatregelen kan nemen om te voldoen aan het voeren van een huishouding, of zich in en om de woning te verplaatsen, of zich per vervoermiddel te verplaatsen en medemensen te ontmoeten en daarmee sociale contacten aan te gaan, kan de aanvraag worden afgewezen door de gemeente. Onder het nemen van maatregelen wordt begrepen het zelf regelen of betalen van de benodigde voorziening.

Het compensatiebeginsel heeft betrekking op het vierde, het vijfde en het zesde prestatieveld van de Wmo. Binnen de gemeente Hulst houdt het Zorgloket zich bezig met de uitvoering van die prestatievelden.

De medewerkers van het Zorgloket dienen op grond van de aan hen gegeven informatie of door hen opgevraagde gegevens de afweging te maken of er een algemene voorziening of een collectieve voorziening voor handen is alvorens over te gaan tot verstrekking van een individuele voorziening.

In een uitspraak van de Rechtbank Groningen heeft de voorzieningenrechter beslist dat de gemeente Bellingwedde het compensatiebeginsel niet goed heeft uitgevoerd.⁴³

In casu was sprake van een aanvraag voor hulp bij het huishouden. De gemeente had de aanvraag gehonoreerd en hulp bij het huishouden toegekend in de categorie HH1, klasse 1 (0 - 1,9 uur).

De aanvrager had vervolgens bezwaar ingesteld, omdat de toegekende uren te beperkt waren om de huishoudelijke werkzaamheden uit te kunnen voeren.

De gemeente had het bezwaar vervolgens afgewezen door te stellen dat de indicatie voor hulp bij het huishouden dusdanig tot stand was gekomen dat daarmee werd voldaan aan de wensen, zoals de aanvrager die te kennen gegeven had tijdens het huisbezoek.

De gemeente stelde voorts dat de aanvraag onafhankelijk en objectief beoordeeld is.

Volgens de voorzieningenrechter is de gemeente bij het verstrekken van de huishoudelijke voorziening uitgegaan van de vraag van de aanvrager. Echter kon niet alleen van de vraag van de aanvrager worden uitgegaan. De gemeente was namelijk verplicht om door middel van een zorgvuldig onderzoek de zorgbehoefte van de aanvrager vast te stellen. Het onderzoek diende uit te wijzen welke beperkingen de aanvrager had, wat de behoefte van de aanvrager was en wat de omvang van de treffen voorzieningen moest zijn. De voorzieningenrechter is van oordeel dat de gemeente daar niet aan voldaan heeft. De beschikking was niet gemotiveerd en het uit rapport dat ten grondslag lag aan de beschikking kon niet worden afgeleid dat daaraan een zorgvuldig onderzoek ten grondslag lag.

5.3 Adequate compensatie

De vraag waar het om gaat, is wanneer de gemeente aan haar plicht om de beperkingen van haar burgers te compenseren heeft voldaan. Kortom, wanneer is er sprake van adequate compensatie?

⁴¹ Letterlijk overgenomen uit de verordening; fout in verordening.

⁴² Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007, p. 21.

⁴³ Voorzieningenrechter Rechtbank Groningen, 29 juni 2007, AWB 07/632.

Eerder werd als beschreven dat het doel van de wet ‘meedoen’ is. Waar het uiteindelijk om gaat, is dat iedereen mee kan doen in de maatschappij. Indien de gemeente een voorziening aanbiedt die de beperkingen van personen adequaat compenseert, is er sprake van ‘meedoen’ van die personen.

Artikel 4 in de Wmo geeft geen concrete invulling aan het compensatiebeginsel. De Wmo is een decentrale wet, wat geleid heeft tot beleidsvrijheid voor gemeenten. Dit houdt in dat de gemeenten zelf vorm kunnen geven aan de uitvoering van het compensatiebeginsel.

Om te kunnen beantwoorden wanneer er sprake is van adequate compensatie dient eerst te worden vastgesteld wat de beperkingen van de aanvrager zijn.

Ingevolge artikel 1.1.0.1 lid 1 sub e van de Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning zijn beperkingen moeilijkheden die een persoon heeft met het uitvoeren van activiteiten.

Dit houdt in dat bij de aanvraag voor een Wmo voorziening goed dient te worden vastgesteld om welke beperkingen het gaat. Pas als duidelijkheid is verkregen over de aard van de beperkingen kan er worden gekeken wat er gedaan kan worden door de gemeente om die beperkingen te compenseren. De ICF classificatie kan daar onder meer bij helpen.

Gemeenten dienen een zorgvuldig onderzoek in te stellen naar de zorgbehoefte van de aanvrager om adequaat te kunnen compenseren

Het zorgvuldige onderzoek dient te leiden tot een antwoord op de volgende drie vragen⁴⁴:

- Welke beperkingen heeft de aanvrager?
- Welke behoefte heeft de aanvrager?
- Wat is de omvang van de te treffen voorzieningen?

Ingevolge artikel 3:2 van de Awb dient de gemeente het besluit (de beschikking op de aanvraag) zorgvuldig voor te bereiden, waarbij de nodige kennis vergaard wordt over de relevante feiten en de af te wegen belangen.⁴⁵

Indien (een deel van) het onderzoek naar de zorgbehoefte van de aanvrager door een externe (adviseur) wordt gedaan, moet de gemeente dat onderzoek controleren op zorgvuldigheid op grond van artikel 3:9 Awb.⁴⁶

In de jurisprudentie over de Wvg is veel geschreven over het begrip adequate compensatie. In de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 20 februari 2002 oordeelde de rechter dat een gemeente voldaan had aan de zorgplicht door het toekennen van een scootermobiel en een aangepaste vervoerskostenvergoeding; er was dus sprake van adequate compensatie.⁴⁷ In de uitspraak van 1 februari 2006 van de Centrale Raad van Beroep werd ook geoordeeld door de rechter dat er sprake was van adequate compensatie.⁴⁸

⁴⁴ Idem noot 17.

⁴⁵ Rechtbank Alkmaar, 22 augustus 2007, AWB 07/1565 en Centrale Raad van Beroep, 10 december 2003, WVG 02/2106 en 03/1863.

⁴⁶ Rechtbank Arnhem, 15 oktober 2007, AWB 07/2744.

⁴⁷ Centrale Raad van Beroep, 20 februari 2002, WVG 01/1115.

⁴⁸ Centrale Raad van Beroep, 1 februari 2006, WVG 03/2988.

Hoofdstuk 6 Pgb

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het pgb. Allereerst wordt ingegaan op het ontstaan van het pgb. Vervolgens wordt ingegaan op het pgb in de Wmo.

6.1 *Het ontstaan*

Op 1 juli 1995 werd het pgb voor het eerst geïntroduceerd in Nederland als de subsidieregeling pgb verpleging en verzorging, waarbij het primaire doel van het pgb was om verzeerden de gelegenheid te geven zelf de zorg of begeleiding te organiseren waar zij behoefte aan hadden.⁴⁹ Daarbij kon de pgb-houder zelf bepalen op welke manier hem de hulp werd geleverd en op welke momenten. De subsidieregeling werd uitgevoerd door de zorgverzekeraars in de vorm van Zorgkantoren.

Het pgb werd al in 1995 gezien als een instrument tot versterking van de positie van de zorgvrager en bevordering van zorg op maat.⁵⁰

6.2 *Het pgb in de Wmo*

Mensen kiezen voor een pgb, omdat zij van mening zijn dat zorg in natura hen niet biedt wat zij willen. Mensen hebben een zorgbehoefte en vragen om die reden een Wmo voorziening aan. In het vorige hoofdstuk is het compensatiebeginsel aan bod gekomen. Daaruit is gebleken dat de gemeente de verplichting heeft om personen die een aanvraag voor een Wmo voorziening indienen te compenseren in hun beperkingen zodat zij zelfredzaam en maatschappelijk participierend zijn.

Keuze voor een pgb

Burgers die aanspraak maken op maatschappelijke ondersteuning, kunnen er voor kiezen om hun individuele voorziening in de vorm van een pgb verstrekt te krijgen of in de vorm van zorg in natura. Er zijn vier redenen op grond waarvan burgers de voorkeur geven aan pgb in plaats van zorg in natura⁵¹:

- overwegingen van emancipatie
- eigen verantwoordelijkheid
- afstemming van de zorg op individuele behoeften
- voorziening in de vorm van zorg in natura voldoet niet aan de eigen wensen

Burgers die de voorkeur geven aan een pgb dienen te weten welke verantwoordelijkheden daaruit voortvloeien. Daarnaast is het ook van belang dat burgers die kiezen voor een pgb goed weten op welke manier zij hun budget adequaat kunnen besteden. Burgers dienen te weten welke zorgaanbieders er zijn en wat er door hen zelf georganiseerd kan worden om hun zorgbehoefte te vervullen. Er dient dus informatie voor handen te zijn voor de burgers die op het punt staat om de keuze voor een pgb te maken. Ten slotte dienen burgers die voor die keuze staan goed te beseffen hoe lang zij gebruik zullen maken van hun individuele voorziening. Indien vast staat dat een burger van 44 vanwege zijn beperkingen de rest van zijn leven hulp bij het huishouden nodig heeft en hij dat graag zelf wil regelen en kan regelen, is het pgb een goede keuze. Indien iemand die herstellende is van een hartaanval zijn eigen huishouden niet kan bijhouden, is de keuze voor een pgb, indien er geen sprake is van mantelzorg of gebruikelijke zorg, een wat minder goede keuze. Zo iemand dient namelijk veel rust te houden en het beheren van een (tijdelijk) pgb is dan misschien niet de juiste keuze. Het leveren van de voorziening in zorg in natura houdt in dat die persoon zelf niets hoeft te regelen, maar toch zijn benodigde zorg ontvangt.

Een aantal verschillen tussen het pgb in de AWBZ en in de Wmo is dat er binnen de Wmo voor hulp bij het huishouden twee tarieven gelden (HH1 en HH2). Binnen de AWBZ gold één tarief. De tarieven in de Wmo zijn daarnaast ook lager dan het tarief in de AWBZ. Voorts verandert de wijze waarop bevoorschot wordt en de wijze waarop het pgb verantwoord dient te worden. Het laatste verschil houdt in dat pgb-houders een eigen bijdrage moeten betalen en dat

⁴⁹ Baarveld 1995, p. 1.

⁵⁰ Kamerstukken II 1994/95, 23 904, nr. 14, p. 3.

⁵¹ Kamerstukken II 1994/95, 23 904, nr. 14, p. 4.

zij hun pgb in de vorm van een bruto bedrag ontvangen. Binnen de AWBZ dienden pgb-houders zich te verantwoorden tegen over het Zorgkantoor. Binnen de Wmo dienen de pgb-houders zich te verantwoorden tegenover het Wmo kantoor, die de verantwoordingstaak namens de gemeente Hulst overgenomen heeft.

Verschillen pgb	Tarief	Bevoorschotting	Verantwoording
AWBZ	1 tarief (HV)	- Per periode (vierwekelijks) - Per (half) jaar	Zorgkantoor
Wmo	2 tarieven (HH1/HH2)	- Per periode (vierwekelijks)	Gemeente/Wmo kantoor

6.2.1 Aanvraag van een pgb

Bij de aanvraag voor een Wmo voorziening kan worden aangegeven of de burger de voorziening in natura wenst te verkrijgen of in de vorm van een pgb. In artikel 1.2.0.1. van de Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007 staat vermeld dat het college daarvoor een aanvraagformulier beschikbaar gesteld heeft. Na invullen van de aanvraag kan die worden ingeleverd bij het Zorgloket van de afdeling Samenleving⁵².

Op grond van artikel 1.1.0.4 van de Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007 wordt er na de aanvraag eerst gekeken of er algemene voorzieningen voorhanden zijn voordat er wordt overgegaan tot het verstrekken van individuele voorziening. Dit wordt ook wel het primaat van algemene voorzieningen genoemd.

In artikel 3.1.0.1 lid 1 van de Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007 staat beschreven op welke gronden een individuele voorziening wordt toegekend. De voorwaarden zijn:

- de aanvrager (die mantelzorg pleegt) van de voorziening heeft een beperking (verstandelijk of lichamelijk), een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem waardoor hij niet in staat is om in aanvaardbare mate een huishouden te voeren, zich te verplaatsen in en om de woning, zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel en medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale contacten aan te gaan;
- de individuele voorziening dient langdurig noodzakelijk te zijn;
- de individuele voorziening dient te worden aangemerkt als de goedkoopste adequate voorziening;
- de aanvrager dient een inwonende te zijn van de gemeente Hulst;
- de mantelzorger dient een inwonende te zijn van de gemeente Hulst te zijn.

In lid 2 van artikel 3.1.0.1 van de Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007 staat beschreven op welke gronden het College van B&W de individuele voorziening weigert. De genoemde gronden voor weigering zijn:

- voorwaarden of verplichtingen die bij of krachtens de wet zijn gesteld die niet zijn voldaan;
- indien voldaan is aan artikel 2 van de Wmo⁵³ of indien er een verbintenis uit de wet bestaat waarop op grond van een privaatrechtelijke overeenkomst aanspraak bestaat;
- indien er sprake is van een algemeen gebruikelijke voorziening;
- indien de gevraagde voorziening reeds eerder op grond van de Wvg of een andere wet is verleend en normale afschrijvingsduur van die voorziening nog niet verstreken is, tenzij de eerder verleende voorziening geheel of gedeeltelijk verloren is tengevolge van omstandigheden waar de aanvrager niets aan kon doen;
- indien de gevraagde voorziening een voorziening is die niet noodzakelijk wordt geacht vanwege de door de aanvrager of diens omgeving zelf op te lossen;

⁵² Voor de reorganisatie was dit de afdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

⁵³ Artikel 2 Wmo: 'Er bestaat geen aanspraak op maatschappelijke ondersteuning voor zover met betrekking tot de problematiek die in het gegeven geval aanleiding geeft voor de noodzaak tot ondersteuning, een voorziening op grond van een andere wettelijke bepaling bestaat'.

- indien er aan de zijde van de aanvrager geen aantoonbare meerkosten zijn vergeleken met de situatie die voorafging aan het optreden van beperkingen waar de voorziening wordt aangevraagd;
- indien het om een financiële tegemoetkoming of een pgb gaat en niet in de financiering door de financiële tegemoetkoming of pgb bestreken kosten is voorzien;
- indien de aanvrager een financiële tegemoetkoming in kosten of een pgb voor kosten verzoekt die reeds zijn gemaakt voor de individuele voorziening voordat er daartoe een besluit is genomen door het College van B&W, tenzij het College van B&W daar eerder schriftelijk toestemming voor heeft verleend.

In lid 3 van artikel 3.1.0.1 van de Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning staat vermeld dat een aanvraag voor een financiële tegemoetkoming of een pgb enkel wordt verleend wanneer de aanvrager bij een eerdere aanvraag voor een financiële tegemoetkoming of een pgb zich heeft gehouden aan de daarmee gepaard gaande verplichtingen.

6.2.2 Toekennen en afwijzen van het pgb

In artikel 3.2.0.4 van de Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007 staan de voorwaarden genoemd zoals die gelden voor het pgb:

'1. Op het PGB zoals genoemd in artikel 6 van de wet, zijn de volgende voorwaarden van toepassing:

- a. een PGB wordt alleen verstrekt ten aanzien van individuele voorzieningen;*
 - b. de individuele voorziening die de aanvrager inkoopt, is een adequate voorziening en kwalitatief verantwoord;*
 - c. een PGB wordt uitsluitend gebruikt voor de betaling van de verstrekte individuele voorziening en de daarmee noodzakelijk verbonden kosten;*
 - d. een PGB wordt verleend voor een periode die aanvangt op de dag waarop het recht op een PGB is ontstaan, voor zover deze dag niet ligt op de dag waarop het PGB is aangevraagd;*
 - e. de omvang van het PGB is de tegenwaarde van de in de betreffende situatie goedkoopst adequate te verstrekken voorziening in natura, indien nodig aangevuld met een vergoeding voor instandhoudingskosten, zoals vastgelegd in het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst;*
 - f. de wijze waarop het PGB wordt vastgesteld wordt door het college vastgelegd in het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst;*
 - g. op het PGB is de Overeenkomst persoonsgebonden budget gemeente Hulst van toepassing.*
- 2. De toekenning van het te verstrekken PGB, de omvang en de looptijd ervan worden bij beschikking vastgesteld.*
- 3. Bij de beschikking wordt een program van eisen verstrekt waarin aangegeven is aan welke vereisten de met het persoonsgebonden budget te verwerven voorziening dient te voldoen.*
- 4. Na verzending van de beschikking wordt het persoonsgebonden budget ter beschikking gesteld overeenkomstig het bepaalde in het Besluit nadere regels.*
- 5. De aanvrager deelt onverwijld uit eigen beweging of op verzoek van het college alle feiten en omstandigheden mee waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op de verlening van het PGB;*
- 6. Het college gaat steekproefsgewijs na of het verstrekte persoonsgebonden budget besteed is aan het doel waarvoor het verstrekt is. De budgethouder is verplicht de daarvoor noodzakelijke stukken, zoals genoemd in het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst, gedurende 5 jaar te bewaren en op verzoek van het college per omgaande te verstrekken.*
- 7. Na ontvangst van de in het vorige lid bedoelde bescheiden wordt door het college beoordeeld of er aanleiding bestaat het persoonsgebonden budget geheel of ten dele terug te vorderen of te verrekenen.'*

In artikel 7 van het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008 staan de algemene regels over het persoonsgebonden budget beschreven:

'1. Verstrekking van een toegekende individuele voorziening in de vorm van een Pgb vindt plaats op verzoek van de aanvrager.

2. Verstrekking van een Pgb vindt niet plaats indien:

- a. op grond van aanwijzingen, die tijdens het onderzoek duidelijk zijn geworden, het ernstige vermoeden bestaat, dat de aanvrager problemen zal hebben bij het omgaan met een Pgb;
- b. niet is voldaan wordt aan het program van eisen volgens de beschikking⁵⁴.

Het pgb kan worden geweigerd indien blijkt dat de aanvrager problemen zal hebben bij het omgaan met een pgb. Een voorbeeld hiervan is weigering in het belang van de cliënt zoals dat het geval is bij drugsverslaafden en psychoten.⁵⁵

Bij overwegende bezwaren kan worden gedacht aan gevallen waarin het zeer twijfelachtig is dat de aanvrager van de Wmo voorziening het pgb zal besteden aan datgene waarvoor het verstrekt is.⁵⁶ Voorbeelden hiervan zijn mensen met manische buien of mensen met een verslavingsproblematiek. Indien de genoemde mensen echter in hun omgeving hulp (kunnen) krijgen bij het beheren van hun pgb, kan het pgb hen niet worden geweigerd.

Degene die de aanvraag voor de individuele Wmo voorziening in de vorm van een pgb behandelt, gaat na of er sprake is van overwegende bezwaren op grond waarvan het pgb geweigerd zou kunnen worden. Mocht dat het geval zijn en daaruit een weigering voortvloeien, kan de aanvrager wel een bezwaar indienen tegen die beslissing.

Op grond van lid 2 sub b van artikel 7 Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008 wordt het pgb niet verstrekt indien niet is voldaan aan het programma van eisen die bij als bijlage bij de beschikking wordt toegevoegd. Dit houdt dus in dat de situatie kan ontstaan dat mensen eerst wel een pgb verstrekt krijgen. Indien echter blijkt dat zij geen adequate voorziening inkopen, zal er geen pgb meer worden verstrekt. Het reeds verstrekte pgb dient dan te worden teruggegeven aan de gemeente.

6.2.3 Vaststelling

Bij de invoering van de persoonsgebonden budgetfinanciering in 1995 waren de volgende uitgangspunten van belang⁵⁷:

- het pgb moet burgers een volwaardig alternatief voor zorg in natura bieden (het beginsel van rechtsgelijkheid)
- het pgb mag niet hoger zijn dan de kosten van zorg in natura (het beginsel van budgettaire neutraliteit)
- indien er (aantoonbaar) sprake is van doelmatigheidswinst of andere kostenbesparingen kan het pgb lager zijn dan de kosten van zorg in natura (bijvoorbeeld overheadkosten of eigen bijdragen)
- het pgb mag geen inkomenvoordeel opleveren

Bij de invoering van de Wmo in 2007 is van dezelfde uitgangspunten uitgegaan.

Eigen bijdrage

In artikel 15 lid 1 Wmo staat vermeld dat de gemeenteraad bij verordening kan bepalen dat personen van 18 jaar of ouder die hun maatschappelijke ondersteuning als individuele voorziening (niet in de vorm van een financiële tegemoetkoming) of een persoonsgebonden budget hebben ontvangen, een eigen bijdrage dienen te betalen. In lid 2 van het artikel wordt vermeld dat de hoogte van de eigen bijdrage afhankelijk is van de soort maatschappelijke ondersteuning. Daarnaast wordt de eigen bijdrage afhankelijk gesteld van het inkomen van de aanvrager van de ondersteuning.

Vervolgens staat in artikel 16 Wmo vermeld dat de eigen bijdrage niet door gemeenten zelf wordt vastgesteld en geïnd, maar door een daarvoor door de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan te wijzen rechtspersoon. Het Centraal Administratie Kantoor Bijzondere Zorgkosten (hierna: CAK - BZ) is daartoe aangewezen.

⁵⁴ Overgenomen uit de verordening; er is dus sprake van een fout in de verordening.

⁵⁵ Kamerstukken II 2005/06, 30 131, nr. 97, p. 2.

⁵⁶ Kamerstukken II 2005/06, 30 131, nr. 35, p. 8-9.

⁵⁷ Kamerstukken II 1994/95, 23 904, nr. 14, p. 9.

Verantwoording pgb

Bij de invoering van de persoonsgebonden budgetfinanciering in 1995 werd aangeraden om mensen in alle vrijheid hun zorgbehoefte in te laten vullen. Er golden geen beperkingen met betrekking tot de keuze van de aanbieders.⁵⁸ Dit hield in dat mensen de keuze konden maken om een bekende of een familielid in dienst te nemen. Er was dus sprake van grote bestedingsvrijheid, wat echter niet betekende dat de besteding van het budget niet getoetst werd. De zorgverzekeraars controleerden of er sprake was van besteding binnen het domein van de zorg (rechtmatige besteding), waarbij de doelmatigheid niet werd gecontroleerd maar werd overgelaten aan de aanvrager van de zorg die een verklaring diende te ondertekenen dat het budget dusdanig aangewend werd dat bijgedragen werd tot goede verzorgingsomstandigheden.⁵⁹

In artikel 3.2.0.4 lid 6 van de Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007 staat het volgende vermeld over de verantwoording van het pgb:

‘Het college gaat steekproefsgewijs na of het verstrekte persoonsgebonden budget besteed is aan het doel waarvoor het verstrekt is. De budgethouder is verplicht de daarvoor noodzakelijke stukken, zoals genoemd in het Besluit maatschappelijke ondersteuning, gedurende 5 jaar te bewaren en op verzoek van het college per omgaande te verstrekken.’

In het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008 wordt de verantwoording in artikel 8 verder uitgewerkt:

‘1. De verantwoording van het Pgb door de budgethouder aan het college vindt steekproefsgewijs plaats, waarbij de steekproef minimaal een omvang heeft van 10% van het de verstrekte persoonsgebonden budgetten, na afloop van de verstrekking dan wel na afloop van enig kalenderjaar en in alle gevallen waarin het college dit nodig acht.

2. De budgethouder legt verantwoording af over het nette persoonsgebonden budget.

3. De budgethouder dient ten behoeve van de verantwoording over de besteding van het persoonsgebonden budget de volgende gegevens/nota's en betalingsbewijzen, voor zover van toepassing op verzoek van het college te overleggen:

- *betaling huishoudelijke hulp*
- *aanschaf van de voorziening*
- *onderhoud/reparatie van de voorziening*
- *verzekering van de voorziening*
- *afschrijvingstermijn van de voorziening*

4. De bewaartermijn van de bescheiden genoemd in het vorige lid is 5 jaar.

5. Overheveling van niet-besteed budget naar een volgend kalenderjaar is niet mogelijk.’

Uit de verantwoordingscijfers over 2007 is gebleken dat het verantwoorden over 2007 nog niet goed gelukt is. Op grond van de cijfers van het Wmo kantoor zou € 19.699,33 kunnen worden teruggevorderd door de gemeente.

Het gaat om een aanzienlijk bedrag, dus het is van groot belang om te achterhalen waarom burgers hun budget niet kunnen verantwoorden.

6.2.4 Combinatiemogelijkheden

Er zijn geen combinatiemogelijkheden mogelijk. Indien burgers hebben gekozen om hun individuele voorziening in de vorm van een pgb verstrekt te krijgen, kan er niet een deel van de voorziening in zorg in natura worden verkregen. De gekozen vorm van de voorziening geldt dus voor heel de voorziening.

⁵⁸ Kamerstukken II 1994/95, 23 904, nr. 14, p. 9.

⁵⁹ Kamerstukken II 1994/95, 23 904, nr. 14, p. 10.

6.2.5 Ondersteuning aan pgb-houders

Een van de basisprincipes van de persoonsgebonden budgetfinanciering in 1995 was een adequate regeling van het zaakwaarnemerschap voor personen die niet in staat waren om zelfstandig hun budget te beheren.⁶⁰

Er zijn twee typen ondersteuning te onderscheiden. In de eerste plaats de ondersteuning die burgers dienen te krijgen bij het maken van een keuze voor een pgb (of zorg in natura). In de tweede plaats de ondersteuning die burgers nodig hebben bij het beheren van een pgb wanneer zij gekozen hebben voor een pgb.

Voordat burgers een pgb verstrekt krijgen, dienen zij een keuze te maken tussen zorg in natura of een pgb en daartoe een aanvraag in te dienen. Indien burgers behoefte hebben aan ondersteuning bij het maken van die keuze en het afwegen van belangen, kunnen zij zich richten tot MEE. MEE is een organisatie die zich inzet voor mensen met beperkingen en hen persoonlijke ondersteuning biedt. De AWBZ financiert MEE.

Wanneer burgers een pgb verstrekt hebben gekregen, kan het zijn dat zij daar ondersteuning bij nodig hebben. Ondersteuning regelen voor pgb-houders is niet verplicht gesteld. Het is dus aan de gemeenten zelf om die ondersteuning wel of niet in te vullen. Indien gemeenten ervoor kiezen om ondersteuning voor pgb-houders in te zetten, kan dat op meerdere manieren worden vormgegeven. Zo kan de gemeente zelf ondersteuning bieden aan pgb-houders die problemen ondervinden bij het beheren van hun pgb. Er kan worden gekeken of administratiekantoren budgethouders bij hun salarisadministratie zouden kunnen helpen. Daarnaast kan er in binnen de gemeente 1fte worden ingezet die zich daar mee bezig houdt en de mensen de hulp biedt die zij nodig hebben. Ook zou de zorg in natura zodanig ingericht kunnen worden dat mensen niet meer de behoefte hebben aan een pgb.

Per Saldo zou eventueel ook een rol kunnen spelen in de advisering en ondersteuning van pgb-houders.

De gemeente kan er ook voor kiezen om een aansluitovereenkomst met de SVB te sluiten waardoor pgb-houders uit de gemeente gebruik kunnen maken van de dienstverlening van de SVB. Hieronder wordt dieper ingegaan op de ondersteuning door de SVB.

Ondersteuning door SVB

In 2008 heeft de SVB 381 gemeenten gecontracteerd; ruim 85% van alle gemeenten. Het totale aantal gemeenten bedraagt 443; er zijn dus 62 gemeenten niet aangesloten bij de SVB.

Het productenpakket van de SVB is samengesteld aan de hand van de uitkomsten van een klankbordgroep (die vertegenwoordigd werd door gemeenten).

Het totaalpakket bestaat uit drie delen:

- 1. vastrecht op basis van aantal budgethouders: €4,95 per budgethouder p/m⁶¹
 - kenniscentrum op arbeidsrechtelijk terrein
 - modelovereenkomsten
 - collectieve verzekeringen en voorzieningen
- 2. facturering werkelijk gebruik: €26,00 per loonstrook
 - salarisadministratie bij volledig werkgeverschap
 - opting-in (bij niet volledig werkgeverschap)
- 3. facturering werkelijk gemaakte kosten: €4,90 per budgethouder p/m
 - loondoorbetaling bij ziekte
 - arbodienstverlening

Het aantal pgb-houders wordt bij vastrecht gemiddeld. Aan het begin van het jaar geeft de gemeente het verwachte aantal pgb-houders door. Aan het einde van het jaar het daadwerkelijke aantal pgb-houders. Blijken het er minder te zijn, dan wordt het teveel betaalde geld teruggestort.

⁶⁰ Kamerstukken II 1994/95, 23 904, nr. 14, p. 4.

⁶¹ Kosten zijn exclusief BTW.

Bij Wmo-klienten krijgt de SVB geen gegevens van de pgb-houders, dus is er geen sprake van (direct) klantcontact vanuit de SVB. Het is een taak van de gemeente om de klant te attenderen op de dienstverlening van de SVB. De SVB heeft dus ook geen gegevens van die pgb-houders. Onder 1 is een WA verzekering en een rechtsbijstandsverzekering opgenomen voor de pgb-houders, waar het vastrecht voor geldt. De WA verzekering is enkel voor de budgethouders afgesloten.

Het 1^e deel kan gezien worden als een basisrecht/abonnementsgeld dat betaald wordt voor iedere budgethouder (ook al maakt niet iedere budgethouder daarvan gebruik). Daar kunnen geen producten van worden uitgesloten. Het zou kunnen dat een gemeente de WA verzekering en de rechtsbijstandsverzekering niet wil, dat onderdeel kan dan niet uit het pakket worden gehaald (met als doel een lagere totaalprijs). Volgens de SVB is dat administratief niet te bewerkstelligen. Er zijn veel gemeenten in Nederland (ruim 440); het is onbegonnen werk om met iedere gemeente een aparte overeenkomst aan te gaan. Onder meer is om die reden gekozen voor een uniform pakket door de SVB, dat niet gewijzigd kan worden.

Het 2^e deel en het 3^e deel worden enkel in rekening gebracht indien daar gebruik van wordt gemaakt. Van opting-in bijvoorbeeld kan pas gebruik worden gemaakt wanneer de budgethouder als werkgever optreedt. Wanneer de hulpverlener drie of meer dagen in dienst is bij de budgethouder krijgt de budgethouder een werkgeversrol. Daar is een volledige werkgeversadministratie aan gekoppeld.

Bij opting-in is er sprake van niet volledig werkgeverschap, waarbij de loonheffing vooraf wordt ingehouden. De SVB draagt dus zorg voor de inhoudingslag door de SVB voor de hulpverlener.

Bij het 3^e deel worden de feitelijke kosten van de loondoorbetaling tevens doorberekend aan de gemeente (boven op de €4,90 per budgethouder die van deze optie gebruik maakt).

Gemeenten kunnen hun beleid zo opstellen dat niet iedere budgethouder zo maar aanspraak kan maken op het 2^e pakket en het 3^e pakket. Er kunnen dus pgb-houders worden uitgesloten. Het 1^e pakket geldt in ieder geval voor alle budgethouders (en wordt dan ook in rekening gebracht). Bij (enkel) pakket 1 heeft de SVB geen gegevens van de pgb-houder, pakket 2 en 3 wel.

Een keuzepakket is dus niet mogelijk. Wat wel tot de mogelijkheden behoort, is de zogenaamde Eindhovense variant. In Eindhoven zijn er ongeveer 1100 pgb-houders. De gemeente heeft haar budgethouders de keuze geboden om wel of niet te kiezen voor ondersteuning door de SVB. Op de beschikking kunnen pgb-houders heel eenvoudig aankruisen of zij ondersteuning wensen door de SVB of dat zij een vergoeding willen om hun eigen ondersteuning te regelen. Het gaat daarbij om een bijdrage van €200,00/€250,00. Bij de Eindhovense variant worden wel de gegevens van de budgethouders die kiezen voor ondersteuning door de SVB doorgegeven aan de SVB (indien de budgethouder bezwaar heeft tegen het doorgeven van zijn gegevens aan de SVB kan de budgethouder dat tevens aangeven op de hem toegezonden beschikking).

Meerdere gemeenten hebben een meerjarige overeenkomst met de SVB gesloten. Zo ook de gemeente Hulst en wel voor de duur van 4 jaar. De Eindhovense variant kan worden ingezet in al bestaande overeenkomsten. De overeenkomst zal dan worden aangepast. Er hoeft dus niet gewacht te worden tot het einde van de overeenkomstduur.

Ongeveer 10% van alle Wmo klanten maakt gebruik van de salarisadministratie. Alle AWBZ klanten krijgen iedere kwartaal een Servicebericht van de SVB thuisgestuurd. Van de AWBZ klanten zijn wel de gegevens bekend. Van de Wmo klanten niet, dus die krijgen geen informatie. Voor informatie kunnen mensen op de website van de SVB kijken, tevens kunnen ze brochures bij de SVB of de gemeente aanvragen. Het is verder dus niet zo dat de SVB zich 'meldt' bij de budgethouder.

Er vindt geen verantwoording plaats naar de SVB toe. Er moet worden verantwoord bij het Wmo kantoor of de gemeente. Indien de SVB frauduleuze zaken opmerkt, wordt dat weliswaar doorgegeven (binnen de AWBZ werd dat doorgegeven aan het Zorgkantoor).

Voordelen van de SVB:

- kant-en-klaar pakket
- burgers zijn goed verzekerd

- gemeente kan in haar beleid bepaalde diensten uitsluiten, zodat niet alle burgers bijv. gebruik maken van de salarisadministratie
- bij de Eindhovense variant krijgt de SVB de NAW-gegevens van de Wmo klanten die kiezen voor de ondersteuning, vervolgens worden die klanten ook op de hoogte gehouden door de SVB (onder meer door middel van Serviceberichten)

Nadelen van de SVB:

- duur pakket
- geen keuzepakket mogelijk
- betalen voor onderdelen waartoe de gemeente niet verplicht is (collectieve verzekeringen); bij zorg in natura moeten mensen zelf hun verzekering betalen
- gemeente moet burgers attenderen op de SVB; SVB benadert Wmo klanten niet

De vraag hoe een aantal gemeenten, die geen aansluitovereenkomst hebben met de SVB, de ondersteuning voor pgb-houders invult, leverde de volgende resultaten op.

Gemeente Hellendoorn

Mevrouw Pongers, beleidsmedewerker Zorg en Welzijn en tevens coördinator Wmo van de gemeente Hellendoorn heeft het volgende aangegeven over de ondersteuning die de gemeente Hellendoorn voor pgb-houders:

'De gemeente Hellendoorn heeft er voor gekozen om geen contract met de SVB af te sluiten, omdat er voor elke PGB-houder een vastrecht moet worden betaald. Dit levert een aardig kostenplaatje op, terwijl het verleden laat zien dat maar weinig inwoners uit onze gemeente van de diensten van de SVB gebruik maakten (hooguit 3 op jaarbasis). Dan is het niet efficiënt om een contract met de SVB af te sluiten. Dit besluit is mede gebaseerd op het feit dat de gemeente Hellendoorn een (forse)

nadeelgemeente is in het kader van de Wmo. In die zin moeten wij erg zuinig zijn op onze Wmo-middelen en goed nadenken waar wij het geld aan willen besteden.

Wij hebben het standpunt ingenomen dat PGB-houders zelf verantwoordelijk zijn voor hun PGB-administratie. Ze kiezen er immers zelf bewust voor om een PGB te nemen. Als ze dit niet kunnen/willen, is er een volwaardig alternatief, namelijk zorg in natura. Wij hebben een uitgebreide PGB-folder ontwikkeld, die op onze website staat. PGB-houders zijn nadrukkelijk geïnformeerd over de lusten en lasten van het PGB. De hoogte van onze PGB-tarieven is voldoende om een verzekering af te kunnen sluiten. Helaas zijn er geen verzekeringen op de markt voor loondoorbetaling bij ziekte. Wij adviseren PGB-houders om hier zelf een potje voor aan te leggen (telkens iets apart zetten van het uurbedrag).

Bij hulp bij het huishouden is over het algemeen maximaal een loondoorbetaling van 6 weken aan de orde. Mochten PGB-houders financieel in de knel komen, dan verstrekken wij als gemeente gedurende maximaal 6 weken een dubbel PGB. Op die manier kunnen PGB-houders toch aan de loondoorbetaling bij ziekte voldoen. Overigens heeft een PGB-houder een onderhandelingspositie. Wij zien steeds meer de clause "no cure, no pay" in contracten staan. Wanneer de hulp hiermee akkoord gaat, is de PGB-houder in een keer af van de loondoorbetalingsverplichting bij ziekte.

Het is nu al wel duidelijk dat het verstrekken van een dubbel PGB in voorkomende gevallen goedkoper is dan een contract afsluiten met de SVB.

Tot dusverre hebben wij namelijk nog niet één keer een dubbel PGB hoeven te verstrekken.'

Gemeente Wierden

De heer Van Losser, juridisch medewerker WIZ bij de gemeente Wierden heeft het volgende aangegeven over de ondersteuning van pgb-houders in de gemeente Wierden:

'De gemeente Wierden is van oordeel dat PGB-houders voldoende in staat moeten zijn om hun eigen 'werkgeverstaken' uit te voeren en de risico's van loondoorbetaling bij ziekte tot 6 weken op

te vangen evenals vervanging bij vakanties te vangen. Het PGB-tarief is hiervoor toereikend.

Bij langdurige dubbele loonkosten als gevolg van ziekte (langer dan 6 weken) verstrekt de gemeente Wierden een 'tweede PGB' of (als dat een goede oplossing is) tijdelijke zorg in natura. Tot op heden is dit nog niet nodig geweest.

Het vorenstaande is van toepassing voor geringe dienstverbanden.

Als het gaat om grotere dienstverbanden in combinatie met anderssoortige zorg dan wordt eventueel op maat een oplossing gezocht. Dit is tot op heden nog niet nodig geweest.'

Gemeente Den Helder

De heer Slaats, beleidsadviseur bij de gemeente Den Helder heeft het volgende aangegeven over de ondersteuning van pgb-houders in de gemeente Den Helder:

'De SVB had in het PGB al positie vóór de komst van de WMO en droeg het zorgkantoor de kosten van het contract. Uiteraard is bij onze gemeente de dienstverlening van de SVB bekend en wij weten dat zij de PGB houders veel (administratieve) rompslomp uit handen nemen. De gemeente Den Helder heeft er destijds niet voor gekozen een contract af te sluiten met de SVB, vooral ook omdat de gemeente vond dat het principe van zelfredzaamheid sterk aan het PGB is verbonden, dat dient onsinziens in de keuze voor een PGB mee te wegen. Verder was het aantal PGB houders zeer laag en kan de afdeling voldoende aandacht besteden aan het geven van informatie, echter er worden geen taken overgenomen.'

Gemeente Delfzijl

Mevrouw Veldt heeft het volgende aangegeven over de ondersteuning van pgb-houders in de gemeente Delfzijl:

'Wij hebben er inderdaad voor gekozen om het contract met de SVB niet voort te zetten. De gemeente heeft hiertoe besloten omdat onze visie op het PGB onder ander inhoudt dat mensen zelf hun administratie kunnen doen. Een PGB behelst ook een deel werkgeverschap en de administratieve handelingen die hier bij horen. Formeel gezegd: Dat een PGB houder zelf het bedrag moet verantwoorden vindt de gemeente conform de strekking en het doel van het PGB.

De nadruk in Delfzijl ligt voornamelijk op zorg in natura. Dat betekent niet dat er geen PGB's zijn maar wij vertellen mensen vaak wel dat er veel verantwoordelijkheden bij een PGB komen kijken. Veel mensen willen 'die rompslomp' niet en kiezen dan voor zorg in natura. Voor degenen die wel voor een PGB kiezen, hebben wij een lijst met bureaus die PGB administratie doen. Mensen kunnen dan zelf contact met hen opnemen.

Ik ben zelf sinds 1 januari hier begonnen en heb niet alle ins en outs rond het afwegingsproces kunnen meemaken. Ik kan mij wel voorstellen dat indien er erg veel problemen ontstaan er opnieuw een evaluatieproces kan plaatsvinden rondom de toegevoegde waarde van de SVB. Op dit moment is daar bij ons nog geen sprake van.'

Gemeente Oost-Gelre

De heer Kleverwal, beleidsmedewerker Sociale Zaken bij de gemeente Oost-Gelre, heeft het volgende laten weten over de ondersteuning van pgb-houders in de gemeente Oost-Gelre:

'Bij de uitwerking van het BMO en de beleidsregels in 2006 bleek dat slechts een handjevol budgethouders gebruik te maken van de diensten van de SVB. Daarnaast bereikten ons signalen van het gehandicaptenplatform dat er kritiek was op de dienstverlening van de SVB.

Wij hebben er daarom voor gekozen om vanaf 2007 een pgb te verstrekken gelijk aan 100% van de kosten in natura van de goedkoopste zorgaanbieder (uurtarief HV1 € 13,26; HV2 € 19,90). De budgethouder is dan wel zelf volledig verantwoordelijk voor salarisadministratie e.d.

Wij bieden daarin geen ondersteuning; verwezen wordt naar bijv. Per Saldo of Centraal Beheer (kent een ziektekosten- verzekering).

Gelet op m.n. problemen, die de budgethouder kan ondervinden tgv loondoorbetaling van ziekte, hebben wij eind 2007 geïnventariseerd bij budgethouders of men toch niet gebruik zou willen maken van de diensten van de SVB. Wel onder de voorwaarde, dat het pgb dan met een bepaald percentage zou worden verlaagd én dat het overgrote deel van de budgethouders (70 stuks) van deze optie gebruik zouden willen maken.

Slechts een 5-tal budgethouders gaf aan graag van de geboden mogelijkheid gebruik te willen maken.

Het pgb-beleid is daarom niet gewijzigd.

Of wij e.e.a. op de huidige wijze kunnen voortzetten, zal de praktijk moeten uitwijzen. Tot nu toe zijn wij niet geconfronteerd met problemen rond moeten doorbetalen tijdens ziekte.

Uit een opgave door budgethouders over de besteding van het pgb over 2007 blijkt, dat zij met de toegewezen budgetten zijn uitgekomen. Een aantal blijkt zelfs enige honderden euro's te hebben overgehouden. Dit laatste hebben wij momenteel in onderzoek.'

Gemeente Boarnsterhim

De heer Engelsma van de gemeente Boarnsterhim heeft het volgende aangegeven over de ondersteuning van pgb-houders in de gemeente Boarnsterhim:

'De gemeente Boarnsterhim heeft inderdaad geen contract afgesloten met de SVB voor de begeleiding van budgethouders. Wij hebben daarvoor de volgende redenen.

- 1. We hebben aanbesteed volgens het Zeeuws model en kunnen de klant daardoor hulp in natura bieden via 12 zorgaanbieders*
- 2. Als de klant voor een ander kiest kan hij een pgb krijgen*
- 3 Wij hebben in de aanbesteding aanvullende eisen gesteld aan de leveranciers voor wat de alphahulpen betreft.*
- 4. Indien de klant toch kiest voor een pgb en bij de besteding/verantwoording er van hulp nodig is, dan verwijzen wij de klant naar instellingen, die dat (commercieel) wel willen doen*
- 5. De kosten van die begeleiding zal de klant zelf moeten betalen*

Je begrijpt dat wij geen actief pgb beleid voeren en dat stuit op weinig tot geen weerstand bij de klant, zo is onze ervaring.

De meeste mensen weten hun zaken zelf of via familie en vrienden prima te regelen.'

Gemeente Wormerland

Mevrouw Van der Breggen, Senior Welzijn en Onderwijs bij de gemeente Wormerland heeft het volgende aangegeven over de ondersteuning van pgb-houders:

'Wij hebben geen ondersteuning voor PGB-houders geregeld. De hoogte van het PGB-budget is gebaseerd op het gemiddelde van de 4 tarieven die we hebben voor de gecontracteerde aanbieders. Binnen het pgb budget zal de houder zelf de ondersteuning die men nodig heeft in moeten kopen. Onze redenen hiervoor zijn enerzijds dat wij geen verantwoordelijkheden en risico's willen overnemen waar een pgb-houder kiest om de hulp zelf te regelen. Bovendien waren er in 2006 geen pgb-houders aangesloten bij de SVB.'

Gemeente Schoonhoven

Mevrouw Margry, Wmo consulent bij de gemeente Schoonhoven heeft het volgende aangegeven over de ondersteuning van pgb-houders:

‘Wij hebben ervoor gekozen de cliënten het zelf te laten doen, omdat in ons besluit staat dat alleen mensen die in staat zijn hun financiële zaken te kunnen behartigen recht hebben op een PGB.

We hebben ook maar 14 cliënten met een PGB en bij eventuele problemen kunnen ze terecht bij de SWOS, stichting Welzijn ouderen Schoonhoven.’

Gemeente Heusden

Blijkens gegevens van het informatiecentrum van de gemeente Heusden is er geen ondersteuning voor pgb-houders geregeld. De gemeente Heusden stelt zich op het standpunt dat indien pgb-houders bewust voor een pgb kiezen om daarmee hun eigen zorg in te kopen, zij ook zelf verantwoordelijk zijn voor hun ondersteuning en de eventuele kosten daarvan zelf dienen te dragen.

Gemeente Geldrop-Mierlo

Mevrouw Ploegstra heeft het volgende aangegeven over de ondersteuning van pgb-houders in de gemeente Geldrop-Mierlo:

‘Binnen de gemeente is er geen ondersteuning voor informatie en salarisadministratie. Onder voorwaarden kan er voor het doorbetalen van de werknemer tijdens ziekte gedurende 6 weken een aanvraag worden ingediend.’

Gemeente Goes

Blijkens de gegevens van de gemeente Goes is er voor de ondersteuning van pgb-houders geregeld, is een pilot met MEE opgezet. Personen kunnen bij MEE terecht voor hulp en advies bij de keuze voor een pgb. MEE helpt niet bij het beheren van een pgb. Mochten personen in de gemeente Goes problemen ondervinden bij het beheren van hun pgb, dan wordt daar een oplossing voor gezocht. Een voorbeeld daarvan is dat er een administratiekantoor zal worden ingeschakeld wanneer blijkt dat een pgb-houder de werkgeveradministratie niet zelf bij kan houden.

Gemeente Reimerswaal

Blijkens de gegevens van de gemeente Reimerswaal is er geen enkele vorm van ondersteuning van pgb-houders geregeld. Pgb-houders worden in staat geacht het pgb en de daarmee gepaard gaande administratie zelf te kunnen beheren.

Gemeente Noord-Beveland

De gemeente Noord-Beveland heeft de ondersteuning van pgb-houders op dezelfde manier geregeld als de gemeente Goes. Personen kunnen voordat zij de keuze voor een pgb maken terecht bij MEE voor hulp en ondersteuning bij het maken van de keuze. Na de keuze voor een pgb worden pgb-houders geacht het beheer en de administratie van het pgb zelf te kunnen. Bij eventuele problemen wordt er eveneens als in Goes gezocht naar een passende oplossing.

6.2.6 Eisen aan pgb-houders

Een burger die zijn individuele voorziening wenst te verkrijgen in de vorm van een pgb kan dat verzoek geweigerd worden, indien blijkt dat er sprake is van overwegende bezwaren om geen pgb te verstrekken. Het is belangrijk om het begrip 'overwegende bezwaren' nader te omschrijven, zodat duidelijk is op welke gronden een verzoek om een individuele voorziening in de vorm van een pgb kan worden afgewezen.

Indien burgers schulden hebben, zal hen geen pgb worden verstrekt. Dit vanwege het feit dat het pgb 'gewoon' geld is. Schuldeisers kunnen het pgb immers op eisen wanneer de burger schulden heeft.

Hoofdstuk 7 Pgb-houders in de gemeente Hulst

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het pgb in de gemeente Hulst. In de eerste paragraaf wordt ingegaan op het aantal pgb-houders. De tweede paragraaf gaat in op de interviews met de pgb-houders. Ten slotte zal in de derde paragraaf worden beschreven of de pgb-houders in de gemeente Hulst adequaat gecompenseerd worden in hun beperkingen.

7.1 Pgb-houders

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de pgb-houders en de daarbij behorende karakteristieken.

Pgb's en soort voorzieningen

Zoals eerder beschreven in hoofdstuk 4 zijn er vier verschillende individuele voorzieningen waarvoor een pgb kan worden aangevraagd. Naast de huishoudelijke voorzieningen zijn er de woonvoorzieningen, de rolstoelvoorzieningen en de vervoersvoorzieningen.

In de gemeente Hulst zijn er tot op heden enkel pgb's aangevraagd en verstrekt voor de huishoudelijke voorzieningen.⁶² De woonvoorzieningen, rolstoelvoorzieningen en de vervoersvoorzieningen worden dus verstrekt via in natura (of een financiële tegemoetkoming) door de gemeente Hulst.

Aantal pgb-houders

Op 31 maart 2008 waren er in totaal 44 pgb-houders in de gemeente Hulst, die hun pgb aanwenden om hulp bij het huishouden in te kopen.⁶³ Hierbij is 31 maart 2008 als peildatum aangehouden, omdat er in theorie iedere maand nieuwe pgb-houders bij zouden kunnen komen.

De enige kanttekening die hierbij gemaakt wordt, is dat op de genoemde datum vast stond dat van twee pgb-houders de indicatie voor hulp bij het huishouden af loopt op 9 april en 30 april.

Dit houdt in dat er per 1 mei 2008 42 pgb-houders zullen zijn in de gemeente Hulst. Dit aantal kan eventueel toenemen indien er nieuwe aanvragen worden ingediend en toegekend. Het kan zelfs zo zijn dat de hulp bij het huishouden met terugwerkende kracht wordt toegekend.

Aanvragers die in eerste instantie een afwijzing op hun aanvraag voor een individuele voorziening krijgen, kunnen bij een gegrond bezwaar tegen die beslissing immers de voorziening met terugwerkende kracht toegekend krijgen.

In dit onderzoek zal echter uitgegaan worden van de peildatum 31 maart 2008.

Omvang pgb's

Indien mensen een aanvraag doen voor een individuele voorziening in de vorm van hulp bij het huishouden worden ze geïndiceerd in een bepaalde categorie.

Door intreding van de Wmo op 1 januari 2007 met als onderdeel de hulp bij het huishouden (HH) en daarmee het verdwijnen van de huishoudelijke verzorging (HV) uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ), zijn de burgers die een indicatie voor HV hadden in 2007 geherïndiceerd door de gemeente Hulst.

De herindicaties hebben in de meeste gevallen plaatsgevonden door middel van huisbezoeken van medewerkers van de afdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de gemeente Hulst.⁶⁴ Een aantal mensen zijn geherïndiceerd door medewerkers van St. SAP en het CIZ.⁶⁵

Bij de hulp in het huishouden in de gemeente Hulst zijn er twee categorieën te onderscheiden. Naast de categorie HH1 is er de categorie HH2.

⁶² Tot 31 maart 2008 zijn er in de gemeente Hulst geen individuele voorzieningen (in de vorm van woonvoorzieningen, rolstoelvoorzieningen of vervoersvoorzieningen) op grond van de Wmo in de vorm van een persoonsgebonden budget aangevraagd.

⁶³ Het aantal burgers met hulp bij het huishouden in de vorm van een voorziening in natura bedraagt 883.

⁶⁴ De afdeling Sociale Zaken & Werkgelegenheid is in 2008 overgegaan in de afdeling Samenleving.

⁶⁵ Veel burgers moesten opnieuw worden geïndiceerd. Om die reden is de hulp van St. SAP en het CIZ ingeschakeld. St. SAP en het CIZ leveren vaker diensten aan gemeenten, bijvoorbeeld bij second opinions in het kader van bezwaarschriften.

In artikel 1 sub 8 van het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008 staat vermeld dat de volgende huishoudelijke werkzaamheden worden geschaard onder HH1:

- lichte en zware schoonmaakwerkzaamheden
- verzorging kleding en linnengoed
- boodschappen doen voor dagelijks leven
- maaltijdverzorging

Artikel 1 sub 9 van het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008 geeft aan dat HH2 dezelfde werkzaamheden als HH1 omvat, aangevuld met:

- opvang en/of verzorging van kinderen/volwassen huisgenoten
- helpen met zelfverzorging
- dagelijkse organisatie van het huishouden
- instructie, advies en voorlichting gericht op het huishouden
- eenvoudig psycho-sociale hulp en observatie

De categorieën HH1 en HH2 zijn verder onderverdeeld in klassen. Iedere klasse omvat twee uur. Een steeds hogere klasse geeft recht op meer uren. In de onderstaande figuur staat de omvang van het pgb bij hulp in het huishouden per klasse vermeld.⁶⁶

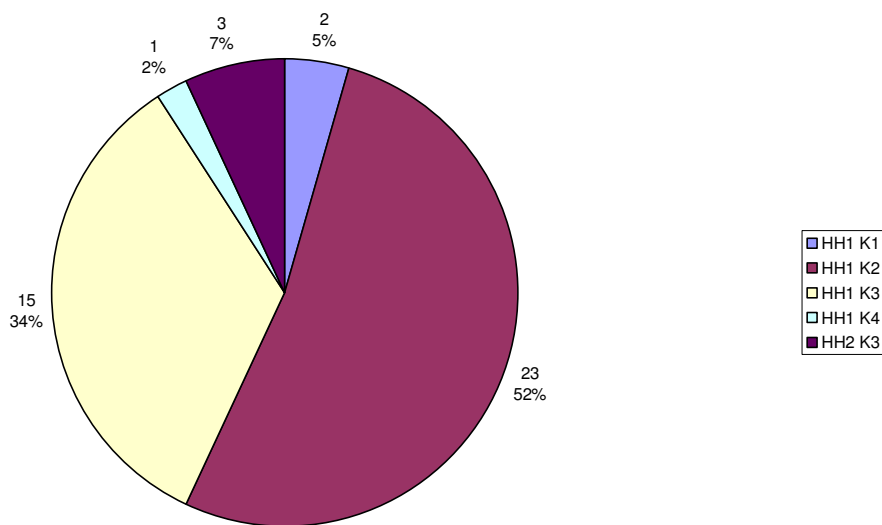
Klasseindeling	Uren per week	Pgb uren (midden van de klasse)	Bedrag pgb HH1 per week € 12,00 per uur	Bedrag pgb HH2 per week € 17,00 per uur
1	0 - 1,9	0,95	11,40	16,15
2	2 - 3,9	2,95	35,40	50,15
3	4 - 6,9	5,45	65,40	92,65
4	7 - 9,9	8,45	101,40	143,65
5	10 - 12,9	11,45	137,40	194,65
6	13 - 15,9	14,45	173,40	245,65

Klasse 1 loopt van 0 tot 1,9 uur, klasse 2 van 2 tot 3,9 uur en klasse 5 van 10 tot 12,9 uur. In de gemeente Hulst zijn er in categorie HH1 41 pgb-houders. De categorie HH2 omvat 3 pgb-houders. In de categorie HH1 zijn de pgb-houders in vier verschillende klassen geïndiceerd. Klasse 1 omvat 2 pgb-houders, klasse 2 omvat 23 pgb-houders, klasse 3 omvat 15 pgb-houders en klasse 4 omvat 1 pgb-houder.

In het cirkeldiagram op de volgende pagina zijn de pgb-houders van de gemeente Hulst per categorie en per klasse terug te vinden.

⁶⁶ Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008, p. 6.

Aantal pgb-houders in de gemeente Hulst

Figuur 1 Aantal pgb-houders in de gemeente Hulst.

Leeftijd pgb-houders

Het totale aantal pgb-houders is 44. Het merendeel van de pgb-houders is vrouw (38). Er zijn dus 6 mannelijke pgb-houders. Er dient daarbij wel te worden opgemerkt dat een groot deel van de pgb-houders getrouwd is. In feite maken dan zowel de echtgenoot als de vrouw gebruik van het pgb. Er is dan sprake van gebruikelijke zorg. Gebruikelijke zorg staat in artikel 3.1.0.1 lid 2 sub e van de Verordening wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007. Er is sprake van gebruikelijke zorg indien de een voorziening niet noodzakelijk is vanwege redelijkerwijs van de ondersteuningsbehoevende of mantelzorger zelf of van anderen in diens omgeving, zoals familieleden of huisgenoten, te vergen medewerking aan een oplossing voor het zich voordoende probleem.

De leeftijden van de pgb-houders zijn verschillend. Zo is de oudste pgb-houder 88 jaar en de jongste 23 jaar. In de onderstaande figuren staan per klasse in de verschillende categorieën de gemiddelde leeftijd vermeld.

Klasse	Gemiddelde leeftijd
1	63
2	60
3	67
4	65

Figuur 2 Gemiddelde leeftijd pgb-houders in de categorie HH1.

Klasse	Gemiddelde leeftijd
3	71

Figuur 3 Gemiddelde leeftijd pgb-houders in de categorie HH2.

Uit figuur 1 en 2 kan worden geconcludeerd dat het merendeel van de pgb-houders die gebruik maken van de mogelijkheden van het persoonsgebonden budget zestigplussers zijn. De gemiddelde leeftijd van de pgb-houders in alle klassen van categorie HH1 en HH2 is 65 jaar ($63 + 60 + 67 + 65 + 71 = 326 / 5 = 65,2$).

In bijlage 3 zijn cirkeldiagrammen opgenomen, die de precieze verdeling van de leeftijden per klasse per categorie weergeven.

Besteding van het pgb

Van de helft van de pgb-houders, te weten tweeëntwintig, is bekend op welke manier zij hun pgb besteden.⁶⁷ Opvallend daarbij is dat geen enkele pgb-houder het pgb besteedt om een professionele zorgleverancier in te schakelen.

Van de tweeëntwintig pgb-houders besteden eenentwintig hun pgb om een bekende of een familielid in dienst te nemen. Slechts één pgb-houder besteedt het pgb om een onbekende in dienst te nemen voor het verrichten van de huishoudelijke werkzaamheden. In dit geval wordt de onbekende gezien als iemand die niet werkt bij een professionele zorgleverancier en die voorheen niet bekend was bij de pgb-houder.

Kosten in 2007

In 2007 heeft het verstrekken van pgb's de gemeente Hulst in totaal € 191.156,72 gekost.

7.2 Interviews met pgb-houders

In deze paragraaf wordt ingegaan op de interviews met de pgb-houders. Tevens wordt een overzicht gegeven van de antwoorden van de geïnterviewde pgb-houders in de gemeente Hulst.

7.2.1 Vooraf

In deze subparagraaf wordt ingegaan op de totstandkoming van de interviews en het vaststellen van de respondenten.

Aanvankelijk was het de bedoeling om alle pgb-houders uit te nodigen om deel te nemen aan een enquête, waarin vragen opgenomen zouden zijn over het pgb.⁶⁸ Gedurende de uitvoering van het onderzoek is echter besloten om geen enquête op te stellen.

De keuze voor een persoonlijk interview in plaats van een enquête is ontstaan doordat de burgers uit de gemeente Hulst, die gebruik maken van Wmo-voorzieningen in februari 2008 ook al een uitnodiging voor een enquête hebben ontvangen. Het ging daarbij om de enquête die Scoop namens de Zeeuwse gemeenten heeft uitgezet in het kader van het tevredenheidsonderzoek, zoals genoemd in artikel 9 Wmo.

In artikel 9 Wmo is het volgende opgenomen:

'1. Het college van burgemeester en wethouders publiceert jaarlijks voor 1 juli:

a. de uitkomsten van onderzoek naar de tevredenheid van vragers van maatschappelijke ondersteuning over de uitvoering van de wet, die verkregen zijn volgens een methode die na overleg met representatieve organisaties op het gebied van maatschappelijke ondersteuning tot stand is gekomen, en

b. bij ministeriële regeling aangewezen gegevens over de prestaties van gemeenten op het gebied van maatschappelijke ondersteuning betreffende het voorgaande kalenderjaar.

2. Het college van burgemeester en wethouders verstrekt jaarlijks voor 1 juli aan Onze Minister of een door Onze Minister aangewezen instelling de in het eerste lid omschreven gegevens.

⁶⁷ Op grond van de gegevens uit het programma GWS van de gemeente Hulst. Het Wmo kantoor beschikt over de gegevens van de volledige groep.

⁶⁸ Verwezen wordt naar het onderzoeksplan d.d. 20 februari 2008 in bijlage 1.

3. Onze minister draagt er zorg voor dat op basis van door de gemeente verstrekte gegevens voor 1 januari volgend op de in het tweede lid genoemde datum een rapportage wordt opgesteld en gepubliceerd waarin de gegevens van gemeenten worden vergeleken.'

Verondersteld werd dat de bereidheid om in relatief korte tijd nog eens deel te nemen aan een enquête niet al te groot zou zijn. Daarnaast zijn de pgb-houders in de gemeente Hulst voor een groot deel op hoge leeftijd, waardoor verondersteld is dat het invullen van een enquête minder eenvoudig zou zijn. Tevens is verondersteld dat het bij een enquête lastig is om gedachten goed te verantwoorden. Om uit een aantal antwoorden het meest passende antwoord te kiezen, is vaak niet eenvoudig. Het antwoord van de geënquêteerde kan wezenlijk verschillen van de voorgeschreven antwoorden.

Een persoonlijk interview daarentegen kent een aantal voordelen. Het eerste voordeel is dat er meer informatie kan worden verkregen doordat er kan worden doorgevraagd op de antwoorden van de geïnterviewden. Het tweede voordeel van een persoonlijk interview is dat de geïnterviewde ook de persoon achter de vragen ziet. Het is mogelijk om een vertrouwenssituatie te creëren, waardoor de geïnterviewde zich ook vrij voelt om te praten over zijn gedachten en ervaringen. Kortom, door middel van persoonlijke interviews met pgb-houders konden goede resultaten worden verwacht. Er is voor gekozen om 10% van de pgb-houders persoonlijk te interviewen. Het totale aantal pgb-houders is 44. Tien procent van 44 is 4,4. Er is voor gekozen om het getal achter de komma naar boven af te ronden. In totaal zijn er dus 5 pgb-houders persoonlijk geïnterviewd tijdens een huisbezoek.

In de beschikbare tijd zou het namelijk niet goed mogelijk geweest zijn om alle pgb-houders persoonlijk te interviewen, daarbij blijft de vraag in hoeverre alle pgb-houders mee zouden willen werken. De pgb-houders geïnterviewd zijn, staan bij de gemeente bekend als mensen die hun mening goed kunnen verwoorden en goed wisten wat het pgb inhield. De antwoorden uit die interviews met hen worden heel bruikbaar geacht en zouden goed aan moeten geven op welke punten de gemeente aanpassingen zou moeten doorvoeren.

Aangezien 5 pgb-houders een relatief klein aantal is, kan niet gesproken worden van representatieve antwoorden voor het totale aantal pgb-houders. Doordat de vijf geïnterviewde pgb-houders echter goed hun ervaringen en mening kunnen verwoorden, zijn zij wel representatief voor de binnen de groep heersende opvattingen.

Vaststellen van respondenten

In april 2008 zijn vijf pgb-houders thuis bezocht en is er met hen gesproken over het pgb. Eerst moesten de respondenten echter vastgesteld worden. Om resultaten te verkrijgen die zo representatief mogelijk zouden zijn voor de heersende opvattingen binnen de gehele groep pgb-houders in de gemeente Hulst, is ervoor gekozen om pgb-houders uit zowel categorie HH1 als HH2 te interviewen en zijn mensen bezocht die er om bekend staan hun mening goed te kunnen verwoorden.

Vier van de vijf geïnterviewde pgb-houders zijn geïndiceerd in de categorie HH1. Drie van de vier pgb-houders met HH1 zijn geïndiceerd in klasse 3 en één in klasse 4. De vijfde pgb-houder is geïndiceerd in categorie HH2, klasse 3.

7.2.2 Resultaten

In deze subparagraaf wordt ingegaan op de resultaten van de interviews met de pgb-houders. Voor de volledige verslagen, zoals die zijn opgemaakt naar aanleiding van de interviews, wordt verwezen naar de bijlagen.

Bekendheid Wmo

De geïnterviewde pgb-houders zijn allen bij de overgang van de huishoudelijke verzorging (HV) op grond van de AWBZ naar de hulp bij het huishouden op grond van de Wmo opnieuw geïndiceerd. De geïnterviewden zijn op de hoogte van het bestaan van de Wmo. Ze weten dat ze op grond van die wet recht hebben op hulp bij het huishouden. Het is niet alle pgb-houders bekend dat op grond van de Wmo ook andere voorzieningen aangevraagd kunnen worden. Verder is het ze ook niet

bekend dat de Wmo ook op andere terreinen (prestatiegebieden) werkzaam is. De geïnterviewden geven aan dat zij graag wat meer informatie hadden gehad voor intreding van de Wmo.⁶⁹

Naar aanleiding van de reacties is gebleken dat de informatievoorziening beter kan. Er wordt voorgesteld om een informatiefolder over de Wmo en het pgb op te stellen. Door kort te vertellen waar mensen aanspraak op kunnen maken en waar zij terecht kunnen voor bepaalde ondersteuning wordt een en ander al duidelijker. De folder over het pgb is ook aan te raden, omdat mensen op die manier op hun gemak kunnen nalezen welke verplichtingen het pgb met zich meebrengt. Die folder zou bijvoorbeeld aan het einde van een huisbezoek door de gemeente in verband met een indicatiestelling kunnen worden achtergelaten. Per Saldo gaat op korte termijn een pgb folder ontwikkelen die door gemeenten zelf 'ingekleurd' kan worden.

Bekendheid SVB en Per Saldo

Uit de antwoorden van de pgb-houders blijkt dat vier van de vijf geïnterviewde pgb-houders niet op de hoogte is van de ondersteuningsmogelijkheden van de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De gemeente Hulst heeft een overeenkomst gesloten met de SVB op grond waarvan de pgb-houders de mogelijkheid hebben om contact op te nemen met de SVB wanneer zij problemen hebben met de uitvoering van hun pgb. Tevens is er weinig bekendheid met Per Saldo.⁷⁰ Hierbij is opvallend dat alle geïnterviewde pgb-houders voorheen aanspraak maakten op HV op grond van de AWBZ. De geïnterviewden zijn dus al langer bekend met het pgb. In die zin valt het op dat zij niet bekend zijn met de instanties die hen kunnen ondersteunen bij de uitvoering van hun pgb.

Naar aanleiding van de reacties is gebleken dat de meeste pgb-houders niet bekend zijn met de ondersteuningsmogelijkheden. Er wordt voorgesteld om een bijlage bij de toekenningsbeschikking van de gemeente Hulst mee te sturen ter verduidelijking. De bijlage dient er als volgt uit te zien:

Ondersteuning

Indien u bij het beschikken over uw pgb problemen zou ondervinden, is het belangrijk te weten waar u terecht kunt voor ondersteuning.

SVB

De gemeente Hulst heeft een overeenkomst gesloten met de SVB, waardoor u gratis gebruik kunt maken van de diensten van het SVB Servicecentrum PGB.

Informatie, advies en vragen

Zo kunt u onder meer voor informatie, persoonlijk advies en vragen terecht bij de SVB. Tevens kunt u modelovereenkomsten opvragen.

Salarisadministratie

Indien uw hulpverlener drie of meer dagen in dienst bij u is, bent u een volledige werkgever. Tengevolge daarvan dient u een werkgeversadministratie bij te houden. U kunt die administratie uitbesteden aan de SVB. De SVB haalt geld van uw rekening af om uw hulpverlener uit te betalen. Daarnaast stuurt de SVB uw hulpverlener maandelijks een loonstrook en aan het einde van het jaar een jaaropgaaf.

Loondoorbetaling bij ziekte van uw hulpverlener

Bij ziekte van uw hulpverlener dient het loon doorbetaald te worden. Tevens dient uw hulpverlener tijdens ziekte begeleid te worden door een arbodienst. De SVB regelt beide zaken voor u zodra u meldt dat uw hulpverlener ziek is geworden.

Rechtsbijstandverzekering en Wettelijke Aansprakelijkheidsverzekering

De overeenkomst van de gemeente Hulst met de SVB houdt tevens in dat u collectief verzekerd bent voor rechtsbijstand en wettelijke aansprakelijkheid (WA). Dit houdt voor de rechtsbijstandverzekering in dat u, bij een arbeidsconflict met uw hulpverlener, de hulp van de SVB kunt invoeren. Indien u of uw hulpverlener schade oplopen tijdens het werk, kunt u

⁶⁹ Weliswaar waren er informatiebijeenkomsten georganiseerd door de gemeente Hulst. Niet iedere pgb-houder was echter in staat om daar heen te gaan.

⁷⁰ Per Saldo is een belangenvereniging van en voor mensen met een pgb (www.pgb.nl).

een beroep doen op de wettelijke aansprakelijkheidsverzekering.

Op de website www.svb.nl/pgb vindt u informatie over de dienstverlening van de SVB waar u gebruik van kunt maken. Indien u geen toegang heeft tot het internet, kunt u bij het Zorgloket van de gemeente Hulst een informatiefolder verkrijgen van de SVB.

Per Saldo

U kunt ook met uw vragen terecht bij Per Saldo, een belangenvereniging voor pgb-houders. U kunt Per Saldo bereiken via het telefoonnummer 0900 - pgbhulp (0900 - 742 48 57) à €0,20 per minuut. Op de website van Per Saldo (www.pgb.nl) vindt u meer informatie. Tevens kunt u bij het Zorgloket van de gemeente Hulst een informatiefolder verkrijgen van Per Saldo.'

Keuze voor pgb

Alle geïnterviewde pgb-houders hebben een overeenkomst gesloten met een bekende of een familielid. De reden daarvoor is gelegen in het feit dat ze geen onbekende mensen in huis willen hebben. Eén geïnterviewde pgb-houder heeft ook nog te kennen gegeven dat de keuze voor een pgb direct vaststond nadat een familielid geen goede hulp kreeg van een zorgleverancier (in de vorm van zorg in natura). Weer een andere pgb-houder gaf te kennen dat de keuze voor een pgb eenvoudig was. Er hoefde geen afweging gemaakt te worden voor zorg in natura. Voor alle geïnterviewde pgb-houders geldt dat zij de keuze voor een pgb eigenlijk al gemaakt hadden toen de HV destijds op grond van de AWBZ werd uitgevoerd. Bij de overgang van de HV naar HH in de Wmo heeft geen enkele pgb-houder overwogen om het pgb om te zetten naar zorg in natura.

Uitvoering pgb

Twee van de geïnterviewden zijn niet in staat om hun pgb zelf uit te voeren. Hierbij krijgen ze echter hulp van de hulpverlener (tevens familielid). Het feit dat ze het pgb zelf niet kunnen uitvoeren, heeft ze er dus niet van weerhouden om te kiezen voor een pgb. Dat burgers zelf het pgb niet kunnen beheren, kan in bepaalde gevallen een weigering van verstrekking middels een pgb opleveren. Indien zij echter hulp kunnen krijgen uit hun omgeving bij het beheren van hun pgb kan het pgb hen niet worden geweigerd.⁷¹ Het is dus van groot belang om burgers die de voorkeur geven aan een pgb goed op de hoogte zijn van de daarmee gepaard gaande verplichtingen, zodat zij weten waar zij aan beginnen en waar zij eventueel hulp voor zouden moeten inschakelen. De andere geïnterviewden hebben te kennen gegeven dat de uitvoering van het pgb geen probleem is voor hen. De afgelopen jaren hebben ze ook geen problemen ondervonden bij de uitvoering.

Naar aanleiding van de reacties is gebleken dat niet iedereen zelf het pgb beheert. Het zou misschien een optie zijn om burgers die willen kiezen voor het pgb een zelftoets te laten doen.⁷² Door middel van de zelftoets komen zij er dan achter of zij wel geschikt zijn voor een pgb.

Verantwoording pgb

De geïnterviewden zijn het unaniem eens dat er verantwoording over het pgb dient te worden afgelegd. Het gaat vaak om grote hoeveelheden geld en het gebruik ervan moet gecontroleerd worden. De geïnterviewden hebben te kennen gegeven dat zij hun pgb administratie goed bijhouden, waardoor zij op ieder moment gecontroleerd zouden kunnen worden. De steekproefcontrole die op grond van artikel 8 lid 1 van het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008 plaats vindt, vinden de pgb-houders in principe terecht.⁷³ Eén pgb-houder is van mening dat niet iedereen gecontroleerd hoeft te worden; een bepaald percentage van de pgb-houders controleren is voldoende. Drie andere pgb-houders vinden de steekproefcontrole een goed initiatief, maar zouden het eigenlijk nog beter vinden als iedereen gecontroleerd zou worden en niet een bepaald percentage. De vijfde pgb-houder vindt de steekproefcontrole terecht en het maakt verder niet uit of iedereen gecontroleerd zou worden of alleen een bepaald percentage.

⁷¹ Zie paragraaf 6.2.2.

⁷² Uitkomst van de Zeeuwse pgb werkgroep.

⁷³ De tekst van artikel 8 lid 1 Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008 is terug te vinden in de bijlagen.

Wmo kantoor

Vier van de vijf geïnterviewden zijn niet tevreden over het Wmo kantoor. Zij krijgen vaak correspondentie toegestuurd, waarvan de inhoud onduidelijk is. Daarnaast is niet duidelijk aangegeven wanneer pgb-houders hun verantwoording in moeten sturen naar het Wmo kantoor. In het toegestuurde informatiepakket staat vermeld dat aan het einde van iedere termijn de verantwoording ingestuurd moet worden. Wanneer pgb-houders echter contact opnemen met het Wmo kantoor blijkt dat ze de verantwoording pas hoeven in te sturen wanneer daar om gevraagd wordt door het Wmo kantoor. Alle geïnterviewden zouden graag een duidelijkere informatievoorziening van het Wmo kantoor willen hebben.

Naar aanleiding van de reacties van de pgb-houders is de correspondentie van het Wmo - kantoor gecontroleerd. De informatie bleek inderdaad niet al te duidelijk te zijn. Er wordt voorgesteld om de correspondentie van het Wmo kantoor als volgt aan te passen:

- in de kennisgeving van het Wmo kantoor dient het geschrevene over de verantwoording onder punt 5 verduidelijkt te worden in:
'Binnen 6 weken na het einde van de onder punt 4 genoemde periode, te weten (noemen van uiterste datum verantwoording) moet u aan het Wmo kantoor verantwoording afleggen over de besteding van het persoonsgebonden budget. U ontvangt daarvoor van het Wmo kantoor verantwoordingsformulieren.'
- in de kennisgeving van het Wmo kantoor dient het geschrevene over de verplichtingen onder punt 6.3, 6.7 en 6.8 gewijzigd te worden in:
 - 6.3 'U moet wijzigingen in uw omstandigheden tijdig melden aan zowel de gemeente als het Wmo kantoor'.
 - 6.7 'U moet de overeenkomsten en de declaraties gedurende vijf jaar bewaren (op grond van artikel 3.2.0.4 lid 6 van de Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007) en, als daarom wordt gevraagd, op te sturen naar het Wmo kantoor'.
 - 6.8 'U moet binnen 6 weken na het einde van de genoemde periode onder punt 4 van het toekenningsbesluit, te weten (noemen van uiterste datum verantwoording) moet u aan het Wmo kantoor verantwoording afleggen over de verrichte betalingen. U ontvangt daarvoor een formulier van het Wmo kantoor.

Dienstverlening gemeente Hulst

Het merendeel van de geïnterviewden is tevreden over het optreden van de gemeente. Er is gesproken over de herindicaties die door de gemeente hebben plaatsgevonden. Tevens is gesproken over de wijze waarop de gemeente de pgb-houders hulp biedt bij problemen.

De vijf geïnterviewde pgb-houders zijn allen geherindiceerd door medewerkers van de gemeente en niet door externen. Een van de geïnterviewden is niet tevreden over het huisbezoek ten behoeve van de herindicatie. De geïnterviewde is van mening dat er te weinig vragen gesteld zijn om een goed beeld te kunnen krijgen van de situatie. De andere geïnterviewden zijn erg tevreden over de herindicaties door de gemeente. Naar hun mening zijn er voldoende vragen gesteld om een goed beeld van hun situatie te krijgen. Zelfs in de gevallen dat er minder uren werden geïndiceerd, waren de pgb-houders toch tevreden over de herindicatie. De pgb-houders gaven aan te begrijpen dat de gemeente zich moet houden aan bepaalde regels en niet zomaar kan 'strooien' met uren. Het feit dat de pgb-houders zich gerespecteerd voelen behandeld, is voor hen belangrijker. Over de behandeling van hun vragen door de gemeente zijn de geïnterviewden over het algemeen tevreden. Hun vragen worden goed begrepen door de medewerkers van de gemeente. Ook worden de vragen naar tevredenheid beantwoord. Eén pgb-houder heeft echter wel te kennen gegeven dat aanvragen sneller afgehandeld worden. De pgb-houder in kwestie had een aanvraag voor bijzondere bijstand ingediend, omdat de eigen bijdrage te hoog was. Zo wachtte deze pgb-houder in april nog op betalingen van de bijzondere bijstand van januari, februari en maart.

Eigen bijdrage

De pgb-houders hebben unaniem te kennen gegeven dat de vaststelling van de eigen bijdrage snel veranderd dient te worden. Bij iedere geïnterviewde werd de eigen bijdrage eerst verkeerd

vastgesteld. Vervolgens gaat er een lange tijd overheen voordat de eigen bijdrage correct vastgesteld is. In de tussentijd vinden er geen uitbetalingen door het Wmo kantoor plaats.⁷⁴ De geïnterviewde pgb-houders hebben geen hoog inkomen, waardoor het lastig voor hen is om zelf bedragen voor te schieten.

Bevoorschotting

Vier van de vijf geïnterviewden hebben te kennen gegeven dat het hun niet uitmaakt of ze het budget voor een heel jaar krijgen of per periode.⁷⁵ Voorheen in de AWBZ kregen ze het budget meestal voor een half jaar en in sommige gevallen zelfs voor een heel jaar.

Eén pgb-houder zou het budget graag voor een heel jaar willen ontvangen. De reden daarvan is dat dan zelf beschikt wordt over het budget. Per maand kan er dan een bedrag worden afgehaald en overgemaakt aan degene die de hulp bij het huishouden levert.

De geïnterviewden zijn het in ieder geval unaniem eens dat het pgb als een netto bedrag uitbetaald wordt.⁷⁶

Uitbetaling pgb in het midden van de klasse

Drie van de vijf pgb-houders vindt het onjuist dat het pgb in het midden van de klasse wordt uitbetaald. Hun voorkeur gaat er meer naar uit om de werkelijk geïndiceerde uren uit te betalen en niet meer of minder uren. Een uitbetaling in het midden van de klasse houdt in dat iemand die geïndiceerd is op 3 uur en 30 minuten hulp bij het huishouden in klasse 2 krijgt. Klasse 2 omvat 2 tot 3,9 uur hulp bij het huishouden. Wanneer dan gekozen wordt voor een pgb wordt er uitbetaald in het midden van de klasse. Op grond van artikel 14 van het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008 omvat het midden van klasse 2; 2,95 uur.⁷⁷ Vervolgens wordt het midden van de klasse dan vermenigvuldigd met het uurbedrag dat staat voor de geïndiceerde categorie.⁷⁸

Dit houdt in dat burgers die kiezen voor hulp bij het huishouden in natura wel hun daadwerkelijk geïndiceerde uren krijgen geleverd. Pgb-houders krijgen in sommige gevallen dus meer of minder. Deze systematiek is echter overgenomen uit de AWBZ, waarbij de uitbetaalde uren voor een pgb inclusief de overheadkosten is.⁷⁹

Voorwaarden aan pgb

Drie van de vijf pgb-houders hebben te kennen gegeven dat zij het terecht zouden vinden als de gemeente voorwaarden zou stellen aan de besteding van het pgb. Het gaat naar hun mening vaak immers om grote hoeveelheden geld en het is dan eigenlijk vrij normaal dat daar voorwaarden aan gesteld worden.

Twee van de vijf pgb-houders zijn echter van mening dat de gemeente geen voorwaarden mag stellen aan de besteding van het pgb. Het is de keuze van de pgb-houder hoe het pgb ingevuld wordt. De gemeente heeft daar naar hun mening niets over te zeggen.

De pgb-houders konden geen voorbeelden geven van voorwaarden die wel of niet gesteld zouden kunnen worden.

Mening over pgb

Alle geïnterviewden zijn van mening dat de uitvoering van het pgb verbeterd kan worden. De informatievoorziening is onduidelijk. Daarnaast moet de eigen bijdrage snel goed berekend kunnen worden. De geïnterviewden zouden het pgb aan willen raden aan andere mensen die in de toekomst aanspraak zouden maken op een individuele voorziening (in de vorm van hulp bij het huishouden).

⁷⁴ Het Centraal Administratie Kantoor (CAK) stelt de eigen bijdrage vast en geeft de hoogte ervan door aan het Wmo kantoor. Het Wmo kantoor betaalt vervolgens een netto bedrag (=het bruto bedrag minus de eigen bijdrage) uit aan de pgb-houder.

⁷⁵ Eén periode staat gelijk aan vier weken.

⁷⁶ Voorheen werd het pgb als een bruto bedrag uitbetaald. De eigen bijdrage werd pas na uitbetaling ingehouden.

⁷⁷ De tekst van artikel 14 Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008 is terug te vinden in de bijlagen.

⁷⁸ Uurbedrag HH1 is €12,00 en uurbedrag HH2 is €17,00.

⁷⁹ Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008, p. 17.

Wel dient daarbij opgemerkt te worden dat de mensen dan stil moeten staan bij de verantwoordelijkheden. Daarnaast is het alleen aan te raden als mensen de zekerheid hebben dat de juiste persoon in dienst kunnen nemen voor de hulp bij het huishouden. De geïnterviewden zijn tevreden over hun pgb en de mensen die zij met hun pgb in dienst hebben. Toepassing van het pgb zorgt er bij twee geïnterviewden voor dat zij nog thuis kunnen wonen en niet opgenomen hoeven te worden in een zorginstelling.

7.3 Adequate compensatie van pgb-houders

In deze paragraaf wordt weergegeven of de geïnterviewde pgb-houders zich gecompenseerd voelen in hun beperkingen door gebruikmaking van het pgb. In hoofdstuk 5 is al beschreven wat onder de compensatieplicht van de gemeente wordt begrepen. Tevens staat vermeld in hoofdstuk 5 wanneer er sprake is van adequate compensatie.

Hieronder volgt een overzicht van de antwoorden van de geïnterviewde pgb-houders op de vraag of zij zich gecompenseerd voelen in hun beperkingen door gebruikmaking van een pgb voor het zelf regelen en inkopen van hulp bij het huishouden.

‘Op de vraag of mevrouw zich gecompenseerd voelt in haar beperkingen door gebruikmaking van het pgb voor hulp bij het huishouden vindt mevrouw dat dit niet het geval is. De tijd voor het schoonhouden van het huis is gekort ten opzichte van het verleden, dus is er geen tijd meer voor andere dingen. Het zou fijn zijn al er extra tijd was, zodat de hulp mevrouw mee naar buiten kon nemen om iets te ondernemen. Het huis wordt wel schoongehouden, maar meer ook niet.’

‘Op de vraag of mevrouw (en haar man) zich gecompenseerd voelen in hun beperkingen door gebruikmaking van het pgb voor hulp bij het huishouden vinden ze dat daar geen sprake van is. De tijd voor het schoonhouden van het huis is immers gekort ten opzichte van het verleden. Het pgb is niet toereikend voor de daadwerkelijke hulp die ze nodig hebben. Tengevolge daarvan betalen ze een deel zelf bij. In de loop der jaren hebben ze wel wat spaargeld opgebouwd, maar het was eigenlijk niet de bedoeling om dat te gebruiken voor het inkopen van zorg. Ze hadden gedacht dat ze na jaren hard werken, konden genieten van hun oude dag. Het huidige systeem echter laat dat niet toe.’

‘De hulpverlener geeft verder namens mevrouw aan dat haar beperkingen goed gecompenseerd worden. Door gebruikmaking van het pgb kan mevrouw toch thuis blijven wonen en hoeft zij niet te worden opgenomen in een instelling. Toch zou er meer rekening gehouden moeten worden met het inkomen van de aanvrager bij de vaststelling van de eigen bijdrage. Verder moeten alleen mensen voorzieningen krijgen, waar ze echt recht op hebben.’

‘Op de vraag of mevrouw zich gecompenseerd voelt in haar beperkingen door de gemeente geeft zij aan dat zij zich goed gecompenseerd voelt in haar beperkingen. Verschillende taken in het huishouden kon zij zelf niet meer aan en haar man (vanwege zijn beperkingen) ook niet. Door gebruikmaking van het pgb worden die werkzaamheden nu verricht door hun dochter.’

‘Op de vraag of mevrouw zich gecompenseerd voelt in haar beperkingen geeft de dochter van mevrouw aan dat dat wel zo is. Het kan echter nog wel verbeterd worden. Als het aan de dochter van mevrouw zou liggen, zou het systeem wat zorgvuldiger ten uitvoer moeten worden gebracht. Niet alleen de betalingen zo snel mogelijk kloppend krijgen (bijvoorbeeld de correcte eigen bijdrage), maar ook de indicatiestelling en de zorg zouden wat zorgvuldiger moeten worden uitgevoerd. Daarnaast moet er ook meer aandacht komen voor specifieke gevallen.’

Uit bovenstaande antwoorden kan worden afgeleid dat drie van de vijf geïnterviewde pgb-houders zich gecompenseerd voelen in hun beperkingen doordat zij gebruikmaken van het pgb. Het pgb zorgt er immers voor dat zij hulp krijgen bij het huishouden, iets dat zij zelf niet meer kunnen. Het pgb zorgt er daarnaast voor dat zij zelfstandig de hulp kunnen inkopen/inschakelen en daar hun eigen wensen en voorkeuren over kunnen uitspreken. Het pgb wordt dus wel door alle geïnterviewden als een 'goed instrument' gezien. De ontevredenheid ligt echter meer in een aantal minder goed geregelde zaken, zoals de informatievoorziening en de eigen bijdrage. Los van het feit dat de pgb-houders vinden dat ze te weinig uren geïndiceerd hebben gekregen, zijn ze wel tevreden over de zelfbeschikkingsmogelijkheden van het pgb. In die zin zou kunnen worden geconcludeerd dat de geïnterviewden zich wel gecompenseerd voelen in hun beperkingen.

7.4 Conclusie

In dit hoofdstuk zijn de pgb-houders in de gemeente Hulst besproken. In de eerste paragraaf is ingegaan op het aantal pgb-houders. De tweede paragraaf is vervolgens ingegaan op de interviews met de pgb-houders. In de derde paragraaf is ten slotte ingegaan op het wel of niet adequaat compenseren van de pgb-houders.

Uit de eerste paragraaf is gebleken dat er in de gemeente Hulst op de peildatum 31 maart 2008 vierenvestig pgb-houders waren voor de (individuele) huishoudelijke voorziening. Eenenvestig pgb-houders zijn geïndiceerd in categorie HH1 en drie pgb-houders zijn geïndiceerd in categorie HH2. De gemiddelde leeftijd van de pgb-houders in alle klassen van beide categorieën is 65 jaar. Van de helft van de pgb-houders is bekend op welke manier zij hun pgb besteden. Eenentwintig pgb-houders besteden hun pgb namelijk om een bekende of een familielid in dienst te nemen voor hulp bij het huishouden. Slechts één pgb-houder heeft een onbekende in dienst genomen voor de huishoudelijke werkzaamheden. Opvallend is dus dat geen enkele pgb-houder een professionele zorgleverancier heeft ingeschakeld voor de hulp bij het huishouden.⁸⁰

In de tweede paragraaf zijn de interviews met vijf pgb-houders besproken. Uit de interviews met de pgb-houders is gebleken dat zij tevreden zijn over de mogelijkheden van het pgb. Voorheen hadden de geïnterviewden een pgb op grond van de AWBZ. Bij overgang van de HV naar de HH in de Wmo hebben zij hun keuze niet veranderd.

Wel zijn er wat verbeterpunten voor de uitvoering aangegeven. Zo dient de informatievoorziening duidelijker te worden. Daarnaast moet de eigen bijdrage goed berekend worden. Eventuele wijzigingen van de eigen bijdrage dienen snel doorgevoerd te worden.

Verder zijn de pgb-houders van mening dat de gemeente moet controleren op het gebruik van het pgb. Het merendeel van de pgb-houders vindt voorts dat er voorwaarden gesteld mogen worden aan de besteding van het pgb door de pgb-houders.

In de derde paragraaf zijn de antwoorden weergegeven van de geïnterviewden op de vraag of zij zich adequaat gecompenseerd voelen in hun beperkingen door gebruikmaking van het pgb voor hun individuele voorziening in de vorm van hulp bij het huishouden. Drie van de vijf geïnterviewde pgb-houders hebben daarbij te kennen gegeven dat zij zich adequaat gecompenseerd voelen in hun beperkingen.

Twee pgb-houders vinden dus niet dat zij adequaat gecompenseerd worden in hun beperkingen. De reden daarvoor is dat hun uren gekort zijn ten opzichte van de vorige indicatie en dat er geen tijd overblijft van andere dingen (bijvoorbeeld samen boodschappen doen). Zij zijn echter wel van mening dat het pgb een goed instrument is waardoor mensen zelfbeschikkingsmogelijkheden hebben. Op grond daarvan kan geconcludeerd worden dat zij zich in zekere mate toch gecompenseerd voelen.

⁸⁰ Geen enkele pgb-houder in de groep van tweeëntwintig pgb-houders waarvan bekend is op welke wijze zij hun pgb besteden.

Hoofdstuk 8 Conclusies

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvraag. De centrale onderzoeksvraag van dit onderzoek is afgeleid van de doelstelling van dit onderzoek.

De centrale onderzoeksvraag luidde als volgt:

‘In hoeverre is er sprake van een adequate compensatie van beperkingen als een burger uit de gemeente Hulst zijn individuele voorziening, waarvan het recht daarop voortvloeit uit de Wmo, in de vorm van een persoonsgebonden budget wenst te verkrijgen?’

Bij de beantwoording van de centrale onderzoeksvraag is onder meer gebruik gemaakt van literatuur, de bijeenkomsten van de Zeeuwse werkgroep PGB en de resultaten van de interviews met een aantal pgb-houders uit de gemeente Hulst.

Op grond van de bovenstaande bronnen kan worden geconcludeerd dat er sprake is van een adequate compensatie van beperkingen van burgers indien zij de individuele Wmo voorziening die zij aanvragen, verstrekt krijgen in de vorm van een pgb.

De volgende aandachtspunten zijn van belang om te kunnen spreken over adequate compensatie bij verstrekking van een individuele Wmo voorziening in de vorm van een pgb:

- bij de aanvraag van een individuele Wmo voorziening waarbij de aanvrager aangeeft die te willen ontvangen in de vorm van een pgb dient te worden nagegaan door de Zorgloket medewerkers van de gemeente Hulst wat de precieze situatie van de aanvrager is. Er dient sprake te zijn van vraagverduidelijking;
- de zorgbehoefte van de aanvrager dient in kaart gebracht te worden door gemotiveerd antwoord te geven in de beschikking op de aanvraag van de individuele Wmo voorziening op de volgende drie vragen:
 - wat voor beperking(en) heeft de aanvrager?
 - waar heeft de aanvrager behoefte aan?
 - wat is de omvang van de te treffen voorziening;
- voorts dient in de beschikking gemotiveerd te worden op welke manier de verstrekking van de individuele Wmo voorziening leidt tot zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie;
- indien de burger aangeeft zijn individuele Wmo voorziening in de vorm van een pgb te willen verkrijgen, dient de burger een zelftoets te maken of zich te richten tot MEE voor ondersteuning bij zijn keuze voor een pgb;
- de informatievoorziening over het pgb dient van zo’n aard te zijn dat de burgers die een pgb wensen te verkrijgen, goed weten waar ze aan beginnen;
- de pgb-houders dienen op de hoogte te worden gebracht van de ondersteuningsmogelijkheden bij het beheren van hun pgb.

Indien aan de bovenstaande punten is voldaan, is er sprake van een adequate compensatie van beperkingen van burger die de individuele voorziening, die zij aanvragen, wensen te ontvangen in de vorm van een pgb.

Hoofdstuk 9 Aanbevelingen

Naar aanleiding van het onderzoek en de in het vorige hoofdstuk genoemde conclusies worden de volgende aanbevelingen aan de gemeente Hulst gedaan.

A. Beleidskwesties:

1. Het verdient aanbeveling om het compensatiebeginsel adequaat uit te voeren. Er wordt op een correcte manier voldaan aan de daaruit voortvloeiende compensatieverplichting door het vaststellen van de zorgbehoefte van de burger bij een aanvraag voor een Wmo voorziening. Er dient daarbij te worden nagegaan wat de beperking(en) is/zijn van de burger, wat zijn voorkeur is en wat de omvang van de te treffen voorziening(en) is/zijn. Indien op die drie vragen een gemotiveerd antwoord volgt (zowel op grond van de Awb als de Wmo) is er sprake van een adequate compensatie van de beperkingen.
2. Het verdient aanbeveling om het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008 zo aan te passen dat de uitbetaling van het pgb niet meer plaats vindt in het midden van de klasse. De werkelijk geïndiceerde uren dienen te worden uitbetaald.
3. Het verdient aanbeveling om de zorg in natura dusdanig vorm te geven, dat burgers hun individuele Wmo voorziening niet meer in de vorm van een pgb wensen te verkrijgen. Door middel van maatwerk kan dit worden bereikt.
4. Het verdient aanbeveling om het pgb niet actief te promoten. Indien burgers vragen om een pgb dient het hen te worden verleend. De keuze voor een pgb dient echter niet specifiek benadrukt te worden in de informatievoorziening richting de burgers. Dit neemt niet weg dat het genoemd dient te worden.

B. Zorgloket

5. Het verdient aanbeveling om bij de aanvraag van een pgb de burger zo goed mogelijk te helpen. Er dient sprake te zijn van vraagverduidelijking aan het loket. Er dient vastgesteld te worden wat de zorgbehoefte van de burger is.
6. Het verdient aanbeveling om een samenwerking met MEE aan te gaan. De samenwerking met MEE houdt in dat burgers ondersteuning kunnen krijgen bij het aanvragen van een PGB. Medewerkers van MEE zijn goed in staat om burgers te helpen bij het afwegen van de pluspunten en de minpunten.

C. Beschikking

7. Het verdient aanbeveling om in de looptijd van de huidige aansluitovereenkomst met de SVB de burgers te attenderen op de dienstverlening van de SVB, omdat niet alle burgers daarvan op de hoogte zijn. Aan de beschikking van de gemeente Hulst die wordt verzonden indien een individuele Wmo voorziening in de vorm van een pgb wordt toegekend, dient een bijlage te worden toegevoegd.
8. Het verdient aanbeveling om op het briefpapier van de gemeente aan te geven op welke dagen medewerkers aanwezig zijn. Op die manier weten burgers wanneer ze de medewerker, die hun aanvraag voor een Wmo voorziening behandelt, kunnen bereiken.

D. Wmo kantoor

9. Het verdient aanbeveling om de aansturing van het Wmo kantoor aan te passen. Bij het sturen van wijzigingen door het Wmo kantoor dient enkel de wijziging verstuurd te worden. Het pgb informatiepakket van het Wmo kantoor dient daarbij niet mee gestuurd te worden. Enkel bij het versturen van de kennisgeving (in 2007 toekenningsbesluit genoemd) dient het volledige informatiepakket te worden meegezonden. In de begeleidende brief bij de kennisgeving wordt aangeraden om de volgende passage op te nemen:
'Bij

Voorts verdient het aanbeveling om in het pgb informatiepakket van het Wmo kantoor de volgende wijzigingen aan te brengen zodat pgb-houders duidelijk weten wanneer zij hun pgb dienen te verantwoorden en wat hun verplichtingen zijn. Zie verder hoofdstuk 7 voor aanpassing van de correspondentie van het Wmo kantoor.

E. Ondersteuning

10. Het verdient aanbeveling om in 2011, wanneer de huidige aansluitovereenkomst met de SVB afloopt, geen nieuwe aansluitovereenkomst aan te gaan vanwege de hoge kosten. Er wordt aangeraden de ondersteuning op een andere manier vorm te geven. Er kan daarbij worden gedacht aan een overeenkomst met een lokaal administratiekantoor voor de kleine groep pgb-houders die momenteel gebruik maakt van de salarisadministratie van de SVB. Voor informatie kunnen pgb-houders terecht bij het Zorgloket of organisaties die zich inzetten voor pgb-houders, zoals Per Saldo. Tegen die tijd dient echter te worden nagegaan of er door pgb-houders veel gebruik gemaakt wordt van de dienstverlening van de SVB. Indien dat in 2010 het geval is, dient er een goed alternatief te worden gevonden. Maken er niet veel pgb-houders gebruik van, dan is het minder noodzakelijk om de ondersteuning breed in te richten.

F. Informatievoorziening

11. Het verdient aanbeveling om een pgb-folder op te stellen. Die folder kan dan aan burgers worden meegegeven. Na een huisbezoek kan de folder ook worden achtergelaten, zodat mensen hetgeen ze verteld is tijdens het huisbezoek, op hun gemak kunnen nalezen. Er wordt aanbevolen om de door Per Saldo te ontwikkelen pgb-folder daarvoor als format te gebruiken. Die folder kan aan het eigen gemeentebestuur worden aangepast.
12. Het verdient aanbeveling om er voor te zorgen dat er veel contact is tussen de Zorgloket medewerkers en de beleidsmedewerkers met de Wmo in hun portefeuille, bijvoorbeeld door een tweewekelijkse bijeenkomst van die groep medewerkers. Op die manier blijven de beleidsmedewerkers goed op de hoogte van de uitwerking van het mede door hen opgestelde beleid.
13. Het verdient aanbeveling om, indien het aantal pgb-houders zou stijgen in de toekomst, jaarlijks een aantal pgb-houders uit te nodigen voor een 'ronde tafel bijeenkomst' waarbij de pgb-houders kunnen aangeven aan zowel de Zorgloket medewerkers als de beleidsmedewerkers met de Wmo in hun portefeuille wat zij vinden van de uitvoering van het pgb en wat er wel of niet gewijzigd dient te worden.

Hoofdstuk 10 Evaluatie

Deze scriptie is het resultaat van veertien weken stage lopen op de afdeling Samenleving bij de gemeente Hulst.

Het onderzoek is niet geheel uitgevoerd volgens het onderzoeksplan, omdat bij de uitvoering van het onderzoek is gebleken dat een andere invulling nodig was.

De fieldresearch die in het onderzoeksplan bestond uit het houden van enquêtes heeft plaatsgevonden in de vorm van interviews met pgb-houders. Achteraf gezien was dat een goed keuze, omdat uit de antwoorden van de geïnterviewden erg bruikbaar waren.

Behalve de fieldresearch is de rest van het onderzoek grotendeels volgens het onderzoeksplan uitgevoerd.

Het vinden van informatie verliep goed. Er is immers veel geschreven over het pgb de afgelopen jaren. De Wmo is ook een onderwerp waar veel over geschreven is. Het was af en toe wel lastig om alle informatie logisch te groeperen.

Een vervolgonderzoek is aan te raden. Echter niet op korte termijn. Het is verstandig om een vervolgonderzoek te doen wanneer er meer Wmo jurisprudentie over het pgb tot stand is gekomen. Weliswaar is er nu wel veel jurisprudentie uit de AWBZ en de Wvg, maar het is goed om te weten op welke manier de rechter oordeelt over de handelwijzen van gemeenten inzake de Wmo. Het gemeente beleid kan daar dan eventueel op worden aangepast.

Bronnen- en literatuurlijst

LITERATUUR:

Baarda, De Goede en Teunissen 2005

Dr. D.B.Baarda, Dr. M.P.M de Goede en dr. J.Teunissen, *Basisboek Kwalitatief Onderzoek*, Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek, Groningen: Stenfert Kroese 2005.

Baarveld, Miltenburg en Ramakers 1995

F. Baarveld, T. Miltenburg en C. Ramakers, *Persoonsgebonden Budget Verpleging & Verzorging Arbeidsmarktpositie van zorgverleners*, ITS 1995.

Competentieboek 2007

Competentieboek E3 en E4, Voorjaar 2008, Juridische Hogeschool Avans-Fontys 2007.

Grit 2005

R.Grit, *Project management*, Groningen: Wolters-Noordhoff 2005.

Hoenderkamp 2007

J. Hoenderkamp, *De Kleine Gids voor de Wet maatschappelijke ondersteuning*, Deventer: Kluwer 2007.

Krijnen 2007

R.Krijnen, *Impuls - Vakblad voor lokaal sociaal beleid; Persoonsgebonden budget voor hulpmiddelen in de Wmo: 'Eigenlijk is er geen beleid'*, nr. 10, 2007.

Reader Compensatieplicht 2007

G. Vrielink, W. Asma, *Reader Compensatieplicht Wmo*, Raalte 2007.

Schalk 2006

M.J.D.Schalk, *De Wmo komt!*, Kluwer 2006.

Vermaat 2006

Mr. dr. M.F. Vermaat, 'Iets van je leven maken. De compensatieplicht in de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)' SMA 2006.

WETTEKSTEN:

Algemene wet bestuursrecht

Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten

Grondwet

Wet maatschappelijke ondersteuning

Wet voorzieningen gehandicapten

JURISPRUDENTIE:

Centrale Raad van Beroep, 20 februari 2002, *WVG 01/1115*.

Centrale Raad van Beroep, 10 december 2003, *WVG 02/2106 en 03/1863*.

Centrale Raad van Beroep, 1 februari 2006, *WVG 03/2988*

Voorzieningenrechter Rechtbank Groningen, 29 juni 2007, *AWB 07/632*.

Rechtbank Alkmaar, 22 augustus 2007, *AWB 07/1565*

Rechtbank Arnhem, 15 oktober 2007, *AWB 07/2744*.

Voorzieningenrechter Rechtbank Breda, 11 december 2007, *AWB 07/4161*.

PARLEMENTAIRE STUKKEN:

Kamerstukken II 1994/95, 23 904, nr. 14.
Kamerstukken II 2004/05, 29 538, nr. 20.
Kamerstukken II 2003/04, 29 538, nr. 1.
Kamerstukken II 2004/05, 30 131, nr. 2.
Kamerstukken II 2004/05, 30 131, nr. 3.
Kamerstukken II 2005/06, 30 131, nr. 35.
Kamerstukken II 2005/06, 30 131, nr. 41.
Kamerstukken II 2005/06, 30 131, nr. 65.
Kamerstukken II 2005/06, 30 131, nr. 97.

DIVERSEN:

Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008
Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007
Wmo - Beleidsplan

Cd-rom 'Wmo in 30 minuten'
Bijeenkomsten Zeeuwse pgb werkgroep

ELEKTRONISCHE BRONNEN:

www.cak-bz.nl
www.gemeentehulst.nl
www.handboekwmo.nl
www.meenederland.nl
www.minvws.nl
www.overheid.nl
www.pgb.nl
www.rechtspraak.nl
www.rvz.net
www.svb.nl

Bijlage 1 Onderzoeksplan d.d. 20 februari 2008

Hoofdstuk 1 Inleiding

In dit onderzoeksplan staat het onderzoek beschreven zoals dat gedurende de afstudeerstage⁸¹ uitgevoerd zal worden bij de gemeente Hulst.

1.1 Afstudeerperiode

De afstudeerstage maakt deel uit van de afstudeerperiode. Het doel van de afstudeerperiode is dat de student aan kan tonen complexe problemen geïntegreerd en op authentieke en methodische wijze te verwerken, aansluitend bij een cluster van competenties.⁸²

1.2. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een korte beschrijving van de gemeente Hulst gegeven, gevolgd door de beschrijving van de werkzaamheden van de organisatie. Hoofdstuk 3 beschrijft de aanleiding van het probleem en geeft tevens de beschrijving van het probleem weer. In hoofdstuk 4 wordt vervolgens de doelstelling van het onderzoek beschreven. De vraagstelling en de deelvragen komen aan bod in hoofdstuk 5. Vervolgens wordt de methode van onderzoek beschreven in hoofdstuk 6. De planning van het onderzoek is terug te vinden in hoofdstuk 7. Hoofdstuk 8 geeft de hoofdstuk- en paragraafindeling weer. In hoofdstuk 9 wordt ten slotte de voorlopige literatuurlijst weergegeven.

Hoofdstuk 2 Gemeente Hulst

In dit hoofdstuk worden de ligging en de werkzaamheden van de gemeente Hulst beschreven.

2.1 Ligging van de gemeente

De gemeente Hulst ligt in het zuidoosten van Zeeuws-Vlaanderen in de provincie Zeeland. De gemeente Hulst ligt dicht bij de grens met België. Hulst wordt daarom de meest Vlaamse stad van Nederland genoemd.

In de gemeente Hulst ligt de vestingstad Hulst. In het poldergebied om de vestingstad heen liggen dertien dorpskernen die deel uitmaken van de gemeente Hulst. De dorpskernen zijn Clinge, Graauw, Heikant, Hengstdijk, Kapellebrug, Kloosterzande, Lamswaarde, Nieuw Namen, Ossensisse, St. Jansteen, Terhole, Vogelwaarde en Walsoorden.

Een gemeentelijke herindeling in 2003 in Zeeuws-Vlaanderen leidde tot de gemeente Hulst met dertien dorpskernen. Voorheen behoorden sommige dorpskernen tot een andere gemeente.

De gemeentelijke herindeling in Zeeuws-Vlaanderen heeft er toe geleid dat er vanaf 2003 drie gemeenten zijn in Zeeuws-Vlaanderen, te weten de gemeente Terneuzen, de gemeente Sluis en de gemeente Hulst.

2.2 Werkzaamheden van de gemeente

De afstudeerstage vindt plaats op het stadskantoor van de gemeente Hulst te Hulst. De werkzaamheden van de gemeente Hulst bestaan onder meer uit het besturen van de gemeente en het maken en uitvoeren van beleid. De werkzaamheden van de gemeente Hulst zijn verdeeld over verschillende afdelingen.

De gemeente Hulst wordt momenteel gereorganiseerd. Een organogram van de huidige organisatie is nog niet ontwikkeld en kan om die reden niet worden weergegeven.

De afdeling waar het afstudeeronderzoek wordt uitgevoerd, is de afdeling Samenleving.⁸³ Het team Zorg & Volksgezondheid valt onder de afdeling Samenleving en houdt zich onder meer bezig met Wmo-voorzieningen en maatschappelijke zorg.

⁸¹ De afstudeerstage vindt plaats van 6 februari 2008 tot en met 14 mei 2008.

⁸² Competentieboek E3 en E4 2008, p. 11.

⁸³ Voorheen de afdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Hoofdstuk 3 Aanleiding en beschrijving van het probleem

In dit hoofdstuk worden de aanleiding en de beschrijving van het probleem uitgewerkt. Uit de probleembeschrijving zal blijken wat precies het probleem is en hoe het ontstaan is.

3.1 Aanleiding van het probleem

De Wet maatschappelijke ondersteuning (hierna: Wmo) is op 1 januari 2007 van kracht geworden. De Wmo vervangt twee wetten, te weten de Welzijnswet en de Wet Voorzieningen Gehandicapten (hierna: Wvg). Een gedeelte van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (hierna: AWBZ) is opgegaan in de Wmo, te weten de onderdelen huishoudelijke verzorging en de subsidieregelingen Mantelzorgondersteuning en Diensten bij wonen met zorg.

Het doel van de Wmo is om iedereen deel te laten nemen aan de maatschappij. De wet wordt daarom ook wel een participatiewet genoemd. De Wmo is een kaderwet. De invulling van de wet is daarbij dus grotendeels aan de gemeente over gelaten. De gemeenten stellen daarbij hun beleid vast op grond van negen prestatievelden.

De prestatievelden worden genoemd in artikel 1 lid 1 sub g van de Wmo:

1. *het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten;*
2. *op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen van opvoeden;*
3. *het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;*
4. *het ondersteunen van mantelzorgers daar onder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers;*
5. *het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;*
6. *het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer;*
7. *het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en het voeren van beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd;*
8. *het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen;*
9. *het bevorderen van verslavingsbeleid.*

Gezien het grote aantal prestatievelden zal in het afstudeeronderzoek enkel het zesde prestatieveld worden behandeld. Het zesde prestatieveld houdt in dat de gemeente Hulst er voor zorgt dat mensen die hulp nodig hebben in het dagelijkse leven ondersteuning aan kunnen vragen en dat de ondersteuning verstrekt wordt.

Een onderdeel van het zesde prestatieveld is hulp bij het huishouden. De hulp bij het huishouden, die voorheen in de AWBZ geregeld werd, is nu in de Wmo geregeld. Door middel van een indicatiestelling wordt nagegaan of een burger in aanmerking komt voor hulp in de huishouding. Tevens wordt bij de indicatiestelling vastgesteld hoeveel uur huishoudelijke hulp de burger zal krijgen. Naast hulp bij het huishouden gaat het bij het zesde prestatieveld om aanpassingen aan de woning, rolstoelvoorzieningen en vervoersvoorzieningen.

Artikel 4 Wmo geeft de compensatieplicht voor de gemeente weer. In artikel 4 Wmo staat het volgende:

‘1. Ter compensatie van de beperkingen die een persoon als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 4, 5 en 6, ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie, treft het college van burgemeester en wethouders voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die hem in staat stellen:

- e. een huishouden te voeren;*
- f. zich te verplaatsen in en om de woning;*
- g. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;*

h. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.
2. Bij het bepalen van de voorzieningen houdt het college van burgemeester en wethouders rekening met de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager van de voorzieningen, alsmede met de capaciteit van de aanvrager om uit een oogpunt van kosten zelf in maatregelen te voorzien.'

De compensatieplicht is opgenomen in de wet zodat door de gemeente rekening wordt gehouden met de beperkingen van de aanvrager en dat wordt bekeken hoe iemand ondersteund kan worden om te participeren. Vandaar de benaming participatiewet voor de Wmo.

Op grond van artikel 6 Wmo moet de gemeente de burger een keuze bieden tussen zorg in natura of een persoonsgebonden budget. In artikel 6 Wmo staat het volgende:

'Het college van burgemeester en wethouders biedt personen die aanspraak hebben op een individuele voorziening de keuze tussen het ontvangen van een voorziening in natura of het ontvangen van een hiermee vergelijkbaar persoonsgebonden budget, tenzij hiertegen overwegende bezwaren bestaan.'

Het bovenstaande houdt in dat de burger kan kiezen tussen zorg in natura of een persoonsgebonden budget, waarmee zelf de hulp bij het huishouden ingekocht wordt. Het houdt ook in dat de burger kan kiezen tussen een rolstoelvoorziening in natura of het aanschaffen van een rolstoelvoorziening met een persoonsgebonden budget.

De gemeente Hulst heeft overeenkomsten gesloten met negen zorgaanbieders voor hulp bij het huishouden. Bij zorg in natura kiest de burger uit één van de negen gecontracteerde zorgaanbieders die de hulp bij het huishouden gaat leveren. Bij het persoonsgebonden budget kan de burger uit één van de negen gecontracteerde zorgaanbieders of een niet-gecontracteerde zorgaanbieder kiezen. De burger maakt daarbij dus zelf de afspraken over de te leveren zorg. De burger kan er ook voor kiezen om het persoonsgebonden budget te gebruiken om familieleden, burens of een bekende in te huren als huishoudelijke hulp.

De wet biedt weliswaar de mogelijkheid om als burger zelf te bepalen bij welke aanbieder hulp bij het huishouden ingekocht wordt, maar het is de vraag of de burger daar voordeel van heeft. De gemeente maakt immers voortdurend afspraken met zorgaanbieders over de te leveren zorg. Het zou kunnen dat de gemeente daardoor betere voorwaarden weet overeen te komen. Het kan zijn dat de burger die voor het eerst een persoonsgebonden budget ontvangt niet precies weet hoe daarmee moet worden omgegaan. Aan de andere kant kan het ook zo zijn dat de burger heel goed in staat is om goede voorwaarden overeen te komen en daardoor beter uit te zijn dan bij de geleverde zorg in natura.

3.2 Beschrijving van het probleem

De gemeente Hulst heeft in haar gemeentebestuur de verordening 'Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007' en het besluit 'Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008' opgenomen. In de verordening en het besluit wordt de kaderwet van de Wmo uitgewerkt.

In artikel 3.2.0.4 van de Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007 staat beschreven wanneer een persoonsgebonden budget verstrekt wordt:

'1. Op het PGB zoals genoemd in artikel 6 van de wet, zijn de volgende voorwaarden van toepassing:

- h. een PGB wordt alleen verstrekt ten aanzien van individuele voorzieningen;*
- i. de individuele voorziening die de aanvrager inkoopt, is een adequate voorziening en kwalitatief verantwoord;*
- j. een PGB wordt uitsluitend gebruikt voor de betaling van de verstrekte individuele voorziening en de daarmee noodzakelijk verbonden kosten;*
- k. een PGB wordt verleend voor een periode die aanvangt op de dag waarop het recht op een PGB is ontstaan, voor zover deze dag niet ligt op de dag waarop het PGB is aangevraagd;*
- l. de omvang van het PGB is de tegenwaarde van de in de betreffende situatie goedkoopst adequate te verstrekken voorziening in natura, indien nodig aangevuld met een vergoeding voor instandhoudingskosten, zoals vastgelegd in het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst;*

- m. de wijze waarop het PGB wordt vastgesteld wordt door het college vastgelegd in het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst;
 - n. op het PGB is de Overeenkomst persoonsgebonden budget gemeente Hulst van toepassing.
2. De toekenning van het te verstrekken PGB, de omvang en de looptijd ervan worden bij beschikking vastgesteld.
3. Bij de beschikking wordt een program van eisen verstrekt waarin aangegeven is aan welke vereisten de met het persoonsgebonden budget te verwerven voorziening dient te voldoen.
4. Na verzending van de beschikking wordt het persoonsgebonden budget ter beschikking gesteld overeenkomstig het bepaalde in het Besluit nadere regels.
5. De aanvrager deelt onverwijld uit eigen beweging of op verzoek van het college alle feiten en omstandigheden mee waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op de verlening van het PGB;
6. Het college gaat steekproefsgewijs na of het verstrekte persoonsgebonden budget besteed is aan het doel waarvoor het verstrekt is. De budgethouder is verplicht de daarvoor noodzakelijke stukken, zoals genoemd in het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst, gedurende 5 jaar te bewaren en op verzoek van het college per omgaande te verstrekken.
7. Na ontvangst van de in het vorige lid bedoelde bescheiden wordt door het college beoordeeld of er aanleiding bestaat het persoonsgebonden budget geheel of ten dele terug te vorderen of te verrekenen.'

In artikel 7 van het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008 staan de algemene regels over het persoonsgebonden budget beschreven:

'1. Verstrekking van een toegekende individuele voorziening in de vorm van een Pgb vindt plaats op verzoek van de aanvrager.

2. Verstrekking van een Pgb vindt niet plaats indien:

- a. op grond van aanwijzingen, die tijdens het onderzoek duidelijk zijn geworden, het ernstige vermoeden bestaat, dat de aanvrager problemen zal hebben bij het omgaan met een Pgb;
- b. niet is voldaan wordt aan het program van eisen volgens de beschikking⁸⁴.

Veel gemeenten schijnen niet goed te weten hoe de verlening van het persoonsgebonden budget uitgevoerd moet worden.⁸⁵ Het probleem is dus dat een gemeente verplicht is om een keuze te bieden tussen een persoonsgebonden budget of zorg in natura, maar vaak niet goed weet hoe er vorm gegeven moet worden aan het persoonsgebonden budget. Het is niet duidelijk welke eisen er gesteld mogen worden aan het verstrekken van een persoonsgebonden budget en welke kwaliteitscriteria aan de individuele voorziening waartoe het persoonsgebonden budget dient. Het is ook niet duidelijk of de gemeente verplicht is om de burgers te ondersteunen na het verstrekken van een persoonsgebonden budget en in welke vorm dat dient plaats te vinden. Tevens moet er informatie voorhanden zijn over de combinatiemogelijkheden van persoonsgebonden budgetten. Er kunnen namelijk meerdere persoonsgebonden budgetten binnen de Wmo worden verstrekt. Het is belangrijk om na te gaan of een burger die een persoonsgebonden budget verstrekt heeft gekregen voor hulp bij het huishouden en een persoonsgebonden budget voor een rolstoelvoorziening, een overschot van het persoonsgebonden budget van de rolstoelvoorziening kan benutten om (meer) hulp bij het huishouden te regelen. Ook kunnen er persoonsgebonden budgetten op grond van de AWBZ en de Wmo worden verleend. Het is dus belangrijk om na te gaan op welke manier meerdere persoonsgebonden budgetten samen kunnen gaan. Daarnaast moet duidelijk worden op welke manier de uitbetaling van het persoonsgebonden budget dient plaats te vinden, te weten bruto of netto en periodiek of in één keer. Daarnaast is het ook belangrijk om precies te weten wat de wetgever beoogd heeft met het persoonsgebonden budget in de Wmo. De betrokkenen bij het probleem zijn de gemeente, de burgers en de zorgaanbieders. Het is immers van groot belang dat de gemeente een eenduidig beleid voert aangaande het persoonsgebonden budget zodat de burger weet waar voor gekozen wordt en welke consequenties dat met zich meebrengt. Waar het uiteindelijk om gaat, is of de burger die kiest voor een persoonsgebonden budget adequaat gecompenseerd wordt.

⁸⁴ Overgenomen uit de verordening; er is dus sprake van een fout in de verordening.

⁸⁵ Krijnen 2007, p. 12-13.

Het doel van de Wmo is om iedereen deel te laten nemen aan de maatschappij en zelfstandig te laten functioneren. Het is dus van groot belang om precies na te gaan hoe het persoonsgebonden budget beleid uitgevoerd dient te worden.

De gemeente Hulst neemt deel aan een Zeeuwse werkgroep die zich bezighoudt met de herijking van het persoonsgebonden budget beleid. De Zeeuwse werkgroep, die bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeenten Borsele, Hulst, Reimerswaal, Sluis, Veere en Vlissingen zal eind juni een rapport aanbieden aan het College van Zorg en Welzijn met daarin haar bevindingen. Het aangaan van een brede samenwerking houdt in dat er samen gezocht wordt naar eventuele knelpunten in het beleid en oplossingen daarvoor. De deelname aan de Zeeuwse werkgroep en dit onderzoek zullen inzicht geven in het persoonsgebonden budget beleid van de gemeente Hulst.

Op 17 februari 2008 heeft staatssecretaris Bussemaker van Volksgezondheid, Welzijn en Sportgelegenheid een wetsvoorstel tot wijziging van de Wmo aangekondigd.⁸⁶ Het wetsvoorstel houdt een wijziging van artikel 6 Wmo in. De burger zal voortaan de keuze hebben tussen een voorziening in natura, een persoonsgebonden budget en een financiële vergoeding voor het inhuren van een huishoudelijke hulp. De reden voor de wijziging was gelegen in het feit dat er veel onduidelijkheid bestond over de alphahulp. De wijziging zal de burger en de werkenden in de thuiszorg een betere bescherming moeten bieden. Tevens zal de wijziging ervoor zorgen dat de burger bij het ontvangen van zorg in natura dat niet verplicht in de vorm van een alphahulp zal ontvangen.

Hoofdstuk 4 Doelstelling

Het doel van het onderzoek is om gedurende de afstudeerstage het beleid van de gemeente Hulst over het persoonsgebonden budget uit de Wmo in kaart te brengen, waarbij nagegaan dient te worden of de burger die kiest voor een persoonsgebonden budget verzekerd is van een adequate compensatie van zijn beperkingen teneinde de bevindingen op 1 juni 2008 in een eindrapport verwerkt te hebben om de gemeente Hulst duidelijkheid te verschaffen over de wijze van uitvoeren van het persoonsgebonden budget. Uit de doelstelling kan de centrale onderzoeksvraag worden afgeleid. In het volgende hoofdstuk wordt de centrale onderzoeksvraag uitgewerkt, gevolgd door de te behandelen deelvragen.

Hoofdstuk 5 Onderzoeksvraag en deelvragen

In dit hoofdstuk staan de onderzoeksvraag en de deelvragen beschreven.

5.1 Centrale onderzoeksvraag

De centrale onderzoeksvraag in dit onderzoek is als volgt geformuleerd:

‘In hoeverre is er sprake van een adequate compensatie van beperkingen als een burger uit de gemeente Hulst zijn individuele voorziening, waarvan het recht daarop voortvloeit uit de Wmo, in de vorm van een persoonsgebonden budget wenst te verkrijgen?’

5.2 Deelvragen

De deelvragen in dit onderzoek zijn als volgt geformuleerd:

- Hoe is de Wmo ontstaan?
- Wat zijn de karakteristieken van de Wmo?
- Welke voor- en nadelen biedt de Wmo ten opzichte van eerdere wetten?
- Wat wordt er verstaan onder de compensatieplicht?
- Op welke manier is de compensatieplicht in het gemeentebestuur verankerd?
- Wanneer is er sprake van een adequate compensatie van beperkingen?
- Wat wordt verstaan onder individuele voorzieningen en op welke manier kan de burger een individuele voorziening aanvragen?
- Wanneer is een individuele voorziening kwalitatief verantwoord?
- Wat is zorg in natura?
- Welke zorg ontvangt de burger indien gekozen wordt voor zorg in natura?

⁸⁶ http://www.handboekwmo.nl/show_nieuwsitem.php?id=370, geraadpleegd op dinsdag 19 februari 2008.

- Wat is een financiële tegemoetkoming?
- In welke gevallen kan een financiële tegemoetkoming worden aangevraagd?
- Wat is de hoogte van een financiële tegemoetkoming?
- Wat is een persoonsgebonden budget?
- Wat heeft de wetgever willen bereiken met het persoonsgebonden budget?
- Op welke manier is het persoonsgebonden budget in het gemeentebestuur verankerd?
- Op welke manier wordt het persoonsgebonden budget uitgevoerd in de gemeente Hulst?
- Is de gemeente verplicht om houders van een persoonsgebonden budget te ondersteunen?
- In hoeverre moet ondersteuning plaatsvinden aan houders van een persoonsgebonden budget en hoe moet de ondersteuning worden vormgegeven?
- Welke eisen kan de gemeente stellen aan de houder van een persoonsgebonden budget?
- Hoe dient een persoonsgebonden budget te worden aangevraagd?
- Op welke manier vindt er communicatie over het persoonsgebonden budget plaats naar de burger toe?
- Welke gronden leiden tot een toekenning of afwijzing van het persoonsgebonden budget?
- Hoe wordt een persoonsgebonden budget vastgesteld?
- Heeft de burger veel keuzevrijheid bij een persoonsgebonden budget?
- Welke mogelijkheden biedt het persoonsgebonden budget de burger?
- Zijn er combinatiemogelijkheden van het persoonsgebonden budget binnen de Wmo mogelijk?
- Zijn persoonsgebonden budgetten uit de Wmo en de AWBZ te combineren?
- Wat kan er worden afgeleid uit de jurisprudentie over het persoonsgebonden budget (in de Wmo)?
- Hoeveel burgers uit de gemeente Hulst maken gebruik van het persoonsgebonden budget en wat zijn hun ervaringen?
- Is de keuze voor een persoonsgebonden budget identiteitgebonden?
- Wat is de mening van de zorgaanbieders in de gemeente Hulst over het persoonsgebonden budget?
- Wat zijn de meningen en ervaringen van de medewerkers van het zorgloket van de gemeente Hulst?

Hoofdstuk 6 Methode van onderzoek

In dit hoofdstuk wordt de methode van onderzoek toegelicht. Daarnaast wordt ook de onderzoeksopzet beschreven.

6.1 Inleiding

Bij het uitvoeren van een onderzoek kan gebruik worden gemaakt van zowel deskresearch als fieldresearch. Deskresearch houdt in dat door middel van een documentenonderzoek geprobeerd wordt om een antwoord te geven op de deelvragen en de onderzoeksvraag. Bij een documentenonderzoek worden bestaande gegevens benut en geïnterpreteerd. Fieldresearch houdt een veldonderzoek in. Bij het doen van een veldonderzoek kan er voor verschillende vormen worden gekozen, zoals het houden van enquêtes of het afnemen van interviews. Bij een enquête worden er op afstand schriftelijke vragen gesteld aan partijen die te maken hebben met het onderwerp dat onderzocht wordt.

De uitvoerbaarheid van het onderzoek is afhankelijk van de beschikbare tijd, middelen en de bereikbaarheid en bereikbaarheid van de respondenten om deel te nemen aan het onderzoek.

6.2 Onderzoeksopzet

Ethische aanvaardbaarheid:

Nadat de doelstelling en de vraagstelling zijn vastgesteld, dient te worden nagegaan of het een ethisch verantwoord onderzoek betreft. Een onderzoek is ethisch verantwoord wanneer de respondenten vrijwillig meewerken en er geen valse voorstelling van zaken aan hen wordt gegeven. Daarnaast moeten de gegevens anoniem worden verwerkt en moeten de uitkomsten geen nadelige effecten hebben voor de respondenten. Tegenover de opdrachtgever, in casu de gemeente Hulst, is er sprake van een ethisch verantwoord onderzoek wanneer het onderzoek op een eerlijke en een objectieve manier wordt uitgevoerd en er geen gegevens aan derden worden verstrekt wanneer de gemeente daar niet mee instemt.

De respondenten in dit onderzoek zijn burgers uit de gemeente Hulst, zorgaanbieders die werkzaam zijn in de gemeente Hulst en medewerkers van het zorgloket van de gemeente Hulst. De respondenten zullen niet worden gedwongen om mee te doen. Deelname kan dus op vrijwillige basis geschieden. Daarnaast zullen de gegevens anoniem worden verwerkt. De respondenten zullen geen schade ondervinden van hun deelname, omdat hun gegevens niet zonder hun toestemming aan derden zullen worden verstrekt.

Nu vastgesteld is dat het onderzoek ethisch aanvaardbaar is, kunnen de volgende onderdelen van de onderzoeksopzet worden uitgewerkt.

Onderzoekseenheden:

In dit onderzoek wordt inzicht verkregen in de wijze waarop de gemeente Hulst uitvoering geeft aan het persoonsgebonden budget uit de Wmo. Tevens wordt nagegaan of de burger die kiest voor het persoonsgebonden budget daarmee verzekerd is van een adequate compensatie van zijn beperkingen. Er wordt in het onderzoek specifiek gekeken naar het gedachtegoed van de Wmo en de manier waarop dat terugkomt in het Hulsterse gemeentebestuur. Onderzoekseenheden zijn locaties, groepen of individuen waar in het onderzoek uitspraken over zullen worden gedaan. In dit onderzoek wordt getoetst of het persoonsgebonden budget beleid van de gemeente Hulst ervoor zorgt dat beperkingen van burgers, die aanspraak kunnen maken op voorzieningen uit de Wmo, adequaat worden gecompenseerd.

De onderzoekseenheid is het persoonsgebonden budget beleid van de gemeente Hulst. De burgers en de zorgaanbieders zullen daarbij optreden als informanten.

Eigenschaftsbegrippen zijn kenmerken van objecten, situaties of processen. In dit onderzoek gaat het om het persoonsgebonden budget beleid en of de keuze van de burger daarvoor wel een adequate compensatie van de beperkingen oplevert.

Onderwerp:

Het onderzoek geeft inzicht in het uitvoeren van het persoonsgebonden budget beleid in de gemeente Hulst en of de burger die kiest voor een persoonsgebonden budget verzekerd is van een adequate compensatie van zijn beperkingen.

Plaats:

Het onderzoek wordt uitgevoerd in de gemeente Hulst, waarbij gebruik zal worden gemaakt van bestaande gegevens en de door de gemeente Hulst beschikbaar gestelde gegevens. Daarnaast wordt er onderzoek verricht om nieuwe gegevens te verkrijgen, waarmee een antwoord op de onderzoeksvraag zal kunnen worden gegeven. De respondenten die uitgenodigd zullen worden om deel te nemen aan de enquête zijn de in de gemeente Hulst woonachtige burgers, de in de gemeente Hulst werkzame zorgaanbieders en de medewerkers van het zorgloket van de gemeente Hulst.

Tijd:

Gedurende de afstudeerstage wordt inzicht verkregen in het persoonsgebonden budget beleid van de gemeente Hulst. De afstudeerstage omvat 14 weken. De eerste stagedag is daarbij woensdag 6 februari 2008 geweest. De laatste stagedag zal woensdag 14 mei 2008 zijn. In de tussenliggende periode zal het onderzoek worden uitgevoerd en zal aan de hand van de gevonden gegevens het onderzoeksrapport worden geschreven.

De periode waarin de afstudeerstage wordt gelopen, zal voldoende zijn om inzicht te geven in het persoonsgebonden budget beleid van de gemeente Hulst en om na te gaan of de keuze van de burger voor het persoonsgebonden budget een adequate compensatie van zijn beperkingen oplevert. Per week kan er namelijk minimaal vier dagen worden gewerkt aan het onderzoek.

De planning in hoofdstuk 7 is daarnaast zo opgesteld dat er voldoende tijd is vrijgemaakt voor de verschillende onderdelen van het onderzoek zoals het opstellen en versturen van de enquête en het verwerken van de gegevens en het schrijven van het onderzoeksrapport.

Technieken:

De aangewende methoden van onderzoek zullen deskresearch en fieldresearch zijn.

De keuze voor deskresearch is daarin gelegen dat er al veel bestaande gegevens zijn die over het onderwerp gaan. Aangezien er al veel informatie te vinden is over de Wmo en het persoonsgebonden budget is gekozen voor een documentenonderzoek.

De wet is ruim een jaar geleden in werking getreden, wat er toe leidt dat veel mensen er over hebben gepraat of geschreven. De Wmo omvat weliswaar negen prestatiegebieden⁸⁷, maar het zesde prestatiegebied met daarin de hulp bij het huishouden is het meest besproken.

Het persoonsgebonden budget kwam voorheen al voor in andere wetten. Een voorbeeld daarvan is de AWBZ. Het persoonsgebonden budget bestaat intussen al twaalf en een half jaar, dus ook daar is veel informatie over te vinden. Er kan dus wel gezegd worden dat er sprake is van een grote mate van toegankelijkheid tot de bestaande gegevens.

Op grond van artikel 9 Wmo is de gemeente verplicht om jaarlijks een tevredenheidsonderzoek uit te laten voeren onder de burgers die gebruik maken van maatschappelijke ondersteuning. De uitkomsten daarvan moeten vóór 1 juli gerapporteerd worden. De gemeente Hulst heeft daarom samen met 12 andere Zeeuwse gemeenten en de Provincie de opdracht gegeven aan Scoop om een Wmo-monitor uit te voeren.

Scoop is een Zeeuws instituut voor sociale & culturele ontwikkeling. De Wmo-monitor gaat over de volgende onderdelen: de klanttevredenheid van de vragers van individuele diensten en van de voorzieningen uit de Wmo, de tevredenheid van de Wmo-adviesraden en de prestatiegegevens van de gemeenten over alle prestatievelden.

Scoop maakt gebruik van een vragenlijst om de Wmo-monitor uit te voeren. De vragenlijst van Scoop gaat echter summier in op de tevredenheid van het persoonsgebonden budget. De uiterlijke datum van verzending van de uitkomsten van de Wmo-monitor aan de gemeenten is 30 mei 2008. De afstudeerstage is dus afgerond voordat de resultaten van Scoop bekend zijn gemaakt. Een gedeelte van de uitkomsten van de Wmo-monitor zouden eventueel kunnen worden gebruikt bij dit onderzoek, maar omdat de afstudeerstage eerder is afgerond dan de bekendmaking van de resultaten van Scoop, is in dit onderzoek gekozen voor het houden van een enquête. De uitkomsten van de enquête zullen leiden tot nieuwe gegevens, die een bijdrage leveren aan het beantwoorden van de deelvragen en de onderzoeksvraag.

De keuze voor fieldresearch is dus voortgekomen uit het feit dat er naast de bestaande gegevens nieuwe gegevens noodzakelijk zijn om tot beantwoording van sommige deelvragen te komen. Er is gekozen voor het houden van een enquête om een zo groot mogelijke respons te bewerkstelligen. In de enquête zullen vragen worden gesteld over de ervaringen van burgers met het persoonsgebonden budget en hun identiteit (man - vrouw, leeftijd, soort beperking, soort voorziening, tevredenheid over berichtgeving etc.). De enquête voor de zorgaanbieders zal inzicht moeten geven in de ervaringen van de zorgaanbieders met het persoonsgebonden budget.

De verwerking van de gegevens zal plaatsvinden door uit de bestaande bronnen /gegevens af te leiden wat het persoonsgebonden budget beleid van de gemeente Hulst inhoudt en of dat overeenkomt met de uitgangspunten die de wetgever gesteld heeft in de kaderwet.

De resultaten van de enquête zullen in kaart brengen wat de meningen en ervaringen zijn van burgers en zorgaanbieders over het persoonsgebonden budget.

Bij de verwerking van de gegevens zal de betrouwbaarheid ervan moeten worden nagegaan. Het persoonsgebonden budget is een uitgangspunt van de Wmo die ruim een jaar bestaat. Het is niet meer dan normaal dat bepaalde onderdelen van de kaderwet onduidelijkheid oproepen. Naarmate er langer met de wet gewerkt wordt, zal blijken welke onderdelen nog verduidelijkt moeten worden.

Een herhaalonderzoek zou, indien dat gewenst is, kunnen worden uitgevoerd. Het is echter de vraag of daar behoefte aan is in de toekomst. Naarmate de wet langer bestaat en de gemeente langer omgaat met de uitvoering van de wet in het gemeentebestuur zal duidelijker worden op welke wijze dat dient te gebeuren.

Het is belangrijk om de kwaliteit en de validiteit van de bestaande gegevens te beoordelen. Dit dient te gebeuren om de bestaande gegevens bij de doelstelling van het onderzoek aan te laten sluiten. Daarnaast dient ook per gegeven na te worden gegaan of de informatie niet verouderd is en of het gegeven voldoende informatie bevat om gebruikt te kunnen worden in dit onderzoek.

Middelen:

De aangewende middelen bij dit onderzoek zijn bestaande gegevens en de door de gemeente Hulst beschikbaar gestelde gegevens over het gebruik van een persoonsgebonden budget. De resultaten uit de enquête zullen daarnaast worden gebruikt om een antwoord te kunnen geven op de deelvragen en de onderzoeksvraag.

Bij de keuze voor een enquête dient te worden nagegaan wat de bereikbaarheid en bereikbaarheid van de respondenten zal zijn.

⁸⁷ Zie paragraaf 3.1.

Wat de bereikbaarheid betreft, zal dat geen probleem moeten opleveren bij zowel de burgers als de zorgaanbieders. De gemeente Hulst beschikt immers over de adresgegevens van de burgers en de contactgegevens van de zorgaanbieders. De enquête zal de respondenten dus in ieder geval kunnen bereiken.

Het is te verwachten dat de bereikbaarheid van de zorgaanbieders redelijk hoog zal zijn, omdat de zorgaanbieders een overeenkomst hebben gesloten met de gemeente Hulst.

De bereikbaarheid van de burgers is lastig in te schatten. Het is echter te hopen dat er een groot aantal burgers bereidwillig zal zijn om hun medewerking te verlenen aan de enquête.

Verder zal gebruik worden gemaakt van de faciliteiten van de gemeente Hulst.

Het onderzoek zelf kost geen geld, omdat geen enkel onderdeel van het onderzoek zal worden uitbesteed. Er is dus geen sprake van een budget waarmee rekening moet worden gehouden.

Hoofdstuk 7 Planning

In dit hoofdstuk wordt de globale planning van het onderzoek weergegeven.

Week	Datum	Actie
1 (6)	6 febr.	<u>Start</u> afstudeerstage (6 febr.) -kennismaking -inlezen (verordening/besluit) -zoeken van informatie -1e vergadering werkgroep: 7 febr. -kennismaking -vaststellen plan van aanpak
2 (7)	13 febr.	-zoeken van informatie -verwerken van informatie -opstellen onderzoeksplan (-verslaglegging hoorzittingen bezwaarschriften Wmo)
3 (8)	20 febr.	-inleveren onderzoeksplan -zoeken van informatie -verwerken van informatie
4 (9)	27 febr.	-bezoek afstudeerdocent: -kennismaking afst.docent en afst.mentor -bespreking onderzoeksplan -aanpassen onderzoeksplan -zoeken van informatie -verwerken van informatie (-verslaglegging hoorzitting bezwaarschrift Wmo)
5 (10)	5 mrt.	-beoordeling onderzoeksplan (definitief) -start uitwerken onderzoeksplan: -vaststellen respondenten -opstellen enquête -2e vergadering werkgroep: 7 mrt. -visie persoonsgebonden budget in relatie tot Wmo (-verslaglegging hoorzittingen bezwaarschriften Wmo)
6 (11)	12 mrt.	-1e terugkomdag: 12 maart -versturen enquête aan respondenten (uiterste inleverdatum: 5 apr.)
7 (12)	19 mrt.	-uitwerken onderzoeksplan
8 (13)	26 mrt.	-3e vergadering werkgroep: 28 mrt. -uitvoeringspraktijk persoonsgebonden budget (cliënt- en gemeenteperspectief)
9 (14)	2 apr.	-inleveren te beoordelen hoofdstuk
10 (15)	9 apr.	-uitwerken onderzoeksplan

11 (16)	16 apr.	-verwerken ontvangen enquêtes -2e terugkomdag: 18 april -4e vergadering werkgroep: 18 apr. -ondersteuningsstructuur
12 (17)	23 apr.	-terugkoppeling ingeleverd hoofdstuk: 23 apr.
13 (18)	30 apr.	-uitwerken onderzoeksplan
14 (19)	7 mei	-uitwerken onderzoeksplan
15 (20)	14 mei	Einde afstudeerstage (14 mei) -5e vergadering werkgroep: 16 mei -kwantitatieve gegevens -inleveren vraagstelling met conclusies en aanbevelingen (16 mei) -afronden scriptie [commentaar afst.docent op conclusies en aanbevelingen: 23 mei] -commentaar verwerken in eindversie [insturen scriptie via Urkund: 1 juni] [inleveren scriptie: 2 juni vóór 13.00 uur] [evaluatie afstuderen invullen] [afstudeerzitting: 16-27 juni]

Hoofdstuk 8 Hoofdstuk- en paragraafindeling

In dit hoofdstuk wordt de indeling in hoofdstukken en paragrafen uitgewerkt. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het een voorlopige indeling betreft. Tijdens het uitvoeren van het onderzoek kan immers blijken dat een andere indeling meer verantwoord is.

Omslag
Titelpagina
Voorwoord
Inhoudsopgave
Samenvatting
Lijst van afkortingen en begrippen

Hoofdstuk 1 Inleiding
(*inleiding op het onderwerp / leeswijzer rapport*)

Hoofdstuk 2 Aanleiding van het onderzoek
(*beschrijving gemeente / beschrijving onderzoek*)

- 2.1 Gemeente Hulst
- 2.2 Probleembeschrijving
- 2.3 Doelstelling
- 2.4 Vraagstelling
- 2.5 Plan van aanpak

Hoofdstuk 3 De Wmo
(*introdactie Wmo / geschiedenis / stand van zaken / knelpunten*)

- 3.1 De voorgeschiedenis
- 3.2 Het ontstaan; van Welzijnswet, Wvg en AWBZ naar Wmo
- 3.3 Karakteristieken van de Wmo
- 3.4 De voor- en nadelen ten opzichte van eerdere wetten

Hoofdstuk 4 Het gemeentebestuur
(*toelichting gemeentebestuur / uitleg voorzieningen en keuzemogelijkheden*)

- 4.1 Uitvoering kaderwet
 - 4.1.1 Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007

	4.1.2	Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008
4.2		Individuele voorzieningen
	4.2.1	Aanvraag
	4.2.2	Huishoudelijke voorzieningen
	4.2.3	Woonvoorzieningen
	4.2.4	Vervoersvoorzieningen
4.3		Keuzemogelijkheden
	4.3.1	Zorg in natura
	4.3.2	Persoonsgebonden budget
	4.3.3	Financiële tegemoetkoming
Hoofdstuk 5		<u>De compensatieplicht</u> (<i>toelichting compensatieplicht</i>)
	5.1	Het ontstaan
	5.2	Uitvoering compensatieplicht
	5.3	Wanneer is sprake van adequate compensatie?
Hoofdstuk 6		<u>Het persoonsgebonden budget</u> (<i>toelichting persoonsgebonden budget / bespreking jurisprudentie</i>)
	6.1	Het ontstaan
	6.2	Toepassing persoonsgebonden budget in eerdere wetten
	6.2.1	Voordelen
	6.2.2	Nadelen
	6.2.3	Overzicht jurisprudentie persoonsgebonden budget in eerdere wetten
	6.3	Het persoonsgebonden budget in de Wmo
	6.3.1	Aanvraag
	6.3.2	Toekenning / afwijzing
	6.3.3	Vaststelling persoonsgebonden budget
	6.3.4	Combinatiemogelijkheden
	6.3.5	Ondersteuning houders persoonsgebonden budget
	6.3.6	Eisen aan houders persoonsgebonden budget
	6.4	Overzicht jurisprudentie persoonsgebonden budget - Wmo
Hoofdstuk 7		<u>Resultaten enquête burgers</u> (<i>weergave resultaten uit bestaande gegevens en enquête</i>)
	7.1	Aantal persoonsgebonden budgetten in de gemeente Hulst
	7.2	Overzicht van houders van persoonsgebonden budget
	7.3	Is er sprake van adequate compensatie?
	7.4	Schematisch overzicht resultaten
Hoofdstuk 8		<u>Resultaten enquête zorgaanbieders</u>
	8.1	Aantal zorgaanbieders in de gemeente Hulst
	8.2	Mening zorgaanbieders over persoonsgebonden budget
	8.3	Schematisch overzicht resultaten
Hoofdstuk 9		<u>Conclusies</u>
Hoofdstuk 10		<u>Aanbevelingen</u>
Evaluatie		
Literatuurlijst		
Bijlagen		
	1.	Wet maatschappelijke ondersteuning (weergave relevante artikelen)
	2.	Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2007 (weergave relevante artikelen)

3. Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Hulst 2008
(weergave relevante artikelen)
4. Enquêteformulieren
(burgers / zorgaanbieders)
5. Samenvatting jurisprudentie
(relevante uitspraken)

Hoofdstuk 9 Literatuurlijst

In dit hoofdstuk staat de (voorlopige) literatuurlijst weergegeven. Hierbij dient te worden opgemerkt dat er tijdens dit onderzoek veel gebruik gemaakt zal worden van elektronische bronnen. De keuze voor het gebruik van elektronische bronnen komt voort uit het feit dat er veel recente informatie over de Wmo en het persoonsgebonden budget terug te vinden is op het internet. De meeste boeken die geschreven zijn over de Wmo dateren van voor de inwerkingtreding van de wet. Die boeken zijn wel heel geschikt voor het behandelen van de ontstaansgeschiedenis van de Wmo. Gezien het feit echter dat het een wet is die veel in het nieuws is, is het dus van belang om uit te gaan van de meest recente informatie.

Elektronische bronnen:

<http://www.adviesorgaan-rmo.nl/downloads/advies/5812%20Inhoud%20stuur%20de%20beweging%20BW.pdf>, geraadpleegd op donderdag 14 februari 2008.

Zoekterm: inhoud stuurt de beweging (www.adviesorgaan-rmo.nl).

<http://www.gemeentehulst.nl>, geraadpleegd op woensdag 7 februari 2008.

Zoekterm: - (www.gemeentehulst.nl).

<http://www.handboekwmo.nl/nieuwsitems.php>, geraadpleegd op vrijdag 15 februari 2008.

Zoekterm: - (www.handboekwmo.nl).

http://www.handboekwmo.nl/show_nieuwsitem.php?id=370, geraadpleegd op dinsdag 19 februari 2008.

Zoekterm: - (www.handboekwmo.nl).

<http://hulst.rechtopwmo.nl/inhoud/index/pid/814>, geraadpleegd op vrijdag 8 februari 2008.

Zoekterm: AWBZ.

<http://www.invoeringwmo.nl/WMO/nl-NL/Kerthemas/>, geraadpleegd op donderdag 14 februari 2008.

Zoekterm: Wmo (www.invoeringwmo.nl).

<http://www.klaverbladzeeland.nl/index.php?p=366>, geraadpleegd op maandag 11 februari 2008.

Zoekterm: - (www.klaverbladzeeland.nl).

http://www.kluwer.nl/portal.jsp?gc=WKNL_KL_PNP_KLUWER_OVH_OVERHEID_WMO_home, geraadpleegd op dinsdag 19 februari 2008.

Zoekterm: - (www.kluwer.nl).

http://www.minvws.nl/dossiers/persoonsgebonden_budget_pgb/default.asp, geraadpleegd op maandag 11 februari 2008.

Zoekterm: persoonsgebonden budget (www.minvws.nl).

<http://www.minvws.nl/dossiers/wmo/default.asp>, geraadpleegd op vrijdag 8 februari 2008.

Zoekterm: Wmo (www.minvws.nl).

<http://www.minvws.nl/dossiers/wmo/default.asp>, geraadpleegd op maandag 11 februari 2008.

Zoekterm: Wmo (www.minvws.nl).

<http://www.pgb.nl/showpage.php?pa=385&menu=0,373>, geraadpleegd op woensdag 6 februari 2008.

Zoekterm: pgb (www.pgb.nl).

<http://www.pgb-plein.nl/index.php?b=38&d=65&p=168>, geraadpleegd op vrijdag 15 februari 2008.

Zoekterm: - (www.pgb-plein.nl).

<http://www.schulinck.nl/index.php>, geraadpleegd op vrijdag 8 februari 2008.

Zoekterm: Wmo.

<http://www.st-ab.nl/wetwmo.htm>, geraadpleegd op maandag 18 februari 2008,

Zoekterm: Wmo (www.st-ab.nl).

<http://www.svb.nl/internet/extra/wmo/home/index.jsp>, geraadpleegd op woensdag 6 februari 2008.

Zoektermen: pgb en Wmo (www.svb.nl).

http://www.vng.nl/Documenten/Extranet/Sez/ZWS/Beantwoording_Eerste_kamervragen_21-04-2006.doc, geraadpleegd op maandag 11 februari 2008.

Zoekterm: Wmo (www.vng.nl).

<http://www.vng.nl/Documenten/Extranet/Sez/ZWS/Handreiking%20Netto%20PGBw%20CAK-BZ%2007082007%20v1%200.pdf>, geraadpleegd op maandag 11 februari 2008.

Zoekterm: Wmo (www.vng.nl).

<http://www.vng.nl/Documenten/Extranet/Sez/ZWS/VNG%20standpunt%20aanbesteding%20Wmo.doc>, geraadpleegd op vrijdag 8 februari 2008.

Zoekterm: - (www.vng.nl).

<http://www.vng.nl/smartsite.dws?ch=,def&id=64864>, geraadpleegd op vrijdag 8 februari 2008.

Zoekterm: Wmo (www.vng.nl).

http://www.vng.nl/smartsite.dws?id=64864&it=2#_tocBK241, geraadpleegd op vrijdag 8 februari 2008.

Zoekterm: - (www.vng.nl).

http://zoeken.rechtspraak.nl/resultpage.aspx?snelzoeken=true&searchtype=kenmerken&vrije_tekst=persoonsgebonden%20budget, geraadpleegd op vrijdag 8 februari 2008.

Zoekterm: persoonsgebonden budget (www.rechtspraak.nl).

<http://www.zorgvisie.nl/dossiers/wmo.htm>, geraadpleegd op vrijdag 15 februari 2008.

Zoekterm: Wmo (www.zorgvisie.nl).

http://www.zorgwelzijn.nl/dossiers/id50801/wet_maatschappelijke_ondersteuning.html, geraadpleegd op vrijdag 15 februari 2008.

Zoekterm: Wmo (www.zorgwelzijn.nl).

Literatuurbronnen:

Baarda, De Goede en Teunissen 2005

Dr. D.B.Baarda, Dr. M.P.M de Goede en dr. J.Teunissen, *Basisboek Kwalitatief Onderzoek*, Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek, Groningen: Stenfert Kroese 2005.

Baarda en De Goede 2006

Dr. D.B.Baarda en dr. M.P.M. de Goede, *Basisboek Methoden en Technieken*, Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwantitatief onderzoek, Houten 2006.

Competentieboek 2007

Competentieboek E3 en E4, Voorjaar 2008, Juridische Hogeschool Avans-Fontys 2007.

Grit 2005

R.Grit, *Project management*, Groningen: Wolters-Noordhoff 2005.

Hoenderkamp 2007

J. Hoenderkamp, *De Kleine Gids voor de Wet maatschappelijke ondersteuning*, Deventer: Kluwer 2007.

Krijnen 2007

R.Krijnen, *Impuls - Vakblad voor lokaal sociaal beleid; Persoonsgebonden budget voor hulpmiddelen in de Wmo: 'Eigenlijk is er geen beleid'*, nr. 10, 2007.

Olsthoorn 2008

S.Olsthoorn, *Binnenlands Bestuur; Persoonsgebonden budgetten leveren in*, nr. 2 2008.

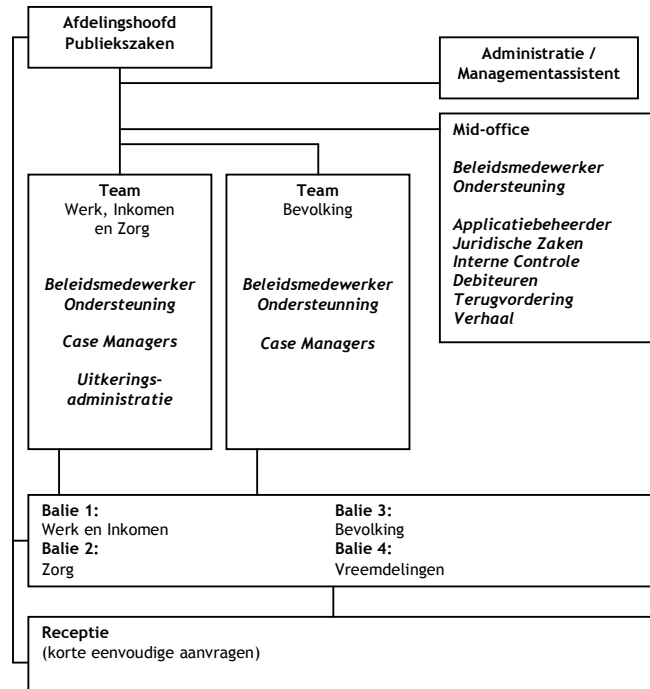
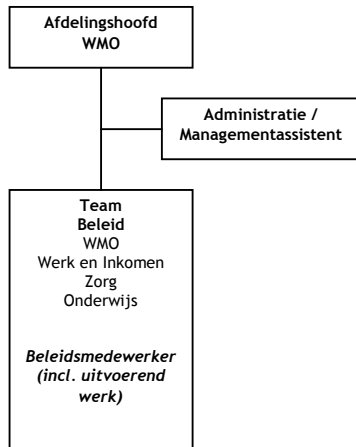
Schalk 2006

M.J.D.Schalk, *De Wmo komt!*, Kluwer 2006.

Van Tilburg 2007

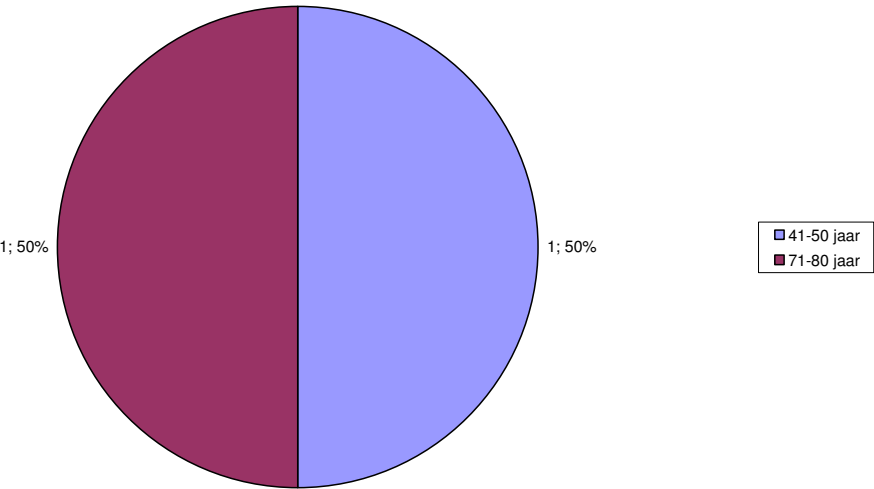
L. van Tilburg, *Binnenlands Bestuur; Wmo: Wat ging er (niet) goed?*, nr. 26, 2007.

Bijlage 2 Organogram

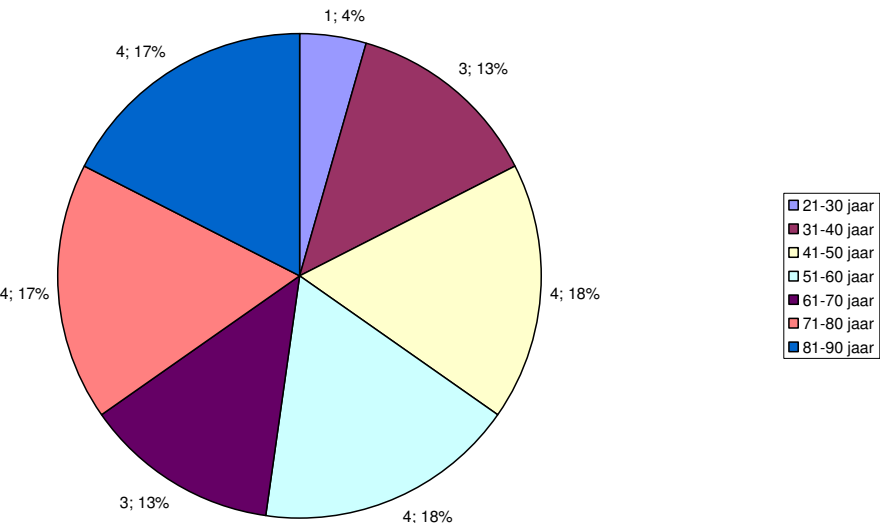

Bijlage 3 Leeftijdopbouw pgb-houders per klasse

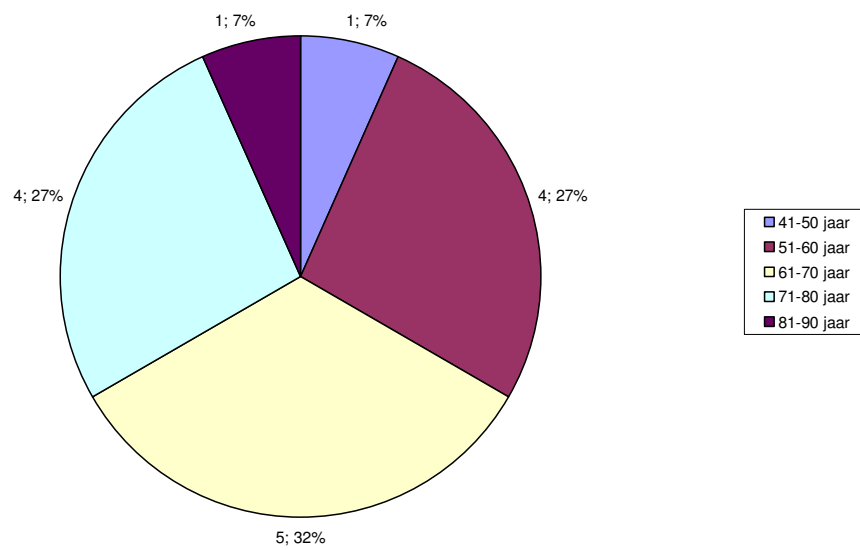
Leeftijd pgb-houders HH1 klasse 1

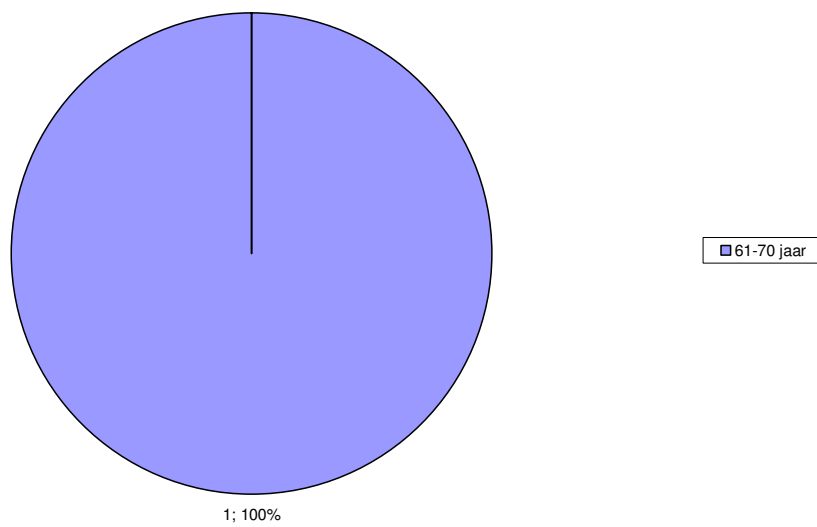
Leeftijd pgb-houders HH1 klasse 2

Leeftijd pgb-houders HH1 klasse 3

Leeftijd pgb-houders HH1 klasse 4

Leeftijd pgb-houders HH2 klasse 3

